AEsopi Phrygis

VITA ET FABVLAE À VIris doctiss. in Latinam linguam conuersæ.

APOLOGI EX Chiliadibus Adagiorum Erasmi,

EX Lamia Politiani, Crinito, Iohanne Antonio Campano, Gellio, Gerbellio, Mantuano, & Horatio.

FABVLAE Aniani, Hadriano Barlando, & Guilelmo Hermanno interpretibus.

FABVLAE item Laur. Abstemii.

PARISIIS.

Ex officina Roberti Stephani.

M. D. XXXVII.

AEsopi fabulatoris vita, è Graeco Maximi Planudis Latina facta.

R Erum humanarum naturam perse-
cuti sunt & alii, & posteris tradiderunt. AEsopus verò videtur non absque diuino afflatu cum moralem disciplinam attigisset, magno interuallo multos eorum superasse. etenim neque definiendo, neque ratiocinãdo, neque ex historia, quam ante ipsius ætatem tulit tempus, admonendo, sed fabulis penitus erudiendo, sic audientium venatur animos, vt pudeat ratione præditos facere aut sentire, quæ neque aues, neque vulpes: & rursus non vacare illis, quibus pleraque bruta tempore prudenter vacasse finguntur: ex quibus aliqua, pericula imminentia effugerunt, aliqua maximam vtilitatem in opportunitatibus consecuta sunt. Hic igitur qui vitam suam philosophicæ Reip. imaginem proposuerat, & operibus magis quàm verbis philosophatus, genus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ, cognomento Magnæ, sed fortuna fuit seruus. Quare & magnopere mihi videtur Platonis illud in Gorgia pulchre simul

& vere dictum, Plerunque enim hæc, inquit, contraria inter se sunt, natura simul ac lex. Nã AEsopi animũ natura liberũ reddidit: sed hominũ lex corpus in seruitutem tradidit. Potuit tamen nec sic quidem animi libertatẽ corrumpere. Sed quanuis ad res varias, & in diuersa loca transferret corpus, à propria tamen sede illũ traducere non potuit. Fuit autem non solum seruus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum. nam acuto capite fuit, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger, vnde & nomen adeptus est, (idem enim AEsopus, quod AEthiops) ventrosus, valgus, & incuruus, fortasse & Homericum Thersiten turpitudine formæ superans. Hoc vero omniũ in eo pessimum erat, tardiloquẽtia, & vox obscura simul, & inarticulata. Quæ omnia etiam videntur seruitutem AEsopo parasse. Etenim mirum fuisset, si sic indecenti corpore potuisset seruictium retia effugere. Sed corpore sane tali, animo vero solertissimo natura extitit, & ad omne commentum fœlicissimus. Possessor igitur ipsius tanquam ad nullum domesticum opus commodum, ad fodiendum agrum emisit. Ille vero digressus alacriter operi incũbebat. Profecto vero aliquando & hero ad agros, vt inspectionem operarum faceret, agricola quidam ficus egregias decerptas dono tulit. ille vero fructus delectatus pulchritudine, Aga

thopodi ministro (hoc enim erat nomen puero) seruare iussit, vt sibi post balneum apponeret. Cum vero ita euenisset, atque AEsopus ob quandam necessitatẽ ingressus esset in domũ, occasione capta Agathopus consilium huiusmodi conseruo cuidam offert, Impleamur, si placet, ficibus heus tu: & si herus noster has requisierit, nos contra AEsopum testificabimur ambo, quòd in domum ingressus sit, ficúsque clàm comederit: & super vero fundamento, videlicet quòd domum ingressus sit, multa mendacia struemus. neque enim quicquam poterit vnus contra duos, præsertim cum sine probationibus ne mutire quidem audeat. Viso vero hoc, ad opus accesserunt, & ficus deuorantes dicebant in singulis cum risu, Væ tibi infœlix AEsope. Cum igitur herus rediisset à lauacro, & ficus petiisset, audiuisset autem quòd AEsopus eas comedisset: AEsopum cum ira iubet vocari, & vocato ait, Dic mihi ô execrande, ita me contempsisti, vt in penarium ingredereris, & paratas mihi ficus comederis? Ille audiebat quidem & intelligebat, loqui autem nullo modo poterat ob linguæ tarditatẽ. Cum iam verberandus esset, & delatores vehementiores instarent, procumbens ad heri pedes, vt sustineret se parum, orabat. Cum autem cucurrisset, & tepidam aquam attulisset, eam bibit: & digitis in os demissis, humorẽ solum reiecit. non-

dum enim cibum attigerat. Orabat igitur vt idem & accusantes facerent, quo manifestum fieret, quisnam ficus dissipasset. Herus autem ingenium hominis admiratus, sic facere & alios iussit. Illi autem deliberauerant bibere quidem aquam, non tamen demittere in guttur digitos, sed per obliqua maxillarum eos circunferre. Vixdum autem biberant, cum tepida illa aqua, nausea potis inducta, effecit vt sponte fructus redderetur. Tunc igitur ante oculos posito & maleficio ministrorum & calumnia, herus iussit eos nudos flagris cædi. illi vero cognouerunt manifeste dictum illud, Qui in alterum dolos struit, sibi inscius, malum fabricat. Sequenti vero die hero in vrbem reuecto, AEsopo vero fodiente, quemadmodum iussus fuerat, sacerdotes Dianæ, siue alii quipiam homines cum à via aberrassent, AEsopũ nacti, per Iouem hospitalem obsecrabãt hominem, vt quæ in vrbem duceret, viam ostenderet. Ille cum sub vmbram arboris viros adduxisset prius, & frugalem apposuisset cœnam, inde & dux factus ipsis, in quam quærebant viam induxit. Illi autem tum ob hospitalitatem, tum quòd dux eorum fuisset, mirũ in modum viro deuincti, manus in cælum eleuarunt, & precibus benefactorem remunerati sunt. AEsopus verò reuersus, inque somnum lapsus ob assiduum laborem & æstum, visus est

videre Fortunam astantem sibi, & solutionem linguæ sermonísque cursum, & eã, quæ fabularum est, doctrinam, largiri. Statim igitur excitat⁹ ait, Papæ vt suauiter dormiui: sed & pulchrum somnium videre visus sum. ecce, expeditè loquor, bos, asinus, rastrum. Per deos intelligo vnde mihi bonum accesserit hoc. quoniã enim pius fui in hospites, propitium numen cõsecutus sum. Ergo benefacere, bona plenum est spe. Sic igitur AEsopus lætatus facto, rursum cœpit fodere. Præfecto agri (Zenas erat ipsi nomen) ad operarios profecto, & horum vnum, quoniam leuiter errauerat in opere, virga verberante, AEsopus statim exclamauit, Homo, cuius gratia eum qui nulla iniuria affecit, sic verberas, & omnibus temere plagas ingeris quotidie? omnino renuntiabo hæc hero. Zenas autem hæc ab AEsopo audiens, obstupuit non mediocriter, secúmq; ait, Quòd AEsopus loqui cœperit, nulla mihi vtilitas erit: præuertam igitur ipse, & accusabo eum coram domino, antequã hoc ipsum faciat, & me herus procuratione priuet. His dictis, in vrbem vectus est ad dominũ. Cæterum turbatus cum accessisset, Salue, inquit, here. Ille vero, Quid perturbatus ades, inquit? Et Zenas, Res quædam monstrosa in agro contigit. At herus, Nunquid arbor præter tempus fructũ tulit? aut iumentũ aliquod præter naturam genuit? Et ille,

Non ita, ſed AEſopus, qui antea erat mutus, nunc loqui cœpit. Ad hæc herus, Sic tibi nihil boni fiat hoc exiſtimanti monſtrum eſſe. Ille autem, Sane, inquit: nam quæ in me contumelioſe dixit, ſponte prætereo here: in te autem & deos intolerabiliter cõuitiatur. His ira percitus herus, Zenæ ait, Ecce tibi traditus eſt AEſopus, vende, dona, quod vis de eo fac. Cũ Zenas autem in poteſtate ſua accepiſſet AEſopũ, quódque in eum haberet imperium ei renuntiaſſet: ille, Quodcunque viſum tibi fuerit, inquit, effice. Accidit autẽ, cum vir quidam iumenta vellet emere, & propterea per agrum illum iter faceret, Zenam rogauit. Ille, Iumentum, inquit, mihi vendere non licet, ſed mancipiũ maſculum: quod ſi vis emere, adeſt. Cum vero mercator iuſſiſſet oſtendi ſibi ſeruulum, & Zenas AEſopum accerſiſſet, mercator vidẽs ipſum, & cachinnatus, Vnde tibi, inquit, ad Zenam, hæc olla? vtrum truncus eſt arboris, an homo? hic niſi vocem haberet, ferme videretur vter inflatus. Quare mihi iter interrupiſti huiuſce piaculi gratia? His dictis, iter ſuũ proſequebatur. AEſopus vero inſecutus ipſum, Mane, inquit. Ille autẽ conuerſus, Abi, inquit, à me ſordidiſſime canis. AEſopus autẽ, Dic mihi, cuius rei cauſa huc veniſti? Et mercator, Sceleſte, vt aliquid boni emerem: tui ꝙ inutilis & marcidus ſis, non egeo. AEſopus cõtrà, Eme me, & ſiqua

est fides, multũ te iuuare potis sum. Ille, Qua in re à te iuuari possem, cum sis odiũ penitus? Et AEsopus, Nónne adsunt tibi pueruli domi turbulenti & flentes? his præfice me pædagogum: omnino eis pro larua ero. Ridens igitur de hoc mercator, inquit Zenæ, Quãti, malùm, hoc vẽdis vas? Ille vero, Tribus, inquit, obolis. Mercator autem statim tres obolos soluit, dicens, Nihil expendi, & nihil emi. Cum igitur iter fecissent, ac peruenisset in suã domũ, pueruli duo, qui adhuc sub matre erant, AEsopo viso perturbati exclamauerũt. AEsopus autem statim mercatori, inquit, Habes meæ pollicitationis probationem. Ille vero ridẽs ingressus, inquit, Saluta cõseruos tuos. Introgressum autem [illegible]tantẽ videntes illi, Quodnam malũ nostro hero, inquiunt, cõtigit, vt seruulũ adeò deformem emerit? Sed, vt videtur, pro fascino domus hunc emit. Nõ multo vero post, mercator ingressus apparari res ad iter seruis iussit, quòd postridie in Asiam profecturus esset. Illi igitur statim vasa distribuebant. At AEsopus rogabat leuissimũ onus sibi concedi tanquam nuper empto, & nondũ ad hæc ministeria exercitato. His autẽ etsi nihil tollere velit veniam præbentibus, ille non oportere dixit omnibus laborantibus, se solum inutilem esse. His quod attollere vellet permittẽtibus, huc & illuc cum circũspexisset, & vasa cõgregasset diuersa, sac-

cos,& stramenta,& canistros, vnum canistrum panis plenum, quem duo baiulare debebant, sibi imponi iubet. Illi autem ridẽtes,& nihil esse stultius vili hoc scelesto inquientes, qui cum paulo antè leuissimum postularat tollere onus; nunc omnium grauissimum elegit. oportere tamen desyderium eius explere: sublatum canistrum imposuerunt AEsopo. Ille verò humeris onere grauatis huc & illuc dimouebatur. Hunc vidēs mercator, admiratus est,& inquit, AEsopus cum ad laborandum promptus sit, iam suum pretium persoluit, iumenti enim onus sustulit. Cum vero hora prãdii diuertisset, AEsopus iussus panes dispensare, semiuacuum canistrum multis comedentibus fecit. Vnde etiam post prandium leuiore onere facto alacrius incedebat. Verum vespere quoque illic, quò diuerterãt pane distributo, postera die vacuo omnino in humeros sublato canistro, primus omnium ibat: vt & conseruis, qui hunc animaduerterent præcurrẽtem dubium faceret, vtrum putridus esset AEsopus, an quis alius: & illi cum cognouissent eum esse, admirarentur quòd denigratus homuncio solertius omnibus fecisset: quoniã qui facile absumerentur panes, sustulisset, cum illi stramenta,& reliquã supellectilem baiularent, quæ ea non sit natura vt sic absumatur. Mercator itaque cũ esset Ephesi, alia quidem mancipia cum lucro vendidit: re-

manserunt autem ei tria, Grammaticus, Cãtor, & AEsopus. Cum vero quidam ex familiaribus ei suasisset in Samũ vt nauigaret, tanquam ibi cum maiore lucro diuendituro seruulos, persuadet. Cum autem mercator peruenisset in Samum, Grammaticum quidem & Cãtorem, vtrunque noua veste indutũ statuit in foro: sed AEsopũ quoniá nulla ex parte poterat ornare (totus enim erat mendosus) veste ex sacco ei circumposita, mediũ inter vtrunque cõstituit, vt & videntes stuperẽt, dicentes, Vnde hæc abominatio, quæ & alios obscurat? AEsopus autem quanuis à multis morderetur, stabat tamẽ audacter in ipsos intuens. Xanthus verò philosophus habitans tunc Sami, profectus in forum, & videns duos quidẽ pueros cum ornatu astantes, mediũ vero horum AEsopũ, admiratus est mercatoris commentũ. nanque turpem in medio collocauerat, vt appositione deformis, pulchriores seipsis adolescentuli apparerent. Propius autẽ astans, percontatus est Cantorem, cuias esset. Et is, Cappadox. Tum Xanthus, Quid igitur scis facere? Hic, Omnia. Atque ad hæc AEsopus risit. Discipuli verò, qui cum Xantho vnà erant, vt viderunt ipsum risisse, & ostendisse dentes, statim aliquod monstrum videre arbitrati sunt. Vno autem dicẽte, Certe hernia est, dẽtes habẽs: Alio vero, Quidnam videns, risit? Alio, non risisse, sed riguisse:

omnibus autem volẽtibus cognoſcere cur riſiſſet, vnus ipſorum accedens, AEſopo inquit, Cuius rei gratia riſiſti? Et is, Abſcede marina ouis. Ille vero cõfuſo funditus eo ſermone, repentéque ſecedẽte, Xanthus inquit mercatori, Quanto pretio cantor? Illo autem mille obolis reſpondente, ad alterum iuit, immenſo audito pretio. Atqui & hunc rogitante philoſopho, cuiaſná foret: & audito Lydum eſſe: rurſúſque rogante, Quid ergo ſcis facere? & illo dicẽte, Omnia, Iterum riſit AEſopus. Ex ſcholaſticis autem quodam dubitante, Quidná hic ad omnes ridet? Alius ei dixit, Si vis & tu marinus hircus vocari, roga. Xanthus autem rurſus rogauit mercatorem, Quãto pretio grammaticus? Et ille, Tribus millibus obolorum, reſpondit. AEgre tulit philoſophus immenſum pretium, & auerſus diſcedebat. Scholaſticis autem petentibus, annon placuerint ei ſeruuli, Næ inquit: ſed decretum eſt, non emere mancipium pretioſum. Vnus autem ipſorum dixit, Si hæc ita ſe habent, igitur turpem hunc quin emas, nulla lex vetat: idem enim & hic miniſterium afferet, & nos pretium huius impendemus. Ad hæc Xãthus ait, Ridiculum eſſet, vos ſoluiſſe pretium, me autem ſeruũ emiſſe: alioqui & vxor mea munditiæ ſtudioſa, non ferret à deformi ſeruulo ſeruiri ſibi. At ſcholaſtici rurſus dixerunt, In promptu eſt ſententia, ne pa-

reatur fœminæ. Tunc philoſophus, Faciamus prius periculum, an ſciat aliquid, ne & pretium incaſſum pereat. Adiens igitur AEſopum, Gaude, inquit. Et ille, Numnam triſtabar? Et Xanthus, Saluto te. Ille autem, Et ego te. Xanthus vnà cum aliis inexpectato, & prompto reſpõſo ſtupefactus rogauit, Cuias es? Ille, Niger. Et Xanthus, Nõ hoc inquam, ſed vnde natus ſis. Et is, Ex ventre matris meæ. Nõ hoc dico, ſed in quo loco natus ſis. Et ille, Non renuntiauit mihi mater mea, vtrum in ſublimi loco, an in humili. Et philoſophus, Quid vero facere noſti? Ille, Nihil. Et Xãthus, Quomodo? Quoniã hi omnia noſſe profeſſi ſunt, mihi autem reliquerunt nihil. Atque his ſcholaſtici vehementer delectati, Per diuinam prouidentiam, dixerunt, valde bene reſpondit. nullus enim eſt homo, qui omnia norit: & propterea ſcilicet riſit. Rurſus igitur Xanthus inquit, Vis emam te? Et AEſopus, Me hac in re cõſultore eges? vtrũ tibi videtur melius aut emere, aut non, fac. nullus enim quicquam vi facit. hoc in tua poſitũ eſt volũtate: & ſi volueris, crumenæ ianuam aperiens, argentum numera: ſin vero minime, ne cauillare. Rurſus igitur ſcholaſtici inter ſe dixerunt, Per deos, ſuperauit præceptorem. Xanthus vero cum dixiſſet, Si emero te, fugere voles? ridens AEſopus ait, Hoc ſi voluero facere, nullo modo vtar te conſultore, vt & tu paulo

antè, me. Et Xanthus, Bene dicis, sed deformis es. Et ille, Mentē inspicere oportet, ô philosophe, & nō faciem. Tūc mercatorē adiens Xanthus, inquit, Quanti hūc vendis? Et ille, Vt vituperes meas merces ades, quoniam te dignis omissis pueris, deformem hunc eligis. alterum horum eme, hunc autem auctarium accipe. Et Xanthus, Nō certe, sed hūc. Et mercator, Sexaginta obolis eme. At scholastici confestim collatos exposuerūt: Xanthus autem possedit. Itaque publicani venditione cognita, aderant indagantes quis vendiderit, quis emerit. at cū puderet vtrunque se pronuntiare propter vilitatem pretii, AEsopus stans in medio exclamauit, Qui venditus est, ego sum: qui emit, hic: qui vendidit, ille. si verò tacuerint, ego igitur liber sum. Publicani vero diffusi gaudio, donato Xantho vectigali, abierunt. AEsopus igitur sequebatur in domum euntem Xanthū. Cum meridianus autem æstus esset, Xanthus inter deambulandum, pallium trahendo mingebat. Quod videns AEsopus, vestibus illius apprehensis retro, ad seipsum traxit, atque inquit, Quàm celerrime me vende, quoniam fugiam. Et Xanthus, Quamobrē? Quoniam, inquit, non possem tali seruire hero. si enim tu, qui herus es, & neminē times, tamen relaxationem non præbes naturæ, sed eundo mingis: si obtigerit seruum me ad aliquod mitti ministe-

riũ,& inter eundũ tale quid exigat natura,necesse omnino fuerit volando cacare. Et Xanthus, Hoc te turbat? tria mala volens euitare eũdo mingo. Et ille, Quæ? Et hic, Stanti mihi, caput perussisset sol: pedes vero, terræ solum torridũ: lotii autem acrimonia, olfactum offendisset. Tũc AEsopus, Vade, persuasisti mihi. Postquã autem domi fuerũt, Xanthus iubens AEsopo manere ante vestibulũ, quoniam elegantiusculam esse sibi muliercula scicbat, neque oportere ilico talem turpitudinẽ ei ostendi, antequàm aliquis ipsi vrbana diceret, ipse ingressus dicit, Domina non etiã posthac obiicies ministerium quod mihi tuæ pedisequæ præstãt: iam enim & ego puerũ tibi emi, in quo videbis pulchritudinẽ, qualem nũquam vidisti, qui & iam ante vestibulum stat. & ille quidem hæc. Pedisequæ autem vera existimantes, quæ dicta fuerant, inter se nõ mediocriter cõtendebant, cuinam ipsarũ sponsus nuper emptus futurus sit. Xanthi vero vxore intrò vocari nouitium iubẽte mancipiũ, vna ex aliis magis accelerans, & vt arrhabonẽ vocationẽ arripiens, nouitiũ seruũ egressa accersebat. Et illo dicente, Ecce ego adsum: stupefacta, Tu, inquit, es? Et hic, Næ. Et illa, Sine inuidia, ne ingrediaris intrò, omnes alioqui fugiẽt. Alia tamẽ egressa, cúmq; intuita, Cædatur tua, inquit, facies, & huc ingredere, sed ne appropinques mihi. Ingressus stetit corã

domina. quæ cum eum vidisset, oculos auertit ad virum, inquiens, Vnde mihi hoc monstrum attulisti? abiice ipsum à facie mea. Et ille, Satis tibi domina: ne meum submorde nouitiũ seruum. Hæc autem, Videris Xanthe me perosus, aliam inducere velle: & fortè dum pudet dicere mihi vt tua domo abscedam, canicipitẽ mihi hunc apportasti, vt eius ægre latura ministeriũ, fugiam. Da igitur mihi dotem meam, atque ibo. Ad hæc Xantho increpante AEsopum tã-quam in itinere vrbana quædam locutum de mictu inter eundum, nunc vero mulieri nihil dicentem, AEsopus ait, Proiice ipsam in barathrum. Et Xanthus, Tace scelus, an nescis me hanc, vt meipsum, amare? Et AEsopus, Amas mulierculam? Et ille, Admodũ quidem fugitiue. Ad hæc AEsopus pulsato medio pede, valde exclamauit, Xanthus philosophus vxorius est. Et versus ad suam dominam ait, Tu ô domina velles philosophum emisse tibi seruum iuuenem, bono habitu, vigentẽ, qui te nudam in balneo spectaret, & tecum luderet in dedecus philosophi? O Euripides, aureũ ego tuum inquam os, talia dicens, Multi impetus fluctuum marinorum, multi fluminũ, & ignis calidi flatus: dura res paupertas, dura & alia infinita: tamen nihil æque durum vt mulier mala. Tu vero ô domina philosophi vxor à pulchris adolescentulis tibi vt ministretur noli, ne quo pa-

cto contumeliam viro tuo inflixeris. Ista hæc audiens, cum nihil contradicere posset, Vnde vir, inquit, pulchritudinem hác venatus es? sed & loquax putridus hic videtur & facetus, reconciliabor igitur ei. Tum Xanthus, AEsope, recõciliata est tibi tua hera. Et AEsopus ironice loquens, Magna res, inquit, placare mulierẽ. Et Xanthus, Tace posthac: emi enim te ad seruiendum, non ad contradicendũ. Postera die Xanthus AEsopo sequi iusso, ad hortum quẽdam iuit empturus olera. Cum vero olitor fasciculum olerum messuisset, accepit AEsopus. Xantho autem soluturo iam hortulano pecuniam, hortulanus, Sine, inquit, here, vnũ problema à te desydero. Et Xanthus, Quidnam? Tũ ille, Quid ita, vt quæ à me plantantur olera, quanuis diligenter & fodiantur, & irrigentur, tardum tamẽ suscipiunt incrementum: quibus vero spõtanea è terra pullulatio, etsi nulla cura adhibetur, iis tamen celerior germinatio? Xanthus igitur (licet philosophi quæstio foret) cũ nihil aliud sciret dicere, A diuina prouidentia & hoc inter cætera gubernari inquit. AEsopus vero (aderat enim) risit. Ad quem philosophus, Ridésne, an derides? Et AEsopus, Derideo, inquit, sed non te, verum qui te docuit. Quæ enim à diuina prouidentia fiunt, hæc à sapientibus viris solutionem sortiuntur. oppone itaque me, & ego soluam problema. interim ita-

que Xanthus cõuersus inquit olitori, Minimè omnium decens est ô amice, me, qui in tantis auditoriis disceptauerim, nunc in horto soluere sophismata. puero autem huic meo, qui cõsequentia multorum callet, si proposueris, solutionem consequêris quæsiti. Et olitor, Hic turpis literas nouit? ô infœlicitatem. Sed narra ô optime, si quæsiti declarationem nosti. Et AEsopus, Mulier, inquit, cum ad secundas nuptias iuerit, liberis ex priore viro susceptis, si virum quoque inuenerit filios ex priore vxore genuisse, quos ipsa filios adduxit, horum mater est: quos inuenit penes virum, horum est nouerca. multam igitur in vtrisque ostendit differentiam. nam quos ex se genuit, amãter & accuratè nutrire perseuerat, alienos verò partus odit, & inuidia vtens, illorum cibum diminuens, suis addit filiis. illos enim natura quasi proprios amat: odio autem habet, qui viri sunt, quasi alienos. Eodem modo & terra, eorum quæ ipsa ex se genuit, mater est: quæ autem tu plantas, horum est nouerca. huius rei gratia, quæ sua sunt, vt legitima magis nutrit ac fouet: à te autem plantatis vt spuriis non tantum alimenti tribuit. His delectatus olitor, Credideris mihi, inquit, quod me graui solicitudine ac garrulitate leuaris. Abi gratis ferens olera, & quoties tibi his opus est, tanquam in proprium hortum vadens accipe.

Post dies aliquot rursus in balneum proficiscitur Xanthus. Quibusdam autem amicis ibi inuentis, ad AEsopum loquitur, vt in domum currat, & lentem in ollam iniectam coquat. Ille abiens granum vnum lentis in ollam iactum coquit. Xanthus ergo vnà cum amicis lotus vocauit hos compransuros, præfatus tamen, & quòd tenuis esset futura cœna, vtpote ex lente, quódque non oporteret varietate ferculorum amicos iudicare, sed probare volũtatem. His vero profectis, & in domum ingressis, Xanthus inquit, Da nobis à balneo bibere AEsope. Illo vero ex defluxu balnei accipiente & tradente, Xanthus fœtore repletꝰ, Hem quid hoc, inquit, AEsope? Et ille, A balneo, vt iussisti. Xantho autem præsentia amicorum iram compescente, & peluim sibi apponi iubente, AEsopus pelui apposita stabat. Tunc & Xanthus, Non lauas? Tum ille, Iussum est mihi ea facere quæ iusseris: tu nunc non dixisti, Iniice aquam in peluim, & laua pedes meos, & pone soleas, & quæcunque deinceps. Ad hæc igitur amicis Xanthus ait, Num enim seruum emi? nullo modo, sed magistrum. Discumbentibus itaque ipsis, & Xantho AEsopum rogante, an cocta sit lens, cochleari acceptum ille lentis granum tradidit. Xanthus accipiens, ac ratus gratia faciendi periculum coctionis lentem accepisse, digitis conterens ait, Bene cocta est, as-

fer. Illo solum aquam vacuante in scutellas, & apponente, Xanthus, Vbi est lens, inquit? Et is, Accepisti ipsam. Et Xanthus, Vnum granum coxisti? Tum AEsopus, Maxime: lentem enim singulariter dixisti, non lentes, quod pluratiue dicitur. Xanthus ergo prorsus consilii inops, Viri socii, ait, hic ad insaniã me rediget. Deinde conuersus ad AEsopum ait, Sed ne videar, improbe serue, amicis iniurius, abiens e-me pedes porcinos quatuor, & perceleriter co-ctos appone. Festinus hoc peragit: ac dum pedes coquerentur, Xanthus iure volens verberare AEsopum, cum esset in re aliqua ad vsum occupatus, vnum ex pedibus ex olla clanculum auferens occulit. Paulo pòst autem & AEsopus veniens, & ollam perscrutatus, vt tres solos pedes vidit, cognouit insidias sibi aliquas factas: & accurrens in stabulum, saginati porci vnum ex quatuor cultro amputans, & pilis nudans in ollam iecit, ac coxit cum cæteris. Xanthus vero veritus ne AEsopus subreptum pedem non inueniens, fugeret, rursus in ollam ipsum iniecit. AEsopo autẽ in patinam pedes euacuante, ac quinque his apparentibus, Xanthus, Quid hoc, inquit, AEsope? quomodo quinque? Et ille, Duo porci quot habẽt pedes? Et Xanthus, Octo. Tum AEsopus, Sunt ergo hic quinque, & saginatus porcus inferius tripes pascitur. Xanthus admodũ moleste ferens,

amicis inquit, Nónne paulo antè dixi, quòd celerrime hic me ad insaniam rediget? Et AEsopus, Here nosti id quod ex additione & subductione in quantitatem secundum rationalem summam colligitur, non esse errorē? Xanthus igitur nullam causam honestam inueniens verberandi AEsopum, quieuit. Postridie autem ex scholasticis quidā sumptuosam apparans cœnam, cum aliis discipulis & Xanthū inuitauit. Cœnantibus igitur, Xanthus partes ex appositis accepit electas, & AEsopo ponè stanti dedit, Abi, inquit ei, beneuolǽque meæ hæc trade. Ille vero decedens, secum cogitabat, Nūc occasio est vlcisci meam dominam, propterea quòd me, cum nouitius veni, cauillata est. videbit igitur an hero meo bene velit. Profectus itaque in domum, sedit in vestibulo: & hera accita sportulam partium coram ipsa posuit, ac inquit, Hera, hæc omnia herus misit, nō tibi, sed beneuolæ. Cúmque canē vocasset, atque dixisset, Veni Lycæna, comede, tibi enim herus hæc iussit dari: particulatim cani omnia proiecit. At post hoc ad herum regressus, & rogatus an beneuolæ dederit omnia, Omnia, inquit, & coram me omnia comedit. Illo vero iterum rogante, Et quidnā edens ait? Et is, Mihi quidem nihil quicquam dixit, sed secum tibi gratias habebat. Vxor tamē Xanthi eam rē calamitosam esse arbitrata, nēpe accusata, quòd

vel caniculæ beneuolentia in virum cederet, ac subdens sese non amplius in posterum cohabitaturam cum eo, ingressa cubiculum plorabat. potu autem procedente, & quæstionibus alternis propositis, ac vno ex ipsis ambigente, quãdo futura esset ingens inter homines turbatio: AEsopus ponè stans, ait, Cum resurrexerint mortui, repetentes quæ possederint. Et scholastici ridentes dixerũt, Ingeniosus est nouitius hic. Alio verò rursus proponente, quamobrem ouis ad cædem tracta, nõ exclamet, sus autem quãmaxime vociferetur, AEsopus rursus ait, Quoniam ouis assueta mulgeri, aut etiam velleris onus deponere, tacitè sequitur. ideo etiam pedibus arrepta, & ferrum videns, nihil graue suspicatur, sed illa vsitata & sola videtur passura: sed sus, vt quæ neque mulgetur, neque tondetur, neque nouit ad horum aliquid trahi, sed carnes suas tantum vsui esse, merito vociferatur. His sic dictis, discipuli rursus laudauerunt ipsum versi in risum. Finito conuiuio, & Xãtho in domum reuerso, & vxorem pro more aggresso alloqui, illa ipsum auersata, inquit, Ne mihi propinquus fias, da mihi dotem meã, & abibo: non enim manserim tecum posthac. tu autem abiens cani adulare, cui misisti partes. Et Xanthus stupefactus ait, Omnino mali mihi aliquid rursum attulit AEsopus. Et vxori inquit, Domina, num me poto, tu ebria es? cui

partes misi? nónne tibi? Non per Iouem, mihi quidem minime, inquit illa, sed cani. Xanthus AEsopo accito, inquit, Cui dedisti partes? Et ille, Beneuolæ tuæ. Et vxori Xanthus, Nihil accepisti? Et illa, Nihil. Et AEsopus, Cui enim iussisti, here partes dari? Et ille, Beneuolæ meæ. Et AEsopus cane vocata, Hæc tibi, inquit, bene vult. nam mulier etsi bene velle dicatur, tamen minima quaque recula offensa contradicit, conuitiatur, abit. canem tamen verberato, expellito, non tamen discedet: sed oblita omnium, statim benigne blanditur & cum gratia hero. Oportebat igitur dicere here, Vxori has partes ferto, & non beneuolæ. Et Xanthus, Vides domina non meam esse culpam, sed eius qui tulit? tolera itaque, nec deerit mihi occasio, qua eum verberem. Illa vero non credente, verum clàm ad suos parentes regressa, AEsopus inquit, Non recte dixi ô here, canem tibi magis bene velle, quàm meam heram? Diebus autem aliquot præteritis, & vxore irreconciliata manente, & Xantho affines quosdam ad ipsam, vt reuerteretur domum, mittente: illa, cum cedere nollet, ac proinde Xanthus in mœrore esset, AEsopus audiens eum, inquit, Ne te afflictes here, ego enim eam cras venire sponte & citissime faciam ad te. Accepta pecunia AEsopus in forũ proficiscitur: ac emptis anserib⁹, & gallinis, & aliis

quibuſdam ad conuiuium idoneis, ambulans, domos circuibat: tranſibat igitur & ante domũ parentum heræ ſuæ, ignorare ſimulans illorum eſſe, & in ea heram manere. Cúmque in quendã ex domo illa incidiſſet, rogabat, an aliquid ad nuptias vtile domeſtici poſſent ſibi vendere. Ille autem rogitat, cui eſt opus his? Xantho, inquit, philoſopho. cras enim vxori copulandus eſt. Eo vero aſcendente, & vxori Xanthi hæc, vt audiuit, renuntiante, illa curſim, & propere ad Xanthum ilico pergit, contra ipſum clamat, dicens inter alia & hæc, Non me viuente, ô Xanthe, alteri vxori coniungi poteris. Sícque manſit in domo per AEſopum, quemadmodum propter illũ diſceſſerat. Rurſus poſt dies aliquot inuitans Xanthus diſcipulos ad prandium, AEſopo inquit, I, eme optimum quodque & præſtantiſſimum. Ille inter eundum ſecum dicebat, Ego docebo herum non ſtulta mandare. Cum linguas igitur ſolum ſuillas emiſſet, & apparaſſet diſcumbentibus, linguam aſſatam ſingulis cum ſalſamento appoſuit. Diſcipulis laudantibus vt philoſophicũ primum ferculum, propter linguæ ad locutionem miniſterium: rurſus elixas AEſopus linguas appoſuit, atque iterum etiam ferculo alio, atque alio petito, ille nihil aliud quàm linguas proponebat. Diſcipuli autẽ eodem ſubinde cibo repetito indignati, Quouſque linguas, in-

quiunt? quippe nos per diem linguas edendo, nostras doluimus. Xanthus inquit iratus, Nihil aliud tibi est AEsope? Et is, Nõ certe. Tum ille, Nónne mandaui tibi sordidissime homule, optimum quodque, & præstantissimum obsonari? & AEsopus, Multas habeo tibi gratias, quòd me philosophis præsentibus increpaueris. Quid igitur fuerit lingua melius & præstã tius in vita? omnis enim doctrina, & philosophia per ipsam monstratur ac traditur, per ipsam dationes, acceptiones, fora, salutationes, benedicentiæ, musa omnis. per ipsam celebrantur nuptiæ, ciuitates eriguntur, homines seruãtur. Et, vt breuiter dicam, per ipsam tota vita nostra consistit: nihil ergo lingua melius. Ob hæc discipuli AEsopum recte loqui dicentes, aberrasse vero magistrum, abiere singuli in domum. Postridie rursus accusantib⁹ ipsis Xanthum, ille respondebat, non secundum voluntatem suam hæc fuisse, sed inutilis serui nequitia. hodie autem permutabit cœnam, & ipse præsentibus vobis cum eo colloquar. Ac vocato eo, vilissimum quodque & pessimũ obsonari iubet, quòd discipuli secum forent cœnaturi. Ille autem nihil mutatus, rursus linguas emit, & apparatas discumbentibus apposuit. Hi inter se submurmurabant, Porcinæ rursus linguæ. Et mox iterum linguas apposuit. Et valde iterum atque iterum. Xãthus autem iniquo

animo ferẽs, Quid hoc, inquit, AEsope? num rursus mandaui tibi optimũ quodque, & præstantissimum obsonari, ac non potius vilissimum quodque, & pessimum? Ille autem, Et quid vnquam peius lingua ô here? nónne vrbes per ipsam corruunt? non homines per ipsam interficiuntur? non mendacia omnia, & maledicta, & periuria per ipsam perficiuntur? non nuptiæ & principatus, & regna per ipsam euertuntur? non, vt summatim dicam, vita omnis per ipsam infinitorum errorum referta est? Hæc AEsopo dicente, quidam ex vnà discũbentibus, Xantho inquit, Hic, nisi valde teipsum munieris, non dubia erit insaniæ causa tibi. qualis enim forma, talis & anima. Et AEsopus ad eum, Tu mihi videris ô homo, prauus quidam, & curiosus esse, herum irritans contra seruum. Xanthus autem ad hæc, causam cupiens verberandi hominem, Fugitiue, inquit, quoniam curiosum dixisti amicum, ostende mihi incuriosum hominem adductũ. Egressus igitur postridie in plateam AEsopus, & eos qui præteribant, circunspiciens, videt quendam in loco quodam diu sedẽtem: quem iudicans secum otiosum & simplicem esse, accedens, inquit, Herus te inuitat secum pransurum. Rusticus ille nihil sciscitatus, neque quis esset à quo inuitaretur, ingressus est in domũ: & cum ipsis calceis, vt erant viles, discubuit.

Rogante autem Xantho, Quis hic? AEſopus ait, Incurioſus homo. At Xanthus vxori in aurem dicit vt ſibi obſequeretur, & quod ipſe iuſſerit faceret, vt plagas AEſopo honeſta ratione inferret. Deinde coram omnibus inquit, Domina, aquam in peluim iniice, & pedes hoſpitis laua. Cogitabat enim ſecum omnino hoſpitem recuſaturum: AEſopum vero, quòd ille curioſus eſſet, verberibus cæſum iri. Illa igitur iacta aqua in peluim, ibat pedes hoſpitis lotura. At ille cognoſcens hanc eſſe domus dominam, ſecum loquebatur, Honorare me omnino vult, atque huius rei gratia ſuis manibus pedes meos vult lauare, cum ancillis queat hoc mandare. Extẽſis igitur pedibus, Laua, inquit, hera. ac lotus diſcubuit. Xantho autem iubẽte vinũ hoſpiti dari quod biberet, rurſus ille cõſyderabat ſecũ, ipſos antè oportere bibere: ſed quia ſic ipſis viſum eſt, nõ opus mihi hæc inquirere. Accipiens igitur bibit. Prandentibus verò, & ferculo quodam hoſpiti appoſito, atq; illo ſuauiter comedente, Xãthus cocum, quòd male hoc condiuiſſet, criminabatur, atque etiam nudũ verberibus afficiebat. Ruſticus autem ſecum dicebat, Ferculum quidem optime coctum eſt, & nihil ei deeſt, quo minus recte paratum ſit: ſi autem abſque cauſa vult ſuum ſeruum flagellare paterfamiliâs, quid ad me? Xantho autem ægreferẽte, neque iucunde af-

fecto, quoniam nihil hospes curiose inquirebat, tandem placentæ allatæ sunt. Hospes vero tanquam nunquã placentam gustasset conuol uens, & accipiens, ipsas vt panes comedebat. Xanthus autem pistorem accusauit, dixítque ei, Curnam ô execrande, absque melle, ac pipere placẽtas præparasti? Ille inquit, Si cruda est, ô here, placenta, me verbera: si vero non vt oportebat, præparata est, non me, sed heram accusa. Et Xanthus, Si à mea hoc factũ est vxore, viuam ipsam nunc comburã. Atque iterum vxori innuit, vt sibi obsequeretur propter AEsopum. Cum igitur iussisset sarmenta in medium afferri, pyram succendit, & arreptã vxorem prope pyram egit, vt crederetur ipsam in ignem esse immissurus. differebat autẽ aliquo modo, & circunspiciebat rusticum siquo modo assurgeus à tali audacia prohibere ipsum aggrederetur. Sed is secum rursus consyderabat, Cum nulla adsit causa, quidnam sic irascitur? Deinde inquit, O paterfamiliâs, si hoc iudicas oportere fieri, expecta me parumper dum digressus adducam & ipse meam ex agro vxorẽ, vt ambas simul comburas. Hæc à viro Xãthus audiens, & huius synceritatem, ac generositatem admiratus, AEsopo inquit, Ecce vere homo incuriosus, habes accepta præmia victoriæ ô AEsope. satis est tibi de cætero. dein vero libertatem tuam assequêris. Postridie autem

Xanthus iussit AEsopo in balneas ire, & scrutari, an multa adesset turba, velle enim lauari. Abeunti autem Prætor occurrens, & Xanthi ipsum esse cognoscens, interrogauit quonam iret. Quod cum se is negasset scire, existimans Prætor interrogationem suam floccipendi, in carcerem ipsum adduci iubet. Cum igitur abduceretur AEsopus, clamauit, Vides ô Prætor, quemadmodum recte responderim? quæ enim non expectaui, & occurri tibi, & in carcerem iam trahor. Tum Prætor stupefactus responsi promptitudine, siuit abire. AEsopus autē profectus in balneas, multam turbā in ipsis intuitus est, sed & lapidem videt in medio ingressu positum, in quem singuli ingrediētes, & egredientes offendebant. hunc autem vnusquispiā ingrediens vt lauaretur, sublatum transposuit. Reuersus igitur ad herum, Si vis, inquit, here lauari, vnum hominē in balneis vidi. Xanthus profectus, ac multitudinem lauantium vidēs, dixit, Quid hoc, ô AEsope? nónne vnū hominem dixisti te vidisse? AEsopus, Certe, inquit, nam lapidem illum (manu ostendens) ante ingressum positum reperi, in quem ingredientes omnes & exeuntes offendebant. vnus vero quidam antequam illideret, eleuatum transposuit. Illum igitur vnū hominem dixi vidisse, pluris faciens quàm alios. Tum Xanthus, Nihil apud AEsopum tardum est ad responsio-

nem. Cum aliquādo Xanthus ex latrina rediret, interrogauit AEſopum, Quid ita homines poſt cacationem, ventris excrementa aſpiciunt? Ille ait, Antiquis temporibus vir quidam delicatius viuens multo tēpore præ deliciis in latrina ſedebat, vt & ſua illic immorans cacauerit præcordia. Et illo tempore igitur timentes cæteri homines, ventris inſpiciunt ſordes, ne quo modo & ipſi hoc patiantur. Sed tu here, ne time. non enim ſunt tibi præcordia. Die autem quodam celebrato conuiuio, Xanthus cum aliis philoſophis diſcumbebat: & potu iam inualeſcēte, crebræ quæſtiones inter hos verſabantur: atque Xantho incipiente turbari, AEſopus adſtans, ait, Here, Bacchus tria poſſidet temperamenta, primum voluptatis, ſecundum ebrietatis, tertium contumeliæ. Vos igitur poti iam & lætati, quæ reliqua ſunt, obmittite. Tū Xanthus iam ebrius, ait, Tace, inferis conſule. Et AEſopus, Igitur & in infernum diſtrahêre. Ex diſcipulis autem quidam ſubebrium iam Xāthum videns, &, vt in vniuerſum dicam, temulentum, O præceptor, inquit, potéſtne homo aliquis ebibere mare? Et ille, Admodum quidem: ego enim ipſe hoc ebibebam. Diſcipulus, At ſi nō poteris, quamnam tibi multam irrogabo? Tum Xanthus, Domū meam depono totam. Atque interim depoſitis anulis pacta firmauerunt, tum diſceſ-

ſerunt. Poſtridie diluculo, excitato Xantho, ac faciem lauante, anulum inter lauandum non vidit. AEſopum de eo interrogat. Ille, Neſcio, inquit, quidnam factum fuerit: ſed vnum ſcio tantũ quòd à domo decideris tua. Tum Xanthus, Quamobrem? AEſopus, Quoniam heri ebrius pepigiſti mare ebibere, atque in pactis depoſuiſti & anulum. Et is, Tum quomodo maius fide opus potero? verũ te nunc rogo, ſiqua cognitio, ſiqua prudentia, ſiqua experientia, præſto ſis ac opem porrige, vt vincam, aut pacta diſſoluam. AEſopus autẽ, Vincere quidem haud licet, ſed vt ſoluas pacta, efficiam. Cum hodie rurſus in vnum conueneritis, nullo modo videaris timere: verum quæ pactus es ebrius, eadem ſobrius quoque dic. Iube itaque ſtramenta, & menſam in litore poni, & pueros paratos cum poculis porrigere tibi marinam aquam. Cũ autem omnem videris turbam concurriſſe ad ſpectaculum, ipſe diſcumbens iube ex mari impleri poculum: atque hoc accepto omnib⁹ audiẽtibus, dic pactis præfecto, Quænam apud vos fœdera iniuimus? Atq; is reſpõdebit tibi, quòd pepigeris mare ebibere. Conuerſus igitur tu ad omnes, ſic dicito, Viri Samii, ſcitis & vos penitus quamplurimos fluuios prorumpere in mare, ego autẽ pepigi mare ſolum ebibere, non etiam exeũtia in ipſum flumina. hic itaque ſcholaſticus prius coerceat

flumina omnia, deinde statim mare solum ebibam. Xanthus autē futuram ex hoc pacti solutionem cognoscēs, vehementer lætatus est. Populus igitur ad litus confluit ad spectaculum eius, quod faciendum erat: cúmque Xanthus quæ edoctus fuerat ab AEsopo fecisset, ac dixisset, Samii admirati, acclamarunt, ac ipsum laudarunt. Scholasticus autem Xāthi pedibus obuolutus, & victum se confitebatur, & pacta rogabat dissolui. quod & fecit Xanthus exoráte populo. Profectis autem ipsis in domū, AEsopus audiens Xanthū, inquit, Per omnem vitá tibi gratificatus sum, nónne dignus sum ô here consequi libertatem? At Xanthus obiurgando ipsum repulit, dicens, An nolo ipse hoc facere? sed exi ante vestibulum, & speculare: & si videris duas cornices, renuntia mihi: bonum enim auguriū hoc. quòd si vnam videas, hoc malum. Accedens igitur AEsopus, cum duas forte ita cornices super quadam vidisset arbore sidentes, accedens Xantho renuntiauit. Exeunte autem Xantho, altera harum euolauit, & Xanthus alteram solam videns ait, Nónne dixisti mihi execrāde duas vidisse te? Et is, Ita, sed altera euolauit. Tum Xanthus, Deerat tibi fugitiue me vt deluderes? Iubet eum igitur denudatum verberari. At dum AEsopus verberaretur, profectus quidā inuitauit ad cœnam Xanthum, AEsopo inter verbera excla-

mãte; Hei mihi misero, ego enim qui duas vidi cornices, verberor: tu vero, qui vnam tantũ, in cõuiuium abis. vanum itaque fuit auguriũ. Tum Xanthus solertiam eius admiratus, cessare iubet verbera. Non multis autem post diebus philosophos & rhetoras cũ inuitasset Xanthus, iussit AEsopo ante vestibulũ stare, & nullum indoctũ ingredi sinere, sed doctos solos. Hora autem prãdii clauso vestibulo, AEsopus intus sedebat. Ex inuitatis autẽ quodam profecto, & ianuam pulsante, AEsopus intus ait, Quid mouet canis? Ille putãs canis vocari iratus discessit. sic ergo vnusquisq; veniens reuertebatur iratus, putans iniuria affici, AEsopo eadem omnes interrogãte. Cum autem vnus ex ipsis ostium pulsasset interrogatus quid moueret canis, respõdit, Caudam & aures. AEsopus ipsum recte iudicans respondisse, aperta ianua ad herum duxit, ac inquit, Nullus philosophus ad conuiuium tuum venit ô here, præter hunc solum. Xanthus igitur valde tristatus est, deceptum se existimans ab inuitatis. Postridie cum venissent inuitati ad literarium ludum, accusabant Xanthum, dicentes, Vt videris ô præceptor, cupiebas quidem ipse contemnere nos: sed veritus, putridum in vestibulo constituisti AEsopum, vt nos iniuria afficeret, & canes vocaret. Et Xanthus, Insomniúmne id est, an vera res? Tum illi, nisi stertimus, vera res.

Cõfestim accersitus AEsopus, & rogatus cum ira, cuius rei gratia amicos ignominiose amolitus esset, ait, Non tu mihi here mandasti, ne quem vulgarem ac indoctum hominem permitterem in tuũ conuenire conuiuium, sed solos doctos? Tum Xanthus, Et quales hi, nónne docti? Et AEsopus, Nullo pacto. ipsis etenim pulsantibus ianuã, & me intus rogitante quidnam moueret canis, nullus eorũ intellexit sermonem. Ego igitur cum indocti omnes viderentur, nullũ ipsorum introduxi, nisi hunc, qui docte respõdit mihi. Sic igitur cum AEsopus respondisset, recte omnes dicere ipsum confirmarũt. Ac post dies rursus aliquot Xanthus sequente AEsopo, ad monimenta accessit. & quæ in arcis erant epigrammata legẽs, seipsum delectabat. At AEsopo in quadam ex ipsis inscalptas literas has vidente, α.β.δ.ο.ε.θ.χ. ostendentéque Xantho, atque rogante, an hasce nouisset, diligẽter ille scrutatus, non potis fuit harum inuenire declarationem, ac fassus est dubitare omnino. Tum AEsopus, Si per hanc columnulam, ô here, thesaurum ostendam tibi, qua re me remunerabis? Et is, Confide: accipies enim libertatem tuam, atque dimidium auri. Tunc AEsopus distans à cippo passus quatuor, & fodiens, accepit thesaurum, & tulit hero, dicens, Da mihi promissum, cuius gratia inuenisti thesaurum. Et Xanthus, Non, si &

ego ſapiam, niſi & ſenſum literarum mihi dixeris: nam ſcire hoc multo re inuenta mihi pretioſius. Et AEſopus, Qui theſaurum infodit hic, vt vir eruditus, literas inſcalpſit has, quæ & inquiunt, α, ἀποβάς. β, βήματα. δ, τέσσαρα. ο, ὀρύξας. ε, εὑρήσεις. θ, θησαυρόν. χ, χρυσίου. Xanthus autem, Quia ita ſolers es & aſtutus, non accipies tuam libertatẽ. Et AEſopus, Renuntiabo dandum aurum, ô domine, regi Byſantinorum: illi enim reconditum eſt. Et Xanthus, Vnde hoc noſti? Et ille, Ex literis, hoc enim inquiunt, α, ἀπόδος. β, βασιλεῖ. δ, Διονυσίῳ. ο, ὅν. ε, εὗρες. θ. θησαυρόν. χ, χρυσίου. Xanthus audiens regis eſſe aurum, AEſopo ait, Accepto dimidio lucri, taceto. Et ille, Non tu mihi nũc hoc præbes, ſed qui aurum hic infodit. ac quemadmodum, audi: hoc enim dicunt literæ, α, ἀνελόμενοι. β, βαδίσαντες. δ, διέλεσθε. ο, ὅν. ε, εὕρετε. θ, θησαυρόν. χ, χρυσίου. At Xanthus, Venias, inquit, in domũ, vt & theſaurum diuidamus, & tu libertatẽ accipias. Profectis ergo, Xanthus timens AEſopi loquacitatẽ, in carcerem ipſum iuſſit iniici. Cum abduceretur AEſopus, ſic inquit, Huiuſmodi, inquit, ſunt promiſſa philoſophorũ? non ſolũ enim non accipio meam libertatẽ, ſed & in carcerẽ iubes iniici me. Xãthus igitur iuſſit ipſum ſolui, & ait ei, Nimirum recte inquis, vt parta libertate vehementior ſis cõtra me accuſator. Tũ AEſopus

Id eſt, recedens paſſus quatuor, fodiẽs inueni es theſaurũ aureum.

Id eſt, redde regi Dionyſio quem inueniſti theſaurum aureum.

Id eſt, acceptũ eũtes diuidite quem inueniſtis theſaurum aureum.

dixit, Quodcunque potes mihi facere, fac malum: omnino vel inuitus liberabis me. Ea vero tempestate huiusmodi res Sami obtigit. Cú publice festum celebraretur, repente aquila deuolans, & publicum rapiens anulum, in serui sinum demisit. Itaque Samii perterriti, cum ob hoc prodigium incidissent in multum mœrorem, in vnum coacti, cœperunt rogare Xanthum, quòd primus ciuium esset, & philosophus, vt sibi iudiciũ prodigii manifestaret. At ille omnino ambigens, tempus petiit. Profectus igitur domum, tristis erat admodũ, & solicitudinibus immersus, vt qui nihil iudicare posset. AEsopus vero, mœrore Xanthi cognito, adiens ait, Qua causa, ô here, sic perseueras tristari? Mihi committe, vale dicto mœrori. Cras in forum profectus dic Samiis, Ego neq; prodigia soluere didici, nec augurari: sed puer mihi est multarum rerum peritus, ipse vobis quæsitũ soluet. Et si ipse consecutus fuero solutionem, here, tu gloriam reportabis, tali vtẽs seruo. sin minus fuero consecutus, mihi soli erit dedecus. Persuasus igitur Xanthus, postero die in theatrum profectus, & astans in medio, iuxta monita AEsopi concionatus est iis, qui cõuenerant. Illi vero statim rogabant AEsopum acciri. Qui cum venisset, staretque in medio, Samii facie ipsius cõsyderata, deridentes clamabãt, Hæc facies prodigium soluet? ex

deformi hoc quid vnquã boni audiemus? Ita ridere cœperũt. At AEſopus extenta manu ſilentio petito, inquit, Viri Samii, quid faciem meam cauillamini? non faciẽ, ſed animũ reſpicere oportet. ſæpe enim in turpi forma bonũ animum natura impoſuit. An vos exteriorem teſtarum formam conſyderatis, ac non potius interiorẽ vini guſtũ? Hæc ab AEſopo cum audiſſent omnes, dixerũt, AEſope ſiquid potes, dic ciuitati. Ille igitur audacter ait, Viri Samii, quoniam fortuna, quæ contentionis ſtudioſa eſt, gloriæ certamen propoſuit domino & ſeruo, ſi ſeruus inferior videatur domino, verberibus cæſus abibit. ſin autem præſtãtior, nihilo minus & ſic verberibus lacerabitur. Si vos per meam libertatem, loquendi mihi fiduciam indulſeritis, ego nunc vobis intrepide quæſitum narrabo. Tunc populus vno ore clamabat ad Xanthum, Libertate dona AEſopũ, obtempera Samiis, largire libertatem eius ciuitati. At Xantho non annuenti, Prætor ait, Xanthe ſi tibi non placet auſcultare populo, ego hac hora AEſopũ libertate donabo, & tunc tibi æqualis fuerit. Tunc igitur Xanthus neceſſario libertatem reddidit: & præco clamauit, Xãthus philoſophus liberũ Samiis largitur AEſopũ. atque interim finem ſermo AEſopi accepit, dicentis Xantho, Vel inuitus me libertate donabis. AEſopus itaque libertatem conſecutus, ſtans

in medio, ait, Viri Samii, aquila, vt ſcitis, regina auium eſt. Quoniam autem Imperatorium anulum hæc raptũ demiſit in ſerui ſinum, hoc ſignificare vult, quendam ex iis, qui nũc ſunt, regem, velle veſtram libertatem in ſeruitutem redigere, atque ſancitas leges irritas facere. His auditis Samii mœrore repleti ſunt. Sed non multo poſt tempore & literæ à Crœſo Lydorum rege venerunt ad Samios, iubentes eis vt in poſterũ tributa ſibi penderent: ſin minus obtemperaſſent, vt ad pugnam ſe pararent. Conſultabant igitur vniuerſi. Timuerũt enim ſubditi fieri Crœſo, cõducibile tamen eſſe & AEſopum conſulere. Et ille conſultus, ait, Cum principes veſtri ſententiam dixerint de tributo dando obtemperandum eſſe regi: conſilium iam minime, ſed narrationem vobis afferam. & ſcietis quid conducat. Fortuna duas vias oſtendit in vita: alteram libertatis, cuius principium acceſſu difficile, ſed finis planus: alteram ſeruitutis, cuius principium facile, & acceſſibile, finis autem laborioſus. His auditis, Samii exclamauerunt, Nos cum ſimus liberi, ſerui eſſe gratis nolumus, & oratorem infecta pace remiſerunt. His ergo cognitis, Crœſus decreuit bellum in Samios mouere. Sed legatus retulit, Non poteris Samios debellare quandiu eſt apud eos AEſopus, & conſilia ſuggerit. Potes autem magis, ait, ô rex, legatis miſ-

ſis petere ab ipſis AEſopum, pollicitus eis & gratias alias relaturum, & remiſſionem iuſſorũ tributorum. tunc fortè poteris eos ſuperare. Crœſus his perſuaſus, legato miſſo dedi ſibi petebat AEſopum. Samii autem hunc tradere decreuerunt. Quo cognito, AEſopus in media concione ſtetit, ac inquit, Viri Samii, & ego permulti facio ad regis pedes proficiſci: volo autem vobis fabulam dicere. Quo tempore animalia inter ſe loquebantur, lupi bellum ouibus intulerũt. Vna vero cum ouibus canibus præliantibus ac lupos arcentibus, lupi, legato miſſo, dixerunt ouibus ſi voluerint viuere in pace, & nullum ſuſpicari bellum, vt canes ſibi traderent. Ouibus ob ſtultitiam perſuaſis, & canibus traditis, lupi & canes dilacerarunt, & oues facillime ceciderunt. Samii igitur fabulæ ſenſu cognito, decreuerũt apud ſe detinere AEſopũ. Ille vero non tulit, ſed cũ legato vnà ſoluit, & ad Crœſum ſe contulit. Profectis autem ipſis in Lydiã, rex antè ſe ſtãtem AEſopũ videns, indignatus eſt, dicens, Vide qualis homũcio impedimento mihi ad tantam inſulam ſubigẽdam fuit. Tum AEſopus, Maxime rex, non vi, neq; neceſſitate coactus ad te veni, ſed ſponte adſum. ſuſtine autem me parumper audire. Vir quidam cũ locuſtas caperet, occideretq;, cœpit & cicadam. cũ & illam vellet occidere, inquit cicada, O homo, ne mè fruſtra oc-

De lupis & ouibus.

De homine & cicada.

cidas:ego enim neque ſpicam lædo, neque alia in re quapiá iniuria te afficio: motu verò, quæ in me ſunt membranularũ, ſuauiter canto, delectans viatores. præter igitur vocẽ, in me amplius nihil inuenies. Ille his auditis, permiſit abire. Et ego itaque, ô rex, tuos pedes attingo, ne me ſine cauſa occidas, nõ enim poſſum iniuria quẽquam afficere, ſed in vili corpore generoſum loquor ſermonẽ. Rex autem miratus ſimul & miſeratus ipſum, ait, AEſope, nõ ego tibi largior vitam, ſed fatũ. ergo quod vis, pete, & accipies. Et ille, Rogo te, ô rex, reconciliare Samiis. Cúmque rex dixiſſet, Recõciliatus ſũ: procidens ille in terram, gratias ei agebat. Et poſt hæc ſuas conſcripſit fabulas, quas in hunc vſq; diem extantes apud regem reliquit. Acceptis autem ab ipſo literis ad Samios, quòd AEſopi gratia eis reconciliatus fuerit, atque muneribus multis, nauigauit in Samũ. Samii igitur hunc videntes, & coronas ei intulerunt, choreáſque eius gratia conſtituerũt. Ille autem & regis literas legit, & oſtẽdit quòd ſibi donatam à populo libertatem, libertate rurſus remuneratus fuerit. Poſt hæc verò ab inſula decedens, circuibat orbem, vbique cum philoſophis diſputando. Profectus & in Babylonẽ, & ſuam ipſius doctrinam demonſtrando magnus apud regem Lycerum euaſit. Illis enim temporibus reges inuicem pacem habentes,

Quãdo cõſcripſerit AEſopus fabulas.

atque delectationis gratia quæstiones vicissim sophisticas scribendo mittebant. quas qui soluerent, tributa pacta à mittentibus accipiebãt: qui verò non, æqualia præbebãt. AEsopus igitur quæ mittebantur problemata Lycero intelligens dissoluebat, & clarum reddebat regem, & ipse Lyceri nomine altera itidem regibus remittebat. quæ cum remanerent insoluta, tributa rex quamplurima exigebat. AEsopus autem cum non genuisset filios, nobilem quendam Ennum nomine adoptauit, atque vt legitimum filiũ regi allatum commendauit. Non multo autem post tempore Ennus cũ adoptantis cõcubina rem habuit. Hoc sciens AEsopus expulsurus erat domo Ennum. qui in illum ira correptus, epistolámque fictá ab AEsopo, scilicet ad eos qui sophismatis cum Lycero certabant, quòd ipsis paratus esset adhærere magis, quàm Lycero, regi dedit AEsopi signatá anulo. Rex & sigillo credens, atque inexorabili ira percitus, statim Hermippo iubet, vt nulla examinatione facta, tanquam proditorem occideret AEsopũ. At Hermippus & amicus fuerat AEsopo, & tunc se amicum ostendit. in sepulchro enim quodam nemine sciente occultauit hominẽ, & secreto nutriuit. Ennus autem regis iussu omnem AEsopi administrationem suscepit. Quodam post tempore, Nectenabo rex AEgyptiorum audiens AEsopum mortuũ

esse,mittit Lycero statim epistolã, architectos sibi mittere iubentem,qui turrim ædificet,quæ neque cælum,neque terrã attingat, & aliquem qui semper respondeat ad omnia quæcunque rogauerint.quod si fecisset,tributa exigeret:sin minus,solueret.His lectis Lycerus mœrore affectus est, cum nullus ex amicis posset quæstionẽ de turri intelligere. Rex vero & columnam sui regni dicebat interiisse AEsopum.Hermippus autẽ dolore regis ob AEsopũ cognito, adiit regẽ,& viuere illum renuntiauit,addidítque ipsius causa AEsopum nõ peremisse,sciẽs quòd pœniteret aliquando regẽ senteniæ. Rege autem vehemẽter his lætato, AEsopus sordens,ac squalens totus,adductus est.Cúmque rex vt eum vidit,illachrymasset,atque vt lauaretur,aliáque cura afficeretur,iussisset, AEsop⁹ post hoc & de quibus accusatus fuerat,causas confutauit.ob quæ cum rex Ennum esset occisurus, AEsopus ei veniam petiit.Post hæc autẽ rex AEgypti epistolam AEsopo dedit legendam. At ille statim solutione cognita quæstionis,risit,ac rescribere iussit. cũ hyems præteriisset, missum iri & qui turrim essent ædificaturi,& aliquem qui responderet ad rogata.Rex igitur AEgyptios legatos remisit, AEsopo autem pristinam administrationem tradidit omnẽ,debitũ ei tradens & Ennum. At AEsopus acceptum Ennum nulla in re tristitia affecit,sed

vt filium, rursus receptum inter cætera his admonuit verbis, Fili ante omnia cole deum. Regem honora. Inimicis tuis terribilem teipsum præbe, ne te contemnãt. Amicis facilem & cõmunicabilem, quò longe beneuolentiores tibi sint. Item inimicos male habere precare & esse pauperes, ne te possint offendere: at amicos in omnibus bene valere velis. Semper vxori tuæ bene adhære, ne alterius viri periculum facere velit. leue enim mulierum est genus, ac delinitum adulatione minus male cogitat. Velocem ad sermonẽ ne posside auditum. Linguæ continens esto. Bene agentibus ne inuide, sed congratulare. inuidens enim teipsum magis offendes. Domesticorum tuorum satage, vt te non solum vt dominum timeant, sed etiam vt benefactorem venerẽtur. Ne pudeat discere semper meliora. Mulieri non vnquam credas secreta: nam semper armatur, quomodo tibi dominetur. Quotidie in diem crastinum reconde. melius enim mortuum inimicis relinquere, quàm viuentem amicorum indigere. Salutato facile, qui tibi occurrunt, sciens & catulo caudam panem comparare. Bonum esse ne pœniteat. Susurronem virum eiice domo tua. nam quæ à te dicuntur, ac fiunt, aliis communicabit. Fac, quæ te non mœstificent. Contingentibus ne tristare. Neque praua inceas vnquam consilia. neque mores malorum

Præcepta quæ dedit AEsopus Enno.

imiteris. His ab AEſopo Ennus admonitus, tũ ſermone, tum ſua cõſcientia, vt ſagitta quadam percuſſus animũ, paucis poſt diebus è vita diſceſſit. AEſopus autem aucupes omnes acceſſiuit, atque aquilarum pullos quatuor vt caperent, iubet. ſic itaque captos nutriuit, vt dicitur, ac inſtruxit (cui rei non magnam fidem adhibemus) vt pueros in ſportis ipſis appenſis geſtando in altum volarent, itaque ita obedientes pueris eſſent, vt quocũque illi vellent, volarẽt, ſiue in altum, ſiue in terrã deorſum. præterito vero hyemali tempore, ac vere arridente, cum ad iter omnia paraſſet AEſopus, & pueros accepiſſet & aquilas, deceſſit in AEgyptũ, multa imaginatione, & opinione ad ſtupefactionẽ illorum hominũ vſus. Sed Nectenabo, audito adeſſe AEſopum, Inſidiis circunuentus ſum, inquit, amicis, quia intellexeram AEſopũ mortuum eſſe. Poſtridie autem iuſſit rex vt omnes magiſtratus candidis circundarentur veſtibus, ipſe ὀϑίαν induit, & coronam, ac gemmatam κίταριν. Cúmque ſedens in alto ſolio, AEſopũ introduci iuſſiſſet, Cui me aſſimilas, ingredienti inquit, AEſope, & eos qui mecum ſunt? Et ille, Te quidem ſoli verno: qui vero te circunſtant, maturis ariſtis. Et rex admiratus ipſum, & donis eum proſecutus eſt. Poſtero autem die rurſus rex candidiſſimã togam indutus, amicis purpureas iuſſis accipere, ingredientẽ AEſopũ

iterum rogauit. Et AEsopus, Te, inquit, comparo soli: hos autem qui stant circũ, radiis solaribus. Et Nectenabo, Puto nihil esse Lycerũ præ meo regno. Et AEsopus subridens, Ne facile de illo sic loquere, ô rex. nam genti vestræ vestrum regnum collatum, instar solis lucet. ac si Lycero cõparetur, nihil aberit quin splendor hic, tenebræ appareant. Et Nectenabo apposita verborũ responsione stupefactus, Attulisti nobis, ait, qui turrim ædificet? Et ille, Parati sunt, si modo ostendas locum. Postea egressus extra vrbem rex in planitiem, ostendit dimensum locum. Adductis igitur AEsopus ad ostensos loci angulos quatuor, quatuor aquilis vnà cum pueris per sacculos appensis, ac puerorum manibus datis fabrorum instrumẽtis, iussit euolare. illi vero sublimes, Date nobis, clamabant, lapides, date calcem, date ligna, & alia, quæ ad ædificationem apta sunt. Sed Nectenabo visis pueris ab aquilis in altũ sublatis, ait, Vnde mihi volucres homines? Et AEsopus, Sed Lycerus habet. tu autem homo cũ sis, vis cũ æquo diis rege cõtendere? Et Nectenabo, AEsope victus sum: percontabor autẽ te, tu responde. Et ait, Sunt mihi fœminæ hic equæ, quæ cũ audiuerint eos, qui in Babylone sunt, equos hinnientes, statim concipiũt. Si tibi ad hoc est doctrina, ostende. Et AEsopus, Respondebo tibi cras, ô rex. Profectus vero, vbi hospitabatur,

felem iubet pueris comprehendi,& captum pu blice circũduci verberando. AEgyptii autem illud animal colentes,cum sic ipsum male tractari viderent,concurrerunt, & felem e manibus verberantium eripuerunt,ac rem celeriter renuntiarunt regi. Qui vocato AEsopo, Nesciebas,inquit,AEsope,tãquam deum à nobis coli felem?quare igitur hoc fecisti?At ille,Lycerum regem iniuria affecit,ô rex,præterita nocte hic felis.Gallum enim eius occidit pugnacem & generosum,præterea & horas ei noctis nuntiantem. Cui rex, Non pudet te mentiri AEsope? Quonam modo vna nocte felis ab AEgypto iuit in Babylonem? Tum ille subridendo inquit,Et quo modo,ô rex, Babylone equis hinnientibus,hic equæ fœminæ cõcipiunt?Rex autem his auditis, prudentiã AEsopi fœlicem esse dixit. Posthæc autem cum adciuisset ex Heliopoli viros quæstionum sophisticarum peritos,atque de AEsopo cum eis disputasset,inuitauit vnà cum AEsopo ad conuiuium.Discumbẽtibus igitur ipsis,quidam Heliopolita inquit AEsopo, Missus sum à Deo meo quæstionem quãdam rogaturus te,vt ipsam solueris.Cui AEsopus,Mẽtiris.Deo enim ab homine nihil opus est discere, tu autem nõ solum teipsum accusas, sed & Deum tuum. Alius rursus ait, Est templum ingens,& in eo columna,duodecim vrbes continens, quarum

singulæ triginta trabibus fulciuntur, quas circuncurrunt duæ mulieres. Tum AEsopus ait, Hanc quæstionem apud nos soluent & pueri. Templum enim est hic mũdus. Columna, annus. Vrbes, menses. Et trabes, horum dies. Dies autem & nox, duæ mulieres, quæ vicissim sibi succedũt. Postridie conuocatis amicis omnibus, Nectenabo inquit, Propter AEsopũ hunc debebimus tributa regi Lycero. At ex iis vnus ait, Iubebimus ei quæstiones dicere nobis ex iis, quæ neque scimus, neque audiuimus. Et ille, Cras hac de re vobis respondebo. Decedens igitur, & composito scripto in quo continebatur, Nectenabo confitens mille talenta Lycero debere, mane reuersus regi scriptum reddidit. Regis autem amici prius quàm aperiretur scriptum, omnes dixerunt, Et scimus hoc, & audiuimus, & vere scimus. Et AEsopus, Habeo vobis gratiam restitutionis causa. At Nectenabo confessione debiti lecta ait, Me nihil Lycero debente, omnes vos testificabimini? Illi mutati dixerũt, Neque scimus, neque audiuimus. Et AEsopus, Si hæc ita se habent, solutum est quæsitũ. Ad hæc Nectenabo, Fœlix est Lycerus talẽ in regno suo doctrinã habens. Ergo pacta tributa tradidit AEsopo, atq; in pace remisit. At AEsopus in Babylonẽ profectus, narrauit Lycero acta in AEgypto omnia, & tributa reddidit. Lycerus autem iussit statuam auream

AEsopo erigi. Non multo autẽ post tempore, AEsopus in Græciam decreuit nauigare. cõpositionéque cũ rege facta, discessit, iuratus ei prius, proculdubio rediturũ se in Babylonẽ, atque illuc reliquũ vitæ victurũ. Peragratis autẽ Græcis vrbibus, & sua doctrina patefacta, peruenit & Delphos. verũ Delphi disserentẽ quidem audiuerunt libenter, sed honore & obseruantia affecerũt nulla. Is autẽ ad eos excipiens ait, Viri Delphi, succurrit mihi ligno vos cõparare, quod in mari fertur. illud etenim procul vidẽtes, dũ fluctibus agitatur, magni pretii esse existimamus: postquam autem proxime aduenit, vilissimũ apparet. Et ego itaque cũ procul essem ab vrbe vestra, vt eos, qui existimatione digni sunt, vos admirabar. nunc autem ad vos profectus, omnibus, vt ita dixerim, inueni inutiliores. sic deceptus sum. Hæc cũ audiuissent Delphi, & timerẽt ne aliquo modo AEsop⁹ ad alias vrbes accedens, male de se diceret, decreuerũt dolo hominem occidere. Auream igitur phialã ex eo, quod apud se erat, sacello Apollinis accipientes, clàm in AEsopi absconderunt stratis. Cũ AEsopus vero ignoraret, quæ ab ipsis dolo facta fuerãt, egressus ibat in Phocidẽ. At Delphi aggressi, & detinentes ipsum, percõtabantur vt sacrilegũ. Illo autẽ negante aliquid fecisse eiusmodi, illi vi stratis euolutis, auream inuenerunt phialam, quam etiã acceptam om-

nibus ciuibus ostenderunt non cum paruo tumultu. Igitur AEsopus cognitis illorũ insidiis rogauit eos vt solueretur. Hi autem nõ solum non soluerunt, sed vt sacrilegũ in carcerẽ quoque iniecerũt, morte ei⁹ suffragiis decreta. AEsopus autem cũ nulla astutia à mala hac fortuna liberari posset, seipsũ in carcere lugebat sedens. Ex familiaribus autẽ ipsius quidã, Damas nomine, ad ipsum ingressus, & videns eum sic lamentari, causam rei rogauit. Ille ait, Mulier quædã cũ recenter suũ virum sepeliuisset, quotidie profecta ad tumulũ, plorabat. Arans autem quidam nõ procul à sepulchro, amore captus est mulieris, & derelictis bobus, iuit & ipse ad tumulum, ac sedens vnà cũ muliere plorabat. Cũ illa rogaret curnam & ipse sic lugeret, Quoniã & ego, inquit, decentẽ mulierem sepeliui, & posteaquã plorauero, mœstitia leuor. Illa autẽ, Et mihi idipsum similiter accidit. Et ille, Si igitur in eadẽ incidimus mala, curnam inuicem nõ coniungimur? ego etenim amabo te, vt illam: & tu me rursus vt tuum virum. His persuasit mulieri, & conuenerũt. Interim autẽ fur profectus, & bones soluens, abegit. Ille autem reuersus, non inuentis bobus, & plangere & lugere vehementer instituit. Profecta est & mulier: & lamentantem inueniens inquit, Iterũ ploras? Cui ille, Nunc, ait, vere ploro, & ego itaque multis euitatis periculis, nũc vere fleo,

solutionem mali necunde inueniens. Post hæc affuerunt & Delphi, & extractum ipsum è carcere trahebant in præcipitium. Ille autem eis dicebat, Quando colloquebãtur animalia bru-
Mus & rana. ta, mus ranæ amicus factus, ad cœnã eam inuitauit, & adducta in penarium diuitis, vbi multa edulia erãt, Comede, inquit, amica rana. Post epulationem & rana murem in suam inuitauit cœnationẽ. Sed ne defatigere, inquit, natando, filo tenui tuum pedẽ meo alligabo. Atque hoc facto saltauit in paludem. Ea autem vrinata in profundum, mus suffocabatur, & moriens ait, Ego quidem per te morior, sed me vindicabit maior. Supernatante igitur mortuo mure in palude, deuolans aquila, hũc arripuit, vnà cum eo etiam appensam ranam: sicque ambos deuorauit. Et ego igitur, qui vi per vos morior, habebo vltorẽ. Babylon enim & Græcia omnis meam à vobis exigent mortem. Delphi tamen ne sic quidem pepercerunt AEsopo. Ille autem in Apollinis confugit sacellum, sed ii & illinc extraxerunt irati, & in præcipitium rursus traxerunt. AEsopus cum abduceretur, di-
Lepus & aquila. cebat, Audite me Delphi. Lepus aquila insectãte in lustrum scarabei cõfugit, rogans vt ab eo seruaretur. Scarabeus autem rogabat aquilam, ne occideret supplicẽ, obtestans ipsam per maximum Iouem, saltem ne despiceret paruitatem suã. Illa verò irata, ala percutiens scarabeũ,

leporem raptum depasta est. Scarabeus autem cum aquila volauit, vt nidum eius disceret, ac iam profectus oua ei⁹ deuoluta dirupit. Illa cũ graue existimaret, siquis hoc ausus fuisset, & in altiore loco secundo nidificasset, & illic rursus scarabeus iisdẽ hãc affecit. Aquila autẽ inops consilii pœnitus, ascendit ad Iouẽ, (in eius enim tutela esse dicitur) & in ipsius genibus tertiam fœturá ouorum posuit, Deo ipsa commendans, & supplicans vt custodiret. At scarabeus è stercore pilula facta, ascẽdit, & in sinum Iouis eã demisit. Iuppiter assurgens vt fimum excuteret, & oua abiecit oblitus, quæ & contriuit deiecta. Sed cũ didicisset à scarabeo, quod hæc fecisset vt aquilã vlcisceretur (nõ enim scarabeum tantũ illa affecit iniuria, sed & in Iouẽ ipsum impia fuit) aquilæ reuersæ ait, scarabeum esse qui affecit mœrore, & certe iure affecisse. Nolẽs igitur aquilarum genus deficere, cõsulit scarabeo, vt aquilæ recõciliaretur. Cũ hic non paruisset, ille in aliud tẽpus transposuit aquilarũ partum, cum nõ appareant scarabei. Et vos igitur ô viri Delphi, ne despicite hunc deũ ad quem profugi: etsi paruum sortitus est delubrũ: neque enim impios negliget. Delphi verò hæc parum curantes, recta ad mortem itidem ducebant. AEsopus nulla re à se dicta vidẽs eos flecti, rursus ait, Viri crudeles, & interfectores audite. Agricola quidã in agro consenuit: De agricola sene.

cũ nunquam ingressus esset in vrbẽ, precabatur domesticos vt eam videret. At illi iũctis asellis, atque in currũ eo imposito, solum iusserunt agere. Eũti autem procella & turbine aerẽ occupãtibus, & tenebris factis, aselli à via aberrantes, in quoddam præcipitiũ deduxerunt senem. At ille iam præcipitãdus, O Iuppiter, ait, qua in re te iniuria affeci, quòd sic inique occi dor, præsertim cum neque ab equis generosis, neque à mulis bonis, sed ab asellis vilissimis? Et ego itaque eodẽ modo nũc tristor, quoniam non ab honoratis viris, & elegantibus: verũ ab inutilibus, & pessimis interficior. Iámque præcipitandus, eiusmodi dixit rursus fabulam, Vir quidam suã deamans filiam, rus misit vxorẽ: solam autẽ filiam receptam violauit. Illa autẽ, Pater, ait, scelesta facis: optarẽ tamen à multis potius viris dedecore hoc affici, quàm à te, qui genuisti. Hoc nunc & in vos, ô iniqui Delphi dico, quòd eligerẽ in Scyllam, & Charybdim potius incidere, ac in Africæ Syrtes, quàm per vos iniustè, atque indignè mori. execror igitur vestram patriã, & deos testor, me præter omnẽ iustitiam interire, qui me vlciscentur exauditum. Præcipitem igitur ipsum dederunt de rupe, & mortuus est. Non multo post autem pestilentia laborantes, oraculum acceperunt expiandam esse AEsopi mortem. Cui, quòd & conscii sibi essent, iniustè eũ interfecisse, etiam

cippum erexerũt. Sed primates Græciæ, ac doctiſſimi quique, cum & ipſi, quæ in AEſopum facta fuiſſent intellexiſſent, Delphos profecti ſunt, & cum illis habita inquiſitione, vltores & ipſi AEſopi mortis fuerunt.

AESOPI VITAE FINIS.

Ex Aphthonii

SOPHISTAE EXERCItamentis.

Fabula profecta quidẽ eſt à poetis, ſed & rhetoribus cõmunis facta eſt admonendi gratia. Eſt autem fabula, ſermo fictus, imagine quadã repræſentans veritatẽ. Atque alia Sybaritica, alia Cilix, alia Cypria dicitur, accepto ab inuentoribus nomine. Verũ quoniã AEſopus egregie præter cæteros conſcripſit fabulas, euicit vt potius AEſopia diceretur. Ea vero eſt triplex, Rationalis, Moralis, Miſta. Rationalis, in qua aliquid ab homine geri confingitur. Moralis, quæ eorũ imitatur mores, quæ ſũt rationis expertia. Miſta vero, quæ rationale irrationaléque cõplectitur. Eam autẽ admonitionẽ, cuiuscauſa fabulam cõſtitueris, Ante fabulationẽ præpoſitã: poſtpoſitam vero, Affabulationẽ dices.

Fabula qua formicarũ & cicadarũ exemplo hortantur iuuenes ad laborẽ.

Cicadæ. Formicæ. Cicadæ olim æſtate aſſiduis cantibus indulgebant, formicæ vero hyemis memores, laboribus fructibúſque colligendis operam dabãt. Verũ cum hyems adueniſſet, formicæ iis, quæ collegerant, paſcebantur. Cicadas autem delectatio illa, & canendi voluptas, eò indigentiæ, miſeriæque perduxit, vt eſurirent omnes, & fame conficerentur. Sic iuuentus laborum fugitans, male habet in ſenectute.

Ex Philoſtrati imaginibus fabulæ.

Fabulæ ſe ad AEſopum, ſua in eum beneuolentia conferunt, quòd ſatagat ſui. Fabula quippe, & Homero, & Heſiodo, necnon & Archilocho in Lycamben curæ fuit. Sed ab AEſopo humana omnia ad fabellas redacta ſũt, ſermone brutis non temere impertito. nam & cupiditatem tollit, & libidinem inſectatur & fraudem. Atque hæc ei leo quiſpiã agit & vulpes, & per Iouem equus, nec teſtudo muta, ex quibus pueri diſcunt, quæ in vita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter AEſopum. Accedunt ad ianuam docti huius, vittis eum deuincturæ, coronâque oleagina coronaturæ. hic, vt puto, fabulam aliquam texit. riſus enim faciei, & oculi in terram defixi id præ ſe ferũt. Pictorẽ, fabularũ curas remiſſiore animo in-

digere,non latuit. Philosophatur autem & fabularum corpora. Bruta enim cum hominibus conferens, cœtum circa AEsopum statuit ex illius scena cõfictum. Chori dux vulpes depicta est. Vtitur enim ea AEsopus ministra argumentorum plurium,ceu Dauo Comœdia.

EX HERMOGENIS EXERCItamentis, Prisciano interprete.

Fabula, est oratio ficta, verisimili dispositione,imaginem exhibens veritatis. Ideo autem hanc primam tradere pueris solent oratores,quia animos eorum adhuc molles,ad meliores facile vias rite instituunt. Vsi sunt ea tamen vetustissimi quoque authores, vt Hesiodus, Archilochus, Horatius. Hesiodus quidem lusciniæ, Archilochus autem vulpis, Horatius muris. Nominantur autem ab inuentoribus fabularum,aliæ AEsopiæ,aliæ Cypriæ,aliæ Libycæ,aliæ Sybariticæ:omnes autem communiter AEsopiæ dicuntur,quoniam in conuentibus frequenter solebat AEsopus fabulis vti. Mendacem quidem esse volunt fabulã,sed ad vitam vtilem,necnõ & verisimilem. Est autem versimilis,si res,quæ subiectis accidunt personis,apte reddantur, vtputa de pulchritudine aliquis certat,pauo supponatur hic. Oportet alicui astutiam tribuere, vulpecula est subiiciẽda. Imitatores aliquos hominum volumus osten-

dere, hic simiis est locus. Oportet igitur modo breuiter, modo latius eas differere. Quomodo autem hoc fiet? Si nunc narratione simplici proferatur, nunc etiam sermo inductis fingatur personis. Exempli causa, Simiæ conuenerunt, & consilium habuerunt de vrbe condenda: & quia placuit illis, paratæ erant incipere ædificationem, sed vetus simia prohibuit ab incœpto, eas docens, quòd facile capiantur, si intra muros concludantur. sic breuiter dices. Si velis producere, sic, Simiæ conuenerunt, & cōsiliabantur de vrbe condenda: quarum vna in medium veniens concionata est, quia oportet ipsas quoque ciuitatem habere. Videtis enim, aiebat, quòd ciuitatem habendo fœlices homines sint, domos etiam habent singuli, & in cōcionem vniuersi, & in theatrum ascendentes delectant animos spectationibus, & auditionibus variis. Et sic proferes orationem in orando, dicens, quod & plebiscitum scriptum est, & finges etiam orationem veteris simiæ. Expositio autem fabularum vult circuitionibus carere, & iucundior esse. Sed oratio, qua vtilitas fabulæ retegitur, quam ἐπιμύθιον vocant, quod nos affabulationem possumus dicere à quibusdá prima, à plerisque rationabilius postrema ponitur. Sciendum vero, quòd etiam oratores inter exempla solent fabulis vti.

LAVRENTIVS VALLENSIS insigni Arnoldo Fouelledæ S.

Promiseram nuper, me tibi coturnices, quas ipse venatus essem, missurum. Eas capere (vt homo venādi insuetus) cum non possem, ad venationem meam, id est ad literas me conuerti. Vt forte ad manus venit libellus Græcus ex præda nauali, tres & triginta AEsopi fabulas continens: has omnes bidui labore venatus sum. Mitto igitur ad te, siue fabellas, siue mauis coturnices, quibus oblectare te possis ac ludere. Etenim si Octauianū, Marcúmque Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profecto tu vir literarum amātissimus, literato hoc genere ludendi delectaberis. Et siquis Octauiano aut Antonio pugnacem aliquā harum auiū dono dedisset, iucūdam illis rem, gratámque fecisset. ego quoque tibi iucundus, gratúsq; ero, qui plures triginta eius generis aues dono mitto, pugnaces, victrices, & (si forte hoc te magis iuuat) etiā pingues. Oblectant enim hæ fabellæ, & alunt: nec minus fructus habent quàm floris. Sed ne donum suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices veras, quàm has fabellas, malis, rescribe. Mittam nanque non modo coturnices, sed etiam perdices. Ex vrbe Caieta, Calendis Maij. 1 4 38.

Vulpes & caper. I

Vulpes & caper sitibundi in puteum quendam descenderunt: in quo cum perbibissent, circunspicienti capro reditum, vulpes ait, Bono animo esto caper: excogitaui nanque quo pacto vterque reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum, primoribus pedibus ad parietem admotis, cornuáque, adducto ad pectus mēto, reclinabis: & ego per terga cornuáq; tua transiliens, & extra puteum euadens, te istinc postea

educam. Cuius consilio fidem habente capro, atque, vt illa dicebat, obtemperanti, ipsa à puteo resiliit: ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat exultabátque, nihil de hirco curæ habens. Cæterum cum ab hirco vt fidifraga incusaretur, respōdit, Enimuero hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarum in mento: non potius in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, virum prudētem debere finem explorare, antè quàm ad rem agendam veniat.

Vulpes & pardus. 2

Vulpes & pardus de pulchritudine altercabantur. & pardo suam pellem versicolorem extollente, vulpes suam cum non posset præponere, inquit, At quanto ego speciosior, quæ non corpus, sed animum versicolorem sortita sum.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, pulchritudinē animi antecellere pulchritudinem corporis.

Cata & Venus. 3

Cata quædam delicium erat cuiusdam formosi adolescentis. Hanc ille, vt in fœminam mutaret, Venerem comprecatus est. Dea miserta cupiditatis adulescētuli, conuertit bestiam in speciosam puellam. Cuius forma inardescens adulescentulus, adducit illam secum domum. Quibus considentibus in cubiculo, Ve-

nus volens periculum facere, nũquid illa cum corpore mutasset & mores : murem in mediũ dimisit. At illa, eorum qui aderant, & cubiculi nuptialis immemor, è cubili consurgens, murem insequebatur, illum comedere cupiẽs. tum Dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, scelestos homines, etiam si conditionem statúmque mutẽt, tamen mores nequaquam mutare.

Agricola & filii eius. 4

Agricola filios suos videns quotidie gladiantes, neque in gratiam reducere potis esset: iussit fasciculum virgarum sibi afferri (aderant autem illic filii sedentes) quæ cum allatæ essent, colligauit omnes in vnum fasciculum: iussitque singulos eorum fasciculum capere atque confringere. Illis vero confringere non valentibus, soluens postea fasciculum, tradidit singulas virgas eis frangendas. atque illis statim frangentibus, intulit, Ita quidem & vos, ô filioli mei, si vnanimes inuicem perstiteritis, inexpugnabiles vos hostibus inuictósque præbebitis: sin minus, vestra ipsa æmulatio atque seditio, opportunam vos prædam inimicis faciet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æque res humanas capere, vel à concordia incrementum, vel à discordia iacturam.

Mulier & gallina. 5

Mulier quædam vidua habebat gallinã quotidie ſingula oua ponentem. Sperans autẽ mulier, pro ſingulis bina oua poſiturá, ſi plus eſcarum tribuiſſet, oppipare educabat. Gallina vero pinguior effecta, ne vnum quidem ouum amplius facere poterat.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd homines per luxũ rerum & copiam marceſcentes, ab inſtituta induſtria retardantur.

Duo adoleſcentes. 6

Duo adoleſcentes obſonium à coquo communiter mercati ſunt. Cæterum cum coquus quibuſdam negotiis domeſticis intenderet, vacarétque: alter adoleſcẽtum partem obſonii in alterius manus immiſit. Conuertente autem ſe coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirente: qui carnem ſuſtulerat, iurat ſe non habere; qui vero habebat, ſe non ſuſtuliſſe. Quibus coquus (intellecta adoleſcentum argutia) inquit, Et ſi me latet fur, tamen eũ quem iuraſtis, non latebit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd ſiquid homines celamus, Deũ tamen nequaquam celare poterimus, qui ſolus omnia proſpicit, & omnia videt.

Duo amici & vrſus. 7

Duobus amicis vnà iter facientibus fit vrſus obuiam. quorum vnus perterritus, in arborem ſcandens, latuit. alter vero, cum ſe imparem vr

so fore,& si pugnare vellet superatum iri, intelligeret: procidens, simulabat se mortuum esse. Vrsus vero adueniens, & aures,& occiput eius olfaciebat, illo qui stratus iacebat, vsquequaq; continente respirationem. Ita mortuum esse credens vrsus abiit. aiunt enim non sæuire in cadauera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens interrogat amicum, quidnam ad aurem vrsus esset secum loquutus. Cui amicus inquit, Admonuit me ne posthac cũ huiusmodi amicis iter faciam.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, deuitandos esse amicos, qui periculoso in tempore ab auxilio præstando reuocant pedem.

Arundo & olea. 8

Disceptabant aliquando arundo & olea, de constantia & fortitudine,& de firmitate. Et olea quidẽ arundini probra ingerebat, vt fragili, & ad omnem ventũ vacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus spectans. Nam cum ventus vehemens ingruisset, arundo reflectebatur, agitabatúrque. Olea vero cum violentiæ ventorum reluctari vellet, confracta est.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedũt, potiores esse ijs qui non cedunt.

Tubicen. 9

Erat tubicen quidam, qui in militia signum caneret. is interceptus ab hostibus, ad eos qui circunsistebant, proclamabat, Nolite me viri

innocentem, innocuum, insontémque perimere: nullum enim vnquam occídi. quippe nihil aliud quàm hanc buccinam habeo. Ad quem illi vicissim cum clamore responderũt, Tu vero hoc ipso magis trucidaberis, quòd cum ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd præter cæteros peccãt, qui malos & importunos principes persuadent ad inique agendum.

Canis & lanius. 10

Canis quidam insiliit in macellum, lanio in aliqua re occupato, & arrepto pecoris corde fugiebat. Ad quem lanius cõuersus, fugientémque aspiciens, inquit, O canis, abi: vbicunque fueris, te obseruabo. non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, iacturam frequenter esse hominibus doctrinam.

AEgrotus & medicus. 11

AEgrotus quidam à medico interrogatus, quonammodo se habuisset: præter modum, respondit, in sudorem se esse resolutũ. Cui medicus, Istud, inquit, bonum est. Altero autem die interrogatus quomodo se haberet, respondit, Algoribus correptus, diu vexatus sum. Et istud (inquit medicus) bonum est. Tertio cũ ab eodem interrogaretur, respondit, Profluuio corporis debilitatus sum. Istud, inquit, etiã bonũ

est. Postea autē à familiari interrogatus, Quomodo habes ô amice? Respōdit, Ego etiam atque etiam bene habeo, sed morior.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit coarguendos assentatores.

Asinus & lupus. 12

Asinus calcato ligni aculeo claudicabat: conspectóque lupo, ait, O lupe, en præ cruciatu morior, futurus esca, aut tua, aut vulturum, aut coruorum. Vnum modo munus abs te flagito: Educ prius ex pede aculeum, vt moriar saltem sine cruciatu. Tunc lupus summis dentibus aculeum mordicus deprehendens, eduxit. Asinus vero doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit: fractísque illius fronte, naribus & dentibus, aufugit: lupo seipsum accusante, ac merito sibi id euenisse dicente: quòd qui didicerat esse lanius iumentorum, nunc eorum volebat esse chirurgus.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd qui sua artificia deserunt, trāsferentes se ad aliena, ipsis non apta, & in derisum veniunt, & in discrimen.

Pastor & mare. 13

Pastor in loco maritimo gregem pascebat. qui cum videret mare tranquillum, incessit cupido nauigationem faciēdi. Itaque vænundatis ouibus, emptísque palmarū sarcinis, nauigabat. Orta autem vehementi tempestate, & naui mergi periclitante, omne pondus nauis in

mare eiecit, víxq̃ue euasit exonerata naui. Paucis post diebus, veniente quodã & tranquillitatem maris admirante (erat enim sane tranquillum) respõdens inquit, Palmas iterũ vult quãtum intelligo: ideóque immotum sese ostẽdit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eruditiores fieri homines damno atque periculo.

Vulpes & leo. 14

Vulpes nullum antea leonem auspicata, cũ illi aliquando obuiasset, ita conspectum eius expauit, vt parũ abfuerit quin extingueretur. Quod cum postea iterũ accidisset, ad conspectum quidem leonis exterrita est, sed non ita vt prius. Tertio cum leonem eundem vidisset in ciuitate: non modo non exterrita, sed confidenter adiens, secum colloquuta est & confabulata.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo & cõuersatio facit vt quæ maxime horribilia & formidolosa sunt, neque horrida, neque formidolosa videantur.

Galli & perdix. 15

Gallos quidam domi suæ cum haberet, mercatus est perdicem, eámque in societatem gallorũ dedit, vnà cum illis saginandam. Eam vero statim galli, pro se quisque mordebant, abigebántque. Perdix autem apud se afflictabatur, existimans ideo talia sibi à gallis inferri, quòd suum ab illorum genere alienũ esset. Vbi

vero nō multo post aspexit & illos inter se pugnantes, mutuóque percutiētes, recreata à mœrore & tristitia, inquit, Equidem vero posthac ego non afflictabor amplius, videns eos etiam inter se dimicantes.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere æquo animo ferre cōtumelias ab alienigenis illatas, quos videt ne à domesticorum quidem iniurijs abstinere.

Vulpes & caput quoddam. 16

Vulpes aliquando in domum citharœdi ingressa, dum omnia instrumenta musica, omnē supellectilē scrutaretur, reperit è marmore caput lupinum, scienter fabréque factum. Quod cum in manus sumpsisset, inquit, O caput cū magno sensu factū, nullum sensum obtinens.

Adfabulatio.

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industríam non habent.

Carbonarius & fullo. 17

Carbonarius conducta in domo habitans, inuitauit fullonem, qui eò loci proxime venisset, vt eisdem in ædibus vnà habitarēt. Ad quē fullo, O homo, non est mihi istud factu cōducibile: vereor enim ne quicquid ipse cādefacerē, id omne tu carbonaria aspergine fuscares.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

Homo gloriosus. 18

Vir quidam aliquandiu peregrinatus, cum

iterum domũ rediiſſet: cum multa ardua in diuerſis regionibus à ſe viriliter geſta iactabũdus prædicabat, tum verò illud maxime ꝙ Rhodi omnes certamine ſaliendi ſuperaſſet: eiúſq; rei Rhodios, qui affuerũt, teſtes eſſe. Ad quē vnus aſſiſtentiũ reſpondens, inquit, O homo ſi verum eſt quod loqueris, quid tibi opus eſt teſtibus? Ecce Rhodius, ecce hic certamen ſaliēdi.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd vbi rerum teſtimonia adſunt, nihil opus eſt verbis.

Homo & Apollo. 19

Quidam facinoroſus Delphos ſe contulit, Apollinem tentaturus, habénſque paſſerculum ſub pallio, quem pugno tenebat. Accedénſque ad Tripodas, interrogabat deum, dicēs, Quod habeo in dextera, viuítne, an mortuũ eſt? Prolaturus paſſerculum viuum, ſi mortuũ reſpondiſſet, rurſus prolaturus mortuũ, ſi viuum reſpondiſſet. Occidiſſet enim ſtatim ſub pallio prius quàm proferret. At deus ſubdolam calliditatē hominis intelligens, dixit, O conſultor, vtrum mauis facere (penes te nanq; arbitrium eſt) facito. & ſiue viuum, ſiue mortuum quod in manu habes, proferto.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, mentem diuinam nihil neque latere, neque fallere.

Piſcator & cinaris. 20

Piſcator quidā demiſſis in mare retibus, de-

tulit cinaridē pusilli corporis, quæ piscatorem sic obsecrabat, Noli me impræsentiarū capere pusillam & minutam, sine abire & crescere: vt postea iam adulta, cōmodo cum maiore potiaris. Cui piscator, Ego vero amens sum, si lucrū quod inter manus habeo (licet exiguum) prætermittam spe futuri boni quantúlibet magni.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, stolidum esse, qui propter spem maioris, rem & præsentem & certam (licet paruam) non amplectitur.

Asinus & equus. 21

Vir quidam habebat equum & asinum. In itinere faciendo, inquit asinus equo, Si me saluum vis, leua me parte oneris mei. Equo illius verbis non obsequente, asinus sub onere cadens, moritur. Tunc dominus iumentorum, omnes quas portabat asinus sarcinas, simúlq; coriū, quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere depressus equus, cum clamore inquit, Væ mihi iumentorū infœlicissimo, quid mihi misero euenit? Nam recusans partē, nunc totum onus porto, & illius corium.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, maiores debere in laboribus participes esse minoribus, vt vtrique incolumes sint.

Homo & satyrus. 22

Vir quidam cum satyro amicitiam inierat. Qui cum edendi gratia sederent, exorta cæli tempestate, vir manus ad os admouens, anhe-

litu refocillabat. Quod intuens satyrus, interrogat quã ob rem id faceret. Ille inquit, Calore oris algentes manus refocillo. Paulóq; post, calidiore edulio allato, cum vir iterum manus ad os admouens, calorẽ cibi tenui inspiratione refrigerauit, interrogat satyrus quã ob rem & illud faciat. Respondente autem viro, vt refrigeraret eduliũ: Atque ego, inquit satyrus, tecũ posthac amicitiam non exercebo, qui ex vno ore & calidum promis & frigidum. Vale.

Adfabulatio.

Fabula innuit, deuitandam eius amicitiam esse, cuius anceps vita est, & non simplex sermo.

Agricola & canes. 23

Agricola quidã hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibariis primum interfectis singulis ouibus, illarũ carnibus vescebatur, mox & caprarum, postremo operariis bobus interemptis alebatur. Quod canes dum animaduertissent, inter se colloquuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugam. Si enim operariis bobus dominus non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, fugiendos cauendósque, qui à familiaribus manus non abstinent.

Admorsus à cane. 24

Admorsus quidam à cane circuibat singulos, corrogans curationem: nactúsque quendam est, qui cognita mali qualitate, inquit, Si

tu quidem ô homo conualeſcere vis, cruſtam panis madefactam in ſanguine vulneris, porrige cani qui te momordit comedendam. Cui ille deridēter inquit, Ego, me hercle, ſi illud fecero, dignus ſum qui ab omnibus huius vrbis canibus præmordear.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, improbos homines cum maxime beneficia acceperint, tum maxime ad maleficia animari.

Thynnus & delphinus. 25

Thynnus cum delphinū inſequentem præcipiti curſu fugeret, & iam capiendus eſſet, in anfractū quendam ſe intorſit. Delphinus quoque ad alterū ſimilem impetu ipſo alliſus eſt. Ad quem thynnus reſpiciens, eúmq; expirantem videns, inquit, Iam mihi mors non erit moleſta videnti eū, qui mihi cauſa mortis eſt, mecum morientem.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æquo animo ferre homines calamitates, cū eos, per quos in calamitate ſūt, calamitoſos aſpiciūt.

Auceps. 26

Auceps quidam ſumptis aucupatoriis retibus, ad venandum proceſſit, viſóque palumbo in cacumine arboris ſedente, compoſitas artificioſe arundines cum retibus ad auem clanculum admouebat, ſperans illam ſe venari poſſe. Quod cum agit in altū intuens, iacentem viperam pedibus preſſit: quæ exaſperata dolore hominē momordit. At ille iam deficiens, Me

miserum, inquit, qui cum alterum venari volo, ipse ab altero captus pereo.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd æmuli alios arte sua nitentes decipere, sæpe in laqueos, quos tendunt, incidunt.

Castor. 27

Castor præter cæteros quadrupedes, in aqua durare fertur, suáque genitalia ad artem medicam sane vtilia esse. Hic vbi videt se ab indagantibus hominibus captum iri (nouit enim quã ob rem indagetur) ipse sibi genitalia præcidit, atque insequentes proiiciens, hoc modo incolumis euadit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, huius exemplo prudentes debere pro adipiscenda salute, nullam rationem habere fortunarum.

Vaticinator. 28

Vaticinator quidam in foro sedens sermocinabatur, cum sibi quidam denuntiat fores domus eius effractas esse, omniáque direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuntiũ vaticinator gemens, properánsq;, cursu se domum recipiebat. Quem currentem intuens quidam, O tu, inquit, qui aliena negotia te diuinaturum promittis, certe tua ipse non diuinasti.

Adfabulatio.

Fabula hæc ad eos spectat, qui res suas non recte administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, prouidere, ac consulere conantur.

Auceps & merula. 29

Auceps tetẽderat volucrib⁹ retia, quod emi-

nus intuens merula, percontabatur hominem quid negotii ageret. Ille respondit, se condere vrbem. Abiitque longius, & sese abdidit. Merula vero verbis illius fidem habens, accedens ad escam iuxta retia positam, capta est. Accurrentéque aucupe, inquit, O homo, si tu quidem talem condis vrbem, haud multos inuenies incolas.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eo maxime modo rem priuatam & publicam destrui, cum præsides sæuitiam exercent.

Viator & Iuppiter. 30

Viator longum ingressurus iter: siquid inuenisset, eius dimidium Ioui se oblaturũ promisit. Inuento autem in ipso itinere vase palmarũ & amygdalorũ pleno, comedit omnes palmulas amygdalásque: sed harum nucleos, illorum putamina, ad arã quandã obtulit, inquiẽs, Iuppiter, habes quod tibi vouerã, quod enim inueni, eius & interiora & exteriora tibi offero.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, auarum hominem cupiditate pecuniæ, etiam dijs moliri fallacias.

Filius & mater. 31

Puer quidam in schola, condiscipuli furatus tabellã alphabetariam, attulit matri suæ. A qua nõ castigatus, quotidie magis furabatur. Procedente autem tempore, maiora cœpit furari. Tandem à magistratu deprehensus, ducebatur ad supplicium. Matre verò sequẽte ac vocife-

rante, rogauit ſatellites, vt pauliſper cum ea ad aurẽ loqui permitterẽt. Quibus annuentibus, & matre feſtinabunda, aurem ad os filii admouente: ille auriculam maternã dentibus amorſam euulſit. Et cum mater cæteríque increparent non modo vt furem, ſed etiã vt in parentem ſuam impium, inquit, Hæc mihi vt perderer, extitit cauſa. ſi enim me ob tabellam alphabetariam caſtigaſſet, nequaquã ad vlteriora progreſſus, ad ſupplicium nunc ducerer.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, quòd qui inter initia peccandi non coercentur, ad grauiora flagitia euadunt.

Filius & pater. 32

Filium quidam ſenior habebat generoſi animi, & venaticorum canum amatorem. Hunc per quietem viderat à leone trucidari. Territus igitur ne forte ſomnium hoc aliquando ſequeretur euentus, extruxit domum quandam politiſſimam, laquearibus ac feneſtris amœniſſimam: illúcque inducens filium, illi cuſtos inhærebat. Depinxerat enim in ea domo ad oblectationem filii omne genus animaliũ in quibus & leonem. Adoleſcens hæc inſpiciens, eò amplius moleſtiæ cõtrahebat. Quadam autem vice leoni propius ſtans, inquit, O truculentiſſima fera, te propter, & propter inane ſomniũ patris, in hac domo aſſeruor, velut in carcere. Quid igitur faciam? Et hæc dicẽs, manum pa-

rieti incussit, oculum leoni eruere volens, & in clauo, qui illic latebat, offendit. qua ex percussione manus emarcuit: succreuítque sanies, ac febris subsecuta est: breui adolescens est mortuus. Ita leo adolescentem occidit, nihil adiuuante patris sophismate.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quæ ventura sunt, deuitare posse neminem.

Caluus quidam. 33

Caluus quidam mētitos crines gerens, dum equo vehebatur, ecce turbinis ventus illos de capite sustulit. risus statim magni præsentibus excitantur. Et ille mutuo risu ad eos inquit, Quid mirum si crines, qui nō erant mei, à me recesserint? Illi quoque recesserūt qui mecum fuerant nati.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, non debere nos mœrere ob amissas opes. Quod enim nascentes à natura non accepimus, non potest nobiscum perpetuo permanere.

ALIAE ITEM ALIQVOT AESOPI fabulæ è Græco in Latinum versæ, incerto interprete.

Impossibilia promittens. 34

Vir pauper ægrotans, & male affectus, cum à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens si sanitatem sibi rursus restituissent, centū boues ipsis oblaturū esse in sacrificium. Vxore autem eius audiente, Et vbi tibi hæc, si con-

ualueris? Ille ait, Putas enim surgere me hinc, vt dei hæc à me repetant?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos facile polliceri, quæ re comprobare non sperent.

Ranæ. 35

Ranæ duæ in palude pascebantur, æstate autem siccata palude, illa derelicta, quærebant aliam. cæterum profundũ inuenerunt puteũ: quo viso, altera alteri inquit, Descendamus heus tu in hunc puteum. Illa respondens ait, Si igitur & hic aqua aruerit, quomodo ascendemus?

Adfabulatio.

Fabula declarat, non oportere inconsyderate res aggredi.

Canis & gallus. 36

Canis & gallus inita societate iter faciebant. Vespera autem superueniente, gallus conscensa arbore, dormiebat: at canis ad radicem arboris excauatæ. Cum gallus, vt assolet, noctu cãtasset, vulpes, vt audiuit, accurrit: & stans inferius, vt ad se descenderet, rogabat, quòd cuperet commẽdabile adeò cantu animal complecti. Cum autem is dixisset, vt ianitorem prius excitaret ad radicem dormientẽ, vt cum ille aperuisset, descenderet: & illa quærente vt ipsum vocaret, canis statim prosiliẽs eam dilacerauit.

Adfabulatio.

Fabula significat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu mittere.

Leo & vrsus. 37

Leo & vrsus simul magnum nacti hinnulũ,

de eo pugnabant. grauiter igitur à ſeipſis affecti, vt ex multa pugna etiã vertigine corriperentur, defatigati iacebant. Vulpes autẽ circũcirca eundo, vbi proſtratos eos vidit, & hinnulum in medio iacentẽ, hunc per vtroſque percurrẽdo, rapuit, fugiénſque abiuit. at illi videbant quidẽ ipſam: ſed quia nõ poterãt ſurgere, Nos miſeros, dicebãt, quia vulpi laborauimus.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, alijs laborantibus, alios lucrari.

Veſpertilio & rubus, & mergus. 38

Veſpertilio, & rubus, & mergus inita ſocietate mercatoriam decreuerũt vitam agere. Itaque veſpertilio argentum mutuata proiecit in medium: rubus veſtem ſecum accepit: mergus tertius, æs: & nauigauerunt. Tempeſtate autem vehemẽti oborta, & naui euerſa, omnibus perditis, ipſi in terram euaſerunt. Ex illo igitur mergus litoribus ſemper aſſidet, num quodpiã æs eiiciat mare. Veſpertilio verò creditores timens, interdiu non apparet, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium veſti inhæret, ſicubi ſuam cognoſcat quærendo.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, in ea, quibus incumbimus, in poſterum recidere.

Pauo & monedula. 39

Auibus creaturis regẽ, pauo orabat vt ſe ob pulchritudinem eligerent. Eligentibus autem cum omnibus, monedula ſuſcepto ſermone,

ait, Sed ſi te regnante aquila nos perſequi aggreſſa fuerit, quomodo nobis opem feres?

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, principes non modo propter pulchritudinem, ſed & fortitudinem & prudentiam eligi oportere.

Singularis animal & vulpes. 40

Singularis agreſtis ſuper quadam ſidens arbore, dentes acuebat. Vulpe rogante cauſam, quare nulla præpoſita neceſſitate dentes acueret, ait, Non abs re hoc facio: nam ſi me periculum inuaſerit, nequaquam me tunc acuendis dentibus occupatum eſſe oportebit, ſed potius paratis vti.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, aduerſus periculum præparatum eſſe oportere.

Caſſita. 41

Caſſita laqueo capta plorans dicebat, Hei mihi miſeræ, & infœlici volucri: non aurum ſurripui cuiuſquam, nõ argentum, nõ aliud quicquam pretioſum. Granum autem tritici paruum, mortis mihi cauſa fuit.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui ob vile lucrũ, magnũ ſubeunt periculũ.

Hinnulus. 42

Hinnulus aliquando ceruo ait, Pater, tu & maior, & celerior canibus, & cornua præterea ingẽtia geſtas ad vindictam, curnam igitur ſic eos times? Et ille ridens ait, Vera quidem hæc inquis fili: vnum verò ſcio, quòd cum canis latratũ audiuero, ſtatim ad fugam neſcio quo

modo efferor.

Adfabulatio.

Fabula significat, natura timidos nulla admonitione fortificari.

Auarus. 43

Auarus quidam cum omnia bona sua vendidisset, & aureã glebam fecisset, in loco quodam infodit, vnà defosso illic & animo suo, & mente: atque quotidie eundo, ipsam videbat. Id autem ex operis quidam obseruando cognouit, & refossam glebam abstulit. Post hæc & ille profectus, & vacuum locum vidẽs, lugere cœpit, & capillos euellere. Hunc cum quidã vidisset sic plorantem, & causam audiuisset, Ne sic, ait, ô tu, tristare: neque enim habens aurum, habebas. lapidem igitur pro auro acceptum recõde, & puta tibi aurum esse, eundem enim tibi vsum præstabit. nam, vt video, neque cum aurum erat, vtebare.

Adfabulatio.

Fabula significat, nihil esse possessionẽ, nisi vsus adfuerit.

Anseres & grues. 44

Anseres & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autẽ visis, grues, quòd essent leues, statim euolauerũt. anseres verò, ob onus corporum cum mansissent, capti fuerunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, & in expugnatione vrbis, inopes facile fugere, diuites autem seruire captos.

Testudo & aquila. 45

Testudo orabat aquilam, vt se volare doce-

ret. Ea autem admonente procul hoc à natura ipſius eſſe, ille magis precibus inſtabat. Accepit igitur ipſam vnguibus, & in altum ſuſtulit, inde demiſit. hæc autem in petras cecidit, & contrita eſt.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, multos, quia in contentionibus prudētiores non audiuerint, ſeipſos læſiſſe.

Cerua. 46

Cerua altero obcæcata oculo, in litore paſcebatur, ſanum oculum ad terram propter venatores habens: alterum vero ad mare, vnde nihil ſuſpicabatur. Præternauigātes autem quidam, & hoc coniectantes, ipſam ſagittarunt. hæc autem ſeipſam lugebat, quòd vnde timuerat, nihil paſſa foret: quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, ſæpe, quæ nobis noxia videntur, vtilia fieri: quæ verò vtilia, noxia.

Cerua & leo. 47

Cerua venatores fugiens, in ſpeluncam ingreſſa eſt. In leonem autem ibi cum incidiſſet, ab eo comprehenſa eſt. Moriens autem dicebat, Hei mihi, homines fugiens, in ferarū immitiſſimum incidi.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, multos homines dum parua fugiunt pericula, in magna incurrere.

Cerua & vitis. 48

Cerua venatores fugiēs, ſub vite delituit. Cū

præteriissent autem parumper illi, cerua prorsus iam latêre arbitrata, vitis folia pasci incepit. Illis vero agitatis, venatores conuersi & quod erat verum arbitrati, animal aliquod sub foliis occultari, sagittis confecerũt ceruam. Hæc autem moriens talia dicebat, Iusta passa sum: nõ enim offendere oportebat, quæ me seruarat.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui iniuria benefactores afficiunt, à deo puniri.

Asinus & leo. 49

Cum asino gallus aliquãdo pascebatur. Leone autem aggresso asinum, gallus exclamauit, & leo (aiunt enim hunc galli vocem timere) fugit. At asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Vt verò procul hũc persecutus est, quò non amplius galli perueniebat vox, conuersus leo deuorauit. Hic verò moriens clamabat, Me miserum & demẽtem: ex pugnacibus enim non natus parentibus, cuius gratia in aciem irrui?

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque homines inimicos, qui se de industria humiliarunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

Olitor & canis. 50

Olitoris canis in puteum decidit: olitor autem ipsum illinc extracturus, descendit & ipse in puteum. ratus autem canis accessisse vt se inferius magis obrueret, conuersus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reuersus,

Iusta, inquit, patior: nam cur vnquam sui interfectorem seruare studui?

Adfabulatio.

Fabula in iniustos & ingratos.

Sus & canis. 51

Sus & canis mutuo conuitiabantur. Et sus iurabat per Venerē, proculdubio dentibus discissurum canem. Canis vero ad hæc dissimulanter dixit, Bene per Venerem nobis iuras: significas enim ab ipsa vehementer amari, quæ impuras tuas carnes degustantem, nullo pacto in sacellum admittit. Et sus, Propter hoc igitur magis præ se fert Dea amare me: nam occidētem, aut alio quouis modo lædentem omnino auersatur. tu tamē male oles & viua, & mortua.

Adfabulatio.

Fabula significat, prudentes oratores, quæ ab inimicis obijciuntur, artificiose in laudem conuertere.

Sus & canis. 52

Sus & canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis fœcundam esse maxime pedestrium omnium. Et sus occurrens, ad hæc inquit, Sed cum hæc dicis, scito & cæcos tuos te catulos parere.

Adfabulatio.

Fabula significat, non in celeritate res, sed in perfectione iudicari.

Serpens & cancer. 53

Serpens vnà cum cancro viuebat, inita cum eo societate. Itaque cancer simplex moribus, vt & ille astutiam mutaret, admonebat. hic autem

minime obediebat. Cum obseruasset igitur cãcer ipsum dormientẽ, & pro viribus compressisset, occidit. At serpente pòst mortem extenso, ille ait, Sic oportebat antehac rectũ & simplicem esse: neque enim hãc pœnam dedisses.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potius.

Pastor & lupus. 54

Pastor nuper natũ lupi catulũ reperit, ac sustulit, vnáque cũ canibus nutriuit. At cum adoleuisset, siquãdo lupus ouem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur. Cum canes verò aliquando non possent assequi lupũ, atque ideo reuerterentur, ille sequebatur: vt cũ ipsum assecutus esset, particeps foret venationis vt lupus. inde redibat. Sin autẽ lupus extrà non rapuisset ouem, ipse clàm occidens, vnà cũ canibus cõedebat: donec pastor cum coniectasset & intellexisset rẽ, de arbore ipsum suspẽdit, & occidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, naturã prauã bonos mores nõ nutrire.

Leo & lupus. 55

Leo cum consenuisset, ægrotabat iacens in antro. Accesserãt autem visitatura regem, præter vulpem, cætera animalia. Lup⁹ igitur capta occasione accusabat apud leonem vulpẽ, quasi nihili facientem suum omnium dominum, & propterea neque ad visitationem profectam. Interim affuit & vulpes, & vltima audiuit lupi

verba. Leo igitur contra eã infremuit. Sed defensionis tẽpore petito, Et quis, inquit, eorum, qui conuenerunt, tantum profuit, quantũ ego, quæ in omnem partem circuiui, & medicamẽtum pro te à medico quæsiui, & didici? Cum autem leo statim, vt medicamentũ diceret, imperasset, illa inquit, Si lupo viuente excoriato, ipsius calidam pellem indueris. Et lupo tacẽte, vulpes ridens ait, Sic nõ oportet dominum ad maleuolentiam mouere, sed ad beneuolẽtiam.

Adfabulatio.

Fabula significat, eũ qui quotidie machinatur, in seipsum laqueum vertere.

Mulier. 56

Mulier quædam virum ebrium habebat. ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est. Aggrauatum enim ipsum ab ebrietate cum obseruasset, & mortui instar insensatum, in humeros eleuatum, in sepulchretũ allatum deposuit & abiuit. Cum vero ipsum iam sobrium esse coniectata est, profecta ianuã pulsauit sepulchreti. Ille autem cum diceret, Quis est, qui pulsat ianuam? vxor respõdit, Mortuis cibaria ferens ego adsum. Et ille, Nõ mihi comesse, sed bibere, ô optime, potius affer: tristem enim me reddis, cũ cibi, non potus meministi. Hæc autẽ pectus plangendo, Hei mihi miseræ, inquit: nã neque astu profui. tu enim non solum nõ emendatus es, sed peior quoque teipso

euasisti, in habitum tibi deductus est morbus.

Adfabulatio.

Fabula significat, non oportere in malis actibus immorari. nam & nolentem quandoque hominem consuetudo inuadit.

Cycnus. 57

Vir diues anserem simul & cycnum nutriebat, non ad eadem tamen: sed alterum cantus, alterum mensæ gratia. Cum autem oporteret anserem pati ea, quorũ causa nutriebatur, nox erat, ac discernere tempus non permisit vtrunque. Cycnus autem pro ansere abductus, cãtat cantum quendam mortis exordium: & cantu significat naturam, mortẽ verò effugit suauitate canendi.

Adfabulatio.

Fabula significat, sæpe musicen differre mortem.

AEthiops. 58

AEthiopem quidam emit, talem ei colorem inesse ratus negligẽtia eius, qui prius habuit. ac assumpto in domum, omnes ei adhibuit abstersiones: omnibus lauacris tentauit mundare: & colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor parauit.

Adfabulatio.

Fabula significat, manere naturas, vt à principio prouenerunt.

Hirundo & cornix. 59

Hirundo & cornix de pulchritudine contendebant. Respondens autem cornix ei, dixit, Sed tua pulchritudo verno tẽpore floret, meũ

verò corpus etiam hyeme durat.

Adfabulatio.

Fabula significat durationē corporis, decore meliorē esse.

Butalis. 60

Butalis à fenestra quadā pendebat. Vespertilio autē profecta rogauit causam, quare die sileret, nocte caneret. Cū autem id ea non incassum hoc facere dixisset (nā die canendo olim capta fuerat, & propterea ex illo prudēs euasit) vespertilio ait, Sed non nūc te cauere oportet, cum nulla vtilitas, sed antè quàm capereris.

Adfabulatio.

Fabula significat, in infortunijs inutilē esse poenitētiam.

Cochleæ. 61

Rustici filius assabat cochleas. Cum autem audiret eas stridentes, ait, O pessimæ animantes, domibus vestris incensis vos canitis?

Adfabulatio.

Fabula significat, omne intempestiue factū, vituperabile.

Mulier & ancillæ. 62

Mulier vidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera, ad gallorum cántus. His verò assiduè defatigatis labore, visum est oportere domesticum occidere gallū, tanquam illum qui noctu excitaret herā. Euenit autem ipsis, hoc facto, vt in grauiora inciderent mala. nam hera ignorans gallorum horam, temporius eas excitabat.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerisque hominibus consilia esse malorum causas.

Mulier venefica. 63

Mulier venefica diuinarũ irarum propulsiones promittẽs, multa facere perseuerabat, & lucrũ inde facere. Quidã igitur accusauerunt eã impietatis, & cõuicerunt, & damnatã ducebant ad mortem. Vidẽs autẽ quidam eam duci, ait, Tu, quæ deorũ iras auertere promittebas, quomodo neque hominũ cõsiliũ mutare potuisti?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos magna promittentes, ne parua quidem facere posse.

Agricola. 64

Agricola quidam fodiendo aurum reperit: quotidie igitur terram, vt ab ea beneficio affectus, coronabat. Huic autem fortuna adstans inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? nã si tẽpus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te tunc me fortunam accusaturum.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere benefactorẽ cognoscere, atque huic gratiam referre.

Viatores duo. 65

Duo quidam vnà iter faciebant. & cum alter securim reperisset, alter, qui nõ inuenit, admonebat ipsum, ne diceret inueni, sed inuenimus. Paulo post autem cũ aggrederentur ipsos, qui securim perdiderant, qui eam habebat, persequentibus illis, ei qui vnà iter faciebat, dixit, Periimus: Hic autem ait, Perii, dic: non, perii-

mus. etenim & tũc, cum securim inuenisti, inueni dixisti, non, inuenimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui nõ fuerunt participes fœlicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

Ranæ duæ. 66

Duæ ranæ vicinæ sibi erant. pascebantur autem altera in profundo stagno, & procul à via: altera in via parum aquæ habens. Verum, cum quæ in stagno alteram admoneret vt ad se migraret, vt tutiore cibo frueretur, illa nõ paruit, dicens firmissima teneri huiusce loci consuetudine, quousque obtigit currum prætereũtem ipsum confringere.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines quoque praua aggredientes citius mori, quàm mutentur in melius.

Apiarius. 67

In mellarium ingressus quidã domino absente, fauum abstulit. Hic autem reuersus, vt alueolos vidit inanes, stãs quod in his erat, perscrutabatur. Apes autem è pastu redeuntes, vt deprehenderũt ipsum, aculeis percutiebãt, pessiméque tractabant. Hic autẽ ad eas, O pessimæ animantes, furatum vestros fauos illæsum dimisistis, me verò satagentem vestri, percutitis?

Adfabulatio.

Fabula significat, sic homines quosdam ob ignorantiam inimicos non cauere, amicos autẽ vt insidiatores repellere.

Alcedo. 68

Alcedo auis est solitaria, semper in mari vi-

tam degens. hanc dicitur hominum venationes cauentem, in scopulis maritimis nidificare. Cæterum aliquando paritura, pullos fecit. Egressa autem ea ad pabulum, accidit mare à vehementi concitatum vento, eleuari supra nidum: atque hoc submerso, pullos perdere. hæc verò reuersa, re cognita, ait, Me miseram, quæ terram vt insidiatricem cauens, ad hoc confugi, quod mihi longe est infidius.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines etiam quosdã ab inimicis cauẽdo ignaros, in multo grauiores inimicis amicos incidere.

Piscator. 69

Piscator in fluuio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso vtrinque, funi alligato lapide, aquam verberabat, vt pisces fugientes incaute in retia inciderent. Cum quidam vero ex iis, qui circa locum habitabant, id facere videret, increpabat, quòd fluuium turbaret, & claram aquam nõ fineret bibere: & is respondit, Sed nisi sic fluuius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Adfabulatio.

Fabula significat, ciuitatum etiam rectores tunc maxime operari, cum patrias in seditionem induxerint.

Simius & delphis. 70

Moris cum esset nauigantibus Melitenses catulos & simios adducere in solamen nauigationis, quidam habebat secũ & simium. Cum autẽ peruenissent ad Sunium Atticæ promon-

torium, tempeſtatem vehementem fieri contigit. naui autem euerſa, & omnibus natãtibus, natabat & ſimius. Delphis quiſpiam ipſum cõſpicatus, & hominem eſſe ratus, digreſſus leuabat, ad terrá perferens. Vt vero in Piræo fuit Athenienſium nauali, rogauit ſimium, an genere eſſet Athenienſis. Cum autem hic diceret, & claris hîc eſſe parentibus, rogauit an & Piræum ſciret. Ratus autem ſimius de homine eũ dicere, ait, & valde amicum eſſe ei, & familiarem. At Delphis tanto mendacio indignatus, ſubmergens ipſum occidit.

Adfabulatio.

Fabula in viros, qui veritatem ignorantes, exiſtimant ſe decipere.

Muſcæ. 71

In cella quadam melle effuſo, muſcæ aduolantes comedebant: implicitis autẽ earum pedibus euolare nõn poterant. Cum verò ſuffocarentur, dicebant, Miſeræ nos, quia ob modicum cibum perimus.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat; multis gulã multorũ malorũ eſſe cauſã.

Mercurius & ſtatuarius. 72

Mercurius ſcire volens, quanti apud homines eſſet, iuit in ſtatuarii domum transformatus in hominem: & viſa ſtatua Iouis, rogabat, quanti quis ipſam emere poſſet. Hic autẽ cum dixiſſet, drachma: riſit. Et quanti Iunonis, ait? Cum dixiſſet, pluris: viſa & ſua ipſius ſtatua, ac opinatus cum nuntius ſit deorum, & lucroſus,

maximā de se apud homines haberi rationem, rogauit de se. Statuarius vero ait, Si hasce emeris, & hanc additamentum do.

Adfabulatio.

Fabula in virum gloriosum, qui nullius apud alios est pretij.

Mercurius & Tiresias. 73

Mercurius volens Tiresiæ vaticinium an verum esset cognoscere, furatus ipsius boues, ex rure venit ad ipsum in vrbē, similis factus homini, & ad ipsum diuertit, Boum autem amissione renuntiata Tiresiæ, ille assumpto Mercurio exiuit, augurium aliquod de fure consyderaturus. Et huic iubet dicere sibi, quamnam auem viderit. Mercurius autem primum vidisse aquilam à sinistris ad dextram volātem, dixit. Hic non ad se id esse cum dixisset, secūdo cornicem super arbore quadam sedentem vidit, & modo superius aspicientem, modo ad terrā declinatam, vati refert. Et is re cognita ait, Sed hæc cornix iurat & cælum, & terram, si tu velis, meas me recepturum boues.

Adfabulatio.

Hoc sermone vti quispiā poterit aduersus virū furacem.

Canes duo. 74

Habens quidam duos canes, alterum venari docuit, alterum domum seruare. Cæterum siquando venaticus caperet aliquid, qui domū custodiebat, particeps vnà cum eo erat cœnæ. AEgreferente autē venatico, & illi obiiciente,

quòd ipse quotidie laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus, respondens ipse ait, Non me, sed herū reprehēde, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comesse.

Adfabulatio.

Fabula significat adolescentes qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cum eos parentes sic educauerint.

Maritus & vxor. 75

Habens quidam vxorem, quæ domesticis omnibus inimica erat, voluit scire an etiam erga paternos domesticos ita afficeretur. Quapropter cum rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis vero pòst diebus ea reuersa, rogauit quomodo aduersus illos habuisset. Hæc vero cum dixisset, Bubulci & pastores me suspectabant: ad eam ait, Sed ô vxor, si eos odisti, qui mane greges agūt, sero autem redeūt: quid sperare oportet in iis, quibuscum tota conuersaris die?

Adfabulatio.

Fabula significat, sic sæpe ex paruis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

Hœdus & lupus. 76

Hœdus derelictus à grege, persequēte lupo, conuersus ad eum dixit, O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne iniucūde moriar, cane tibia primum, vt saltem. Lupo autem canente tibia, atque hœdo saltante, canes cum audiuissent, lupū persecuti sunt. Hic cōuersus, hœdo inquit, Merito hæc mihi fiūt: oportebat

enim me, cocus cum sim, tibicinem nō agere.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui ea, quibus natura apti sunt negligunt, quæ vero aliorum sunt, exercere conantur, in infortunia incidere.

Cancer & vulpes. 77

Cancer è mari cum ascēdisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriēs vt vidit, accessit, ac eum rapuit. Ille deuorandus ait, Sed ego condigna patior, qui marinus cum sim, terrestris esse volui.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines, etiam qui proprijs derelictis exercitijs, ea quæ nihil conueniunt, aggrediuntur, merito infortunatos esse.

Citharœdus. 78

Citharœdus rudis in domo calce incrustata familiariter, vt solebat, canens, & contrà resonante in se voce, existimabat valdè canorus esse. verum elatus super hoc cogitauit & in theatro sese committere oportere. Profectus vero ad se ostendendum, cum male admodum caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, sic ex rhetoribus quosdam, qui in scholis putant esse aliquid: cum ad res publicas se conferunt, nullius pretii esse.

Fures & gallus. 79

Fures in domum quādam ingressi, nihil inuenerunt nisi gallū, atque hoc capto, abierunt. Is ab eis occidendus rogabat vt se dimitteret, dicens vtilē esse hominibus noctu eos ad ope-

ra excitando. Hi verò dixerunt, Sed propter hoc te tanto magis occidimus: illos enim excitando, furari nos non finis.

Adfabulatio.

Fabula significat, ea maxime prauis esse aduersa, quæ bonis sunt beneficio.

Cornix & coruus. 80

Cornix coruo inuidens, quòd is per auguria hominib⁹ vaticinaretur, ob idq; crederetur vti futura prædicens, cōspicata viatores quosdam prætereūtes, iuit super arborem quādam, stánsque valde crocitauit. Illis vero ad vocem conuersis, & admiratis, re cognita, quidam inquit, Abeamus heus vos, cornix enim est, quæ crocitauit, & augurium non habet.

Adfabulatio.

Fabula significat eodem modo & homines præstantioribus certātes, præterquam, quòd non ad æqua perueniūt, risum quoque debere.

Cornix & canis. 81

Cornix Mineruæ sacrificans, canem inuitauit ad epulas. Ille vero ad eam dixit, Quid frustra sacrificia absumis? Dea enim adeò te odit, vt ex peculiaribus quoque tibi auguriis fidem sustulerit. Cui cornix, Ob id magis ei sacrifico, vt reconcilietur mihi.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque ob lucrum non vereri inimicos beneficijs prosequi.

Coruus & serpens. 82

Coruus cibi indigens, vt serpentem in apri-

cō quodam loco dormientē vidit, hunc deuolando rapuit. Hic cum se vertisset, atq; momordisset ipsum, coruus moriturus dixit, Me miserum, qui tale reperi lucrum, quo etiam pereo.

Adfabulatio.

Fabula in virum, qui ob thesaurorum inuentionem de salute periclitatur.

Monedula & columbæ. 83

Monedula in columbario quodam colūbis visis bene nutritis, dealbauit sese, iuitque, vt & ipsa eodem cibo impertiretur. Hæ vero donec tacebat, ratæ eam esse columbam, admiserunt. sed cum aliquando oblita vocē emisisset, tunc eius cognita natura, expulerunt percutiendo, eáq; priuata eo cibo, rediit ad monedulas rursum. & illæ ob colorem, cum ipsam non nossent, à suo cibo abegerunt, vt duorum appetēs, neutro potiretur.

Adfabulatio.

Fabula significat oportere & nos nostris contentos esse, cōsyderantes auaritiam, præterquam, quòd nihil iuuat, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

Monedula. 84

Monedulam cum quis cepisset, & pedē alligasset filo, suo tradidit filio. Hæc non ferendo victum inter homines, vbi parūper libertatem nacta est, fugit, in suúmque nidum se contulit. Circūuoluto verò ramis vinculo, euolare haud valens, cum moritura esset, secum loquebatur, Me miseram quæ apud homines non ferendo

ſeruitutem, incaute mea me vita priuarii.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, nonnunquam quoſdam, dum ſe à mediocribus ſtudent periculis liberare, in maiora incidere.

Mercurius & ſutor. 85

Iuppiter Mercurio iuſſit, vt artificibꝰ omnibus mendacii medicamentum miſceret. hic eo trito, & ad menſuram facto, ex æquo ſingulis miſcet. Cum vero ſolo relicto ſutore, multum ſupereſſet medicamenti, totum acceptũ mortarium ei miſcuit. atque hinc cõtigit artifices omnes mentiri, maxime vero omniũ ſutores.

Adfabulatio.

Fabula in mendaces artifices.

Iuppiter & pudor. 86

Iuppiter formatis hominibus, omnes illis affectus indidit, ſolum indere pudorem oblitus eſt. Quapropter non habens vndenã ipſum introduceret, per turbam ingredi eum iuſſit. Hic vero primum indigne ferens contradicebat: vehementius vero eo inſtante, ait, Sed ego ſane his ingredior pactis, ſi amor non ingrediatur: ſin ingrediatur, ipſe exibo quamprimum. Ex hoc ſane euenit, omnia ſcorta inuerecunda eſſe.

Adfabulatio.

Fabula ſignificat, captos amore inuerecundos eſſe.

Iuppiter & teſtudo. 87

Iuppiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat. ſola vero teſtudine tardè profecta,

admirans causam tarditatis, rogauit eam quã-obrem ipsa ad cœnã non accesserat. Cum hæc dixisset, Domus chara, domus optima: iratus ipsi, damnauit vt domũ baiulans circunferret.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque homines eligere parce potius apud se viuere, quàm apud alios laute.

Lupus & ouis. 88

Lupus à canibus morsus, & male affectus, abiectus iacebat. Cibi vero indigens, visa oue, rogabat vt potum ex præterfluente flumine sibi afferret. Si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihiipsi inueniam. Illa, re cognita, ait, Sed si ego potum do tibi, tu & cibo me vtêris.

Adfabulatio.

Fabula in virum maleficũ, per simulationem insidiantẽ.

Lepores. 89

Lepores olim belligerantes cum aquilis, inuocarunt in auxilium vulpes. Hæ autem dixerũt, Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui vos estis, & cum quibus præliamini.

Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

Formica. 90

Quæ nunc formica, homo olim fuit. hic agriculturæ assidue incumbens, non erat propriis laboribus contentus, sed & vicinorũ fructus surripiebat. Iuppiter autem indignatus huius auaritia, trãsmutauit eum in hoc animal

quæ formica appellatur. Verum cum mutasset formam, non & affectum mutauit: nam vsque nunc arua circuneundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Adfabulatio.

Fabula significat, natura prauos, etsi maxime speciē trāsmutauerint, mores non mutare.

Vespertilio & mustela. 91

Vespertilio in terram cum cecidisset, à mustela capta est: & cum occidenda foret, pro salute rogabat. Hac vero dicēte, non posse ipsam dimittere, quòd natura volucrib⁹ omnibus inimica foret, ait, non auem, sed murem esse. & sic dimissa est. Postremo autem cum iterum cecidisset, & ab alia capta mustela, ne voraretur, orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicam esse muribus: hæc non mus, sed vespertilio esse dicebat. & rursus dimissa est. atq; ita euenit bis mutato nomine salutem consecutam fuisse.

Adfabulatio.

Fabula significat, neque nos in eisdem semper esse oportere, consyderantes eos, qui ad tempus mutantur, plerunque pericula effugere.

Viatores. 92

Viatores secundum litus quoddam iter facientes, iuerunt in speculam quandam, & illic conspicati sarmēta procul natantia, nauim esse magnam existimarunt: quamobrem expectarunt, tanquam appulsura ea esset. Cum verò à vento lata sarmenta propius forēt, non nauim

amplius, sed scapham videre videbantur. Aduectis autem illis, cum sarmenta esse vidissent, inter se dixerunt, Vt nos igitur frustrà, quod nihil est, expectabamus?

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines, qui ex improuiso terribiles esse videntur, cum periculum feceris, nullius esse pretij inueniri.

Asinus syluestris. 93

Asinus syluestris, asino viso domestico in loco quodam aprico, profectus ad ipsum, beatū dicebat & corporis habitudine, & cibi perceptionē. Deinde vero cum vidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequētem, & baculis ipsum percutientem, ait, Ast ego non amplius beatum te existimabo: video enim non sine magnis malis habere te fœlicitatem.

Adfabulatio.

Fabula significat, non esse æmulanda lucra, in quibus insunt pericula & miseriæ.

Asini. 94

Asini olim propterea quòd assidue onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Iouē, solutionem laborum petentes. Hic autem ostedere ipsis volens id non fieri, ait tūc eos liberatum iri laboribus, cū mingendo fluuium fecerint. Ac illi eum verū dicere existimātes, ex illo & nunc vsque, vbi aliorum vrinam viderint asinorum, illic & ipsi circunstando mingunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, vnicuiq; quod fatale est, incurabile esse.

Asinus & vulpes. 95

Asinus indutus pelle leonis, vagabatur reliqua bruta perterrendo. Cæterũ visa vulpe, tentauit & hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius vocẽ audiuerat) ad ipsum ait, Cõpertum habeto, quòd & ego timuissem, nisi rudentem audiuissem.

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos indoctos, qui ijs, qui extrà sunt, aliquid esse videntur, ex sua linguacitate redargui.

Asinus & ranæ. 96

Asinus ligna ferens, pertransibat paludem quandam. Lapsus autem, vt decidit, nec surgere posset, lamentabatur, ac suspirabat. Ranæ autem quæ erant in palude auditis suspiriis, Heus tu, dixerunt, & quid faceres, si tanto hic tempore, quanto nos, fuisses, cum quia paululum cecidisti, sic lamenteris?

Adfabulatio.

Hoc sermone vti quispiam poterit in virum segnem, qui ob minimos quosque labores tristatur, cum ipse maioribus facile resistat.

Asinus & coruus. 97

Asinus vlcerato dorso in prato quodam pascebatur. Coruo autem insidendo sibi, & vlcus percutiendo, asinus rudebat ac saltabat. sed agasone procul stante, ac ridente, lupus præteriens ipsum vidit, & dixit, Miseri nos quos si tantum viderit, persequitur: huic au-

tem & arridet.

Adfabulatio.

Fabula significat, maleficos homines, si tantum appareant, dignosci.

Asinus & vulpes. 98

Asinus & vulpes inita inter se societate, exiuerunt ad venationem. Leo vero cum occurrisset ipsis, vulpes imminens periculum vidẽs, profecta ad leonem, tradituram ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cum dimissurum eam dixisset, illa adducto asino, in casses quosdam vt incideret, fecit. Sed leo videns illum fugere minime posse, primam vulpem comprehendit: deinde, sic ad asinum versus est.

Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui socijs insidiãtur, sæpe & seipsos nescios perdere.

Gallina & hirundo. 99

Gallina serpẽtis ouis inuentis diligenter calefacta excudit. Hirũdo autem cum eam vidisset, ait, O demẽs, qui hæc nutris: quæ cum excreuerint, à te prima iniuriam auspicabuntur.

Adfabulatio.

Fabula significat, implacabilem esse prauitatem, licet afficiatur maximis beneficijs.

Camelus. 100

Cum primũ visa est camelus, homines perterriti, & magnitudinẽ admirati fugiebãt. Vbi vero procedente tempore cognouerunt ipsius mansuetudinem, cõfisi sunt eo vsq;, vt ad eam

accederet. At intellecto paulo post beluæ non inesse bilem, eò contemptius iere, vt & fræna ei imponerent,& pueris agendam traderent.

Adfabulatio.

Fabula significat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

Serpens. 101

Serpens à multis hominibus pessundatus Iouem postulauit. Iuppiter autem ad eum dixit, Si qui prior conculcauit, pupugisses: nequaquam id facere secundus aggressus fuisset.

Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui prius inuadentibus resistunt, alijs formidolosos fieri.

Columba. 102

Columba siti correpta, vt vidit quodam in loco poculum aquæ depictum: verum rata, atque multo elata impetu, inscia in tabulam offendit, vsque adeò vt & pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur.

Adfabulatio.

Fabula significat, nõnullos homines ob vehemẽtes alacritates inconsulto res aggrediẽtes, inijcere sese in perniciem.

Columba & cornix. 103

Columba in columbario quodam nutrita, fœcũditate superbiebat. Cornix vero ea audita, ait, Heus tu, desine hac re gloriari: nam, quò plures paris, eò plus mœroris accumulas.

Adfabulatio.

Fabula significat ex famulis quoque, eos esse infœlicissimos, qui in seruitute multos filios faciunt.

Diuitis filia & mater. 104

Diues duas habens filias, altera mortua, præficas conduxit. Cum vero altera filia dixisset, Vt nos miseræ, ipsæ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ vero non necessariæ sic vehementer plangunt. mater ait, Ne mirare filia si hæ ita lementantur, nam nummorum gratia id agunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines ob auaritiam non vereri alienis calamitatibus quæstum facere.

Pastor & oues. 105

Pastor actis in quercetũ quoddam ouibus, strata sub quercu veste, ascendit, & fructum decutiebãt. Oues vero inter edendum glandes, nesciæ, & vestes vnà deuorarunt. At cum pastor descendisset, vt quod erat actum, vidit, O pessima, ait, animalia, vos cæteris vellera ac vestes præbetis: à me vero, qui vos nutrio, & vestem surripitis.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosq; homines ob dementiã eos, qui nihil attinẽt, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

Bubulcus. 106

Bubulcus armentum taurorum pascens, amisit vitulum, lustrando omnem solitudinem, indagando morã traxit. Vbi inuenire nihil potuit, precatus est Iouem, si furem, qui vitulum cepit, ostẽderit hœdum in sacrificium oblaturum. Cæterũ proficiscens in quercetũ quod-

dam, inuenit à leone deuorari vitulum. Trepidus igitur, & perterrefactus, eleuatis manibus suis in cælum, ait, O domine Iuppiter, promiseram tibi hœdum me daturum esse, si furem inuenirem: nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si huius manus effugero.

Adfabulatio.

Fabula in homines infortunatos, qui dum quidpiã amiserint, precantur vt inueniant: cum inuenerint, quærunt effugere.

Aquila. 107

Super petra aquila sedebat, leporem captura: hanc autẽ quidam percussit sagitta, quæ intra ipsam ingressa est. Sed crena cum pennis ante oculos stabat: quam cum vidisset, Et hoc mihi altera mœstitia, quòd propriis pennis intereã.

Adfabulatio.

Fabula significat, durum esse, cum quis à suis periculum patiatur.

Vermis & vulpes. 108

Qui sub cœno celabatur vermis, super terrã egressus dicebat omnibus animalibus, Medicus sum medicaminũ doctus, qualis est Pæon deorũ medicus. Et quomodo, ait vulpes, alios curans, teipsum claudum non curas?

Adfabulatio.

Fabula significat, nisi præsto experientia fuerit, omne verbum inane esse.

Gallina auripara. 109

Gallinam quis habens oua aurea parientem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam

aliis gallinis similē reperit. Hic multū sperans inuenire diuitiarū, & exiguis illis priuatus est.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

Lupus & vetula. 110

Lupus esuriens circuibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audiuit lugentem puerulum, eíque dicentem anum, Desine plorare: sin minus, hac hora tradam te lupo. Ratus igitur lupus serio loqui aniculam, expectabat ad multam horam. Sed cum aduenisset vespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem, Si venerit lupus, interficiemus eum, fili. His auditis, lupus eundo dicebat, In hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Adfabulatio.

Fabula in homines, quorum facta verbis non respondent.

Culex & leo. 111

Culex ad leonem accedēs, ait, Neque timeo te, neque fortior me es. minus mihi adesse viriū ideo existimas, quòd laceres vnguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum viro pugnans facit. Ego vero longe te sum fortior. Si vero vis, veniamus ad pugnam. Et cum tuba cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares ipsius leuas genas, leo autē propriis vnguibus dilaniauit seipsū, donec indignatus est. Culex autē victo leone cū sonuisset tuba, & epini-

cion cecinisset, euolauit. Araneæ vero vinculo implicitus cum deuoraretur lamentabatur, quòd cum maximis pugnans, à vili animali aranea occideretur.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui prosternunt magnos, & à paruis prosternuntur.

GVILELMVS CANONICVS diui Aurelij Augustini Florentio suo illustri Baroni Iselsteino S. D.

Fabulas AEsopi cum ex oratione ligata in solutam vertissem, tibi florentissime Florenti dicare placuit. Quàm enim sis amans literarum, ex meo Antonio viro literatissimo facile intelligo. Nam eum tu quidem, quòd eruditum scires, acciuisti, & is tui amantissimus est, cum ob alia quædam, tum ob amorem tuum erga literatos. Neq; illud præterire debeo, me quoque à te vehementer amari, & te commendante magistro Antonio succensum desyderio nostri. Apprime sane decere solet, qui genere sit illustris, eũ esse amicum & familiarem literarum: quæ, vt cætera commoda earum sileam, vel solæ adeo faciunt immortalem. Erit autem harum fabularum lectio tibi, vt opinor, vtilis. quippe vbi multa ad bene viuendum apposita inuenies: grata certe earum lectio, & iucunda non esse non potest. Hactenus autem eas illis, qui aliàs complures scripserint fuisse neglectui, satis miror: nec equidem tamen scripturus fuissem, ni & Titus Liuius harum in historia meminisset, & Flaccum nostrum in epistola vsum viderem, & Quintilianum institutionum libris vtendum suadere cernerem. Sed satis iam exordij. Illud te admonitum velim, ne sis inscius, animantes, quæ iam mutæ sunt, olim fuisse loquaces. Vale: & me, vt facis, ama.

De gallo gallinaceo. 112

Gallus gallinaceus, dum verrit ſtercorarium, offendit gemmã, Quid, inquiens, rem ſic nitidam reperio? Si gemmarius reperiſſet, nihil eſſet eo lætius, vt qui pretiũ ſciret. Mihi quidem nulli eſt vſui, nec magni æſtimo, immo equidem omnibus gemmis granũ hordei malim.

Morale.

Per gemmam, artem, ſapiẽtiámque intellige: per gallum, hominem ſtolidum & voluptarium. Nec ſtolidi artes liberales amant, cum vſum earum neſciant: nec voluptarius, quippe cui vna placeat voluptas.

De lupo & agno. 113

Lupus ad caput fontis bibens, videt agnum procul infra bibentẽ. Accurrit, agnum increpitat, quòd turbarit fontẽ. Trepidare agnus, ſupplicare, vt parcat innocenti. Se quando longe infra biberit, potum lupi ne potuiſſe quidem turbare, nedum voluiſſe. Lupus contrà intonat, Nihil agis ſacrilege, ſemper obes. Pater, mater, omne tuum inuiſum genus, ſedulo mihi aduerſatur. Tu mihi dabis hodie pœnas.

Morale.

Vetus dictum eſt, Vt canem cædas facile inueniri baculũ. Potens ſi libet nocere, facile capit nocẽdi cauſam. Satis peccauit, qui reſiſtere non potuit.

De mure & rana. 114

Bellum gerebat mus cum rana, De paludis certabatur imperio. Pugna erat vehemens, & anceps. mus callidus ſub herbis latitans, ex inſidiis ranam adoritur. rana viribus melior, pe-

ctore & insultu valens, aperto Marte hostē lacessit. Hasta vtrique erat iuncea. Quo certamine procul viso, milu⁹ adproperat. dúmque præ studio pugnæ, neuter sibi cauet, vtrunque bellatorem miluus rapit ac laniat.

Morale.

Itidem euenire solet factiosis ciuibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes suas, plerunque etiam vitam in periculo ponunt.

De cane & vmbra. 115

Canis tranās fluuium, rictu vehebat carnē. Splendente sole, ita vt fit, vmbra carnis lucebat in aquis. Quam ille visam auide captans, quod in faucibus erat, perdidit. Itaq; tum rei, tum spei iactura perculsus, primū stupuit, deinde animum recipiens, sic elatrauit, Miser deerat cupiditati tuæ modus. satis supérque erat ni desipuisses. Iam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

Morale.

Monemur hac fabella modestiæ, monemur prudentiæ, vt & cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astute certe Terentianus ille Sannio, Ego, inquit, spem pretio non emo.

De leone & quibusdam aliis. 116

Cum oue quibusdámque aliis pepigerat leo, venationem fore communem. Itur venatum. Capitur ceruus. Partiuntur. Singulas singulis partes tollere vt conuenerat incipientibus, leo rugiit. Vna, inquiens, pars mea est, quia sum dignissimus. Altera itidem mea est, quia viri-

bus præſtantiſſimus. Porro quia in capiundo ceruo plus ſudauerim, vendico tertiam. Quartam denique ni conceſſeritis, actum eſt de amicitia. Socii hoc audito, diſcedunt vacui & taciti, non auſi mutire contra leonem.

Morale.

Rara ſemper fuit fides, apud hoc ſeculum rarior eſt: apud potentes & eſt, & fuit ſemper rariſſima. Quocirca ſatius eſt vt viuas cum pari. Qui enim cum potentiore viuit, neceſſe habet ſæpe de ſuo iure concedere. cum æquali æquale tibi ius erit.

De Lupo & grue. 117

Lupo voranti ouem, forte oſſa hæſere in gula. Ambit, orat opem, opitulatur nemo. Omnes dictitant tuliſſe eum pretium voracitatis. Tandem blanditiis multis pluribúſque promiſſis gruem inducit, vt collo longiſſimo in gulam inſerto, os infixum eximeret. Petenti autem præmium illuſit, Inepta, inquit, abi. non ſat habes quod viuis, vitam debes mihi. Si libuiſſet, licuit præmordere collum tuum.

Morale.

Tritum eſt, Perire quod facis ingrato.

De ruſtico & colubro. 118

Ruſticus repertum in niue colubrũ frigore propè enectum, domum tulit, abiecit ad focũ. Coluber ab igni vim, virúſque recipiens, deinde flammam nõ ferens, omne tugurium ſibilando infecit. Accurrit ruſticus correpta ſude, verbis, verberibúſque cum eo iniuriam expoſtulat, num hanc referat gratiam: num vitam

erepturus sit illi, qui vitam ipsi dederit.

Morale.

Fit interdum, vt obsint tibi, quibus tu profueris, & male de te mereantur ij, de quibus tu bene sis meritus.

De apro & asino. 119

Dum iners asinus irrideret aprum, ille indignans frendebat. Malum quidem ignauissime fueras meritus, sed etiam si tu pœna fueras dignus, tamen ego indignus, qui à te pœnas sumam. Irride tut?, impune tibi licet: tutus enim es ob inertiam.

Morale.

Demus operam, vt cum indigna nobis audimus aut patimur, ne indigna nobis dicamus aut faciamus. Mali enim & perditi plerunque gaudent, si quispiam bonorum eis resistat, magni pendunt haberi se dignos vltione. Imitemur equos, & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos cum cõtemptu prætereunt.

De mure vrbano & mure rustico. 120

Libitum est vrbano muri deambulare rus. Vidit hũc mus rusticus, inuitat, apparatur, itur cœnatũ. Depromit rusticus quicquid posuerat in hyemem, & exhaurit omne penu, vt tanti hospitis expleat lautitiã. Vrbanus tamen frontem corrugans, ruris damnat inopiam, vrbis subinde laudat copiam. Remeans ducit secum in vrbem rusticum, vt quæ verbis iactitarat, re comprobaret. Ineunt conuiuium, quod vrbanus splendide compararat. Inter epulãdum auditur in sera murmur clauis, trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus & insuetus, & lo-

ci ignarus ægre se tueri. Discedente famulo redit vrbanus ad mēsam, vocat rusticum, ille vix tandem metu deposito prorepit. Inuitantem ad pocula, vrbanum percunctatur, num hoc periculum crebrum sit. Respōdit ille quotidianum esse, oportere contemni. Tum rusticus, Quotidianum inquit? Me hercle istæ dapes plus fellis quàm mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quàm cum tali anxietate istam copiam.

Morale.

Diuitiæ præ se ferunt quidem voluptatem, sed si introspicias, habent pericula & amaritudinem. Eutrapeles quidam fuit, qui cum inimicis suis quàm maxime nocere vellet, diuites eos faciebat, dictitans ita se eos vlcisci, quippe accepturos cum diuitijs ingentem sarcinam curarum.

De aquila & cornicula. 121

Aquila nacta cochleam, non vi aut arte quiuit eruere piscem. Accedens cornicula dat cōsilium. Suadet subuolare, & è sublimi cochleā in saxa præcipitare, sic enim fore, vt cōcha frāgatur. Humi manet cornicula, vt præstoletur casum, præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula, dolet elusa aquila.

Morale.

Noli quibusuis habere fidem: & consilium, quod ab aliis acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

De coruo & vulpecula. 122

Prædam nactus strepitat in ramis coruus. Videt vulpecula gestiētem, accurrit. Coruum,

inquit, plurima ſalute impertit vulpes. Sæpenumero audieram famam eſſe mẽdacem, iam re ipſa experior. Nam vt hac fortè iam prætereo, ſuſcipiens te in arbore, aduolo culpans famã. fama enim eſt, te nigriorẽ pice eſſe, & video candidiorẽ niue. Meo ſane iudicio cygnos vincis, & hedera formoſior alba es. Quod ſi vt plumis, ita & voce excellis, omnium auium equidem te dixerim reginam. Hac aſſentatiuncula illectus coruus, ad canendum apparat, apparanti vero è roſtro excidit caſeus: quo correpto, vulpecula cachinnũ tollit. Tum demum miſerum coruum pudet, pigétque ſui. Et iactura rei miſta pudore dolet.

Morale.

Nonnulli ſic auidi laudis ſunt, vt cum ſuo probro & damno ament aſſentatorem. Eiuſmodi homunciones prædæ ſunt paraſitis. Quòd ſi vitaueris iactantiam, facile aſſentatorum peſtiferum genꝰ vitaueris. Si tu voles eſſe Thraſo, nuſquam deerit Gnato.

De leone ſenectute confecto. 123

Leo qui in iuuentute complures ſua ferocitate fecerat inimicos, in ſenectute exoluit pœnas. Reddunt talionem beſtiæ. Dente aper, cornu petit taurus. In primis aſellus, vetus ignauiæ nomen cupiens abolere, verbis & calcibus ſtrenue inſultat. Tum gemebundus leo, Hi quibus olim nocui, iam viciſſim nocent, & merito. Sed hi quibus aliquando profui, iam viciſſim non proſunt, imò etiam im-

merito obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos: stultior, qui falsis amicis confisus fuerim.

Morale.

In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si vultum mutarit fortuna, vlciscentur quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimen. Sunt enim quidam amici, nõ tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ. Quæ quidem fortuna simul ac mutata erit, & illi mutabuntur. Et bene tecum actum erit, si non inimici fuerint. Merito queritur Ouidius,

En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit velis aura secunda meis.
Vt fera nymboso tumuerunt æquora vento,
In medijs lacera puppe relinquor aquis.

De cane & asino. 124

Dum blandiretur canis hero & familiæ, herus & familia canem demulcet. asellus id videns, altius gemit: cœpit eum pigere suæ sortis, inique putat comparatum, canem gratum esse cunctis, pascíque de mensa herili, ídque otio, ludóque consequi. Sese contrà portare clitellas, cædi flagello, nunquam otiosum esse, & cunctis tamen odiosum. Si hæc fiant bláditiis, eam artem, quæ tam vtilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domũ hero, rem tentaturus, procurrit obuiam, subsilit, pulsat vngulis. exclamante hero, accurrêre serui, & ineptus asellus, qui se vrbanum credidit, fuste vapulat.

Morale.

Nõ omnia possumus omnes (ait Virgilius in Bucolicis) nec omnes omnia decẽt: id quisque velit, id tẽtet quod pos-

sit, Nō simus id quod Græce significātius dicitur ὄνος λύρας, id est, asinus lyrarum vel lyræ. Sic autem Boetius, Asinus ad lyram positus. Repugnante natura irritus est labor. Tu nihil inuita facies dicesve Minerua, teste Horatio.

De leone & mure. 125

Leo æstu, cursuque defessus, sub vmbra frōde super viridi quiescebat. Muriū autem grege tergum eius percurrente, experrectus, vnum è multis cōprehendit. Supplicat captiuus: indignum se esse cui leo irascatur clamitat. reputās ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captiuum dimittit. Nec verò ita multo post, leo fortè dum per saltum currit, incidit in plagas. Rugire licet, exire non licet. Rugientē miserabiliter leonē mus audit, vocem agnoscit, repit in cuniculos, laqueorum quærit modos, quæsitos inuenit, inuentos corrodit, leo è plagis euadit.

Morale.

Hæc fabula suadet potentibus clementiam. Etenim vt sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi potentes ope humillimorum. Quare vir prudens, etsi potest, timebit vel vlli hominum nocere. Qui autem non timet nocere alteri, valde desipit. Quid ita? Quia etsi iam potentia fretus neminem metuis, forsan olim erit vt metuas. Constat enim euenisse claris, magnisque regibus, vt vilium homuncionū vel gratia indiguerint, vel iram metuerint.

De miluo ægroto. 126

Lecto decumbebat miluus. Iam ferme moriēs matrem orat precatum ire deos. Mater respondet, nil opus illi sperādum à diis, quorum sacra, & aras suis rapinis toties violasset.

Morale.

Decet venerari superos. Illi enim pios iuuant, impios

auersantur. In fœlicitate neglecti, in miseria non exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, vt in aduersis rebus præsentes sint vocati.

De hirundine & aliis auiculis. 127

Cum primum cœptum est seri linum, hirũdo suadet auiculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam vatem hirundinem vocant. Surgente iam lino & virescente, rursus monet euellere sata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cum ne tunc quidem consulẽtem audirent, hirundo auium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam. Init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris auibus è lino fiunt retia & laquei.

Morale.

Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec recte consulentẽ audiunt. Sed cũ in periculis sunt & damnis, tũ demum sapere incipiunt, & suã damnare socordiam. Tũ sat supérque consilij est, Hoc, inquiunt, & illud factũ oportuit. Sed præstat esse Prometheum, quàm Epimetheũ. Fuere hi fratres. nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit: alteri post rem, quod declarat interpretatio nominum.

De ranis, & earum rege. 128

Gens ranarum, cum esset libera, Ioui supplicabat dari regem. Ridere Iuppiter vota ranarum: illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Deiicit ille trabem: ea moles ingenti fragore quassat fluuium, territæ silent ranæ, regem venerantur. Accedunt pedetentim propius: tandem abiecto metu, in-

ſultant & deſultant : iners rex luſui eſt,& contemptui. Laceſſunt rurſum Iouem, orant regem dari qui ſtrenuus ſit. Dat Iuppiter ciconiam. Is præſtrenue perambulans paludem, quicquid ranarum obuiam fit, vorat. De huius igitur ſæuitia ranæ fruſtra queſtæ ſunt. Iuppiter non audit.nam & hodie adhuc queruntur. Veſperi enim ciconia cubitum eunte, ex antris egreſſæ, rauco vlulatu murmurant, ſed ſurdo canunt. Vult enim Iuppiter, vt quæ regem clementem ſint deprecatæ, iam ferant inclementem.

Morale.

Perinde atque ranis, euenire ſolet plebi: quæ ſi regem paulo manſuetiorem habet, ignauum, inertem eſſe cauſatur, optat aliquando contingere ſibi virum. Contrà ſi quando nacta eſt regem ſtrenuum, huius ſæuitiam damnat, prioris laudat clementiam: ſiue quòd ſemper præſentium nos pœnitet, ſiue quòd verum eſt verbum, Noua veteribus non eſſe potiora.

De columbis & earum rege accipitre. 129

Columbæ olim bellum geſſere cum miluo, quem vt expugnarent, delegerunt regem accipitrem. Ille rex factus, hoſtem agit, non regem. Non ſegnius, ac miluus, rapit ac laniat. Pœnitet colũbas incœpti, ſatius fuiſſe putantes, pati bella milui, quàm tyrannidem accipitris.

Morale.

Neminem ſuæ ſortis nimium pigeat. Nihil eſt (teſte Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam ſortem, modo tolerabilis ſit, mutari non optem. Multi noua ſorte quæſita,

vetere rursus optarunt. Ita plerique ingenio sumus omnes, nostri nosmet pœnitet.

De fure & cane. 130

Furi aliquando panem (vt sileret) porrigenti, respondit canis, Insidias tuas noui, panem das vt desinam latrare: sed ego tuum munus odi, quippe si ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta asportabis.

Morale.

Caue parui commodi causa, amittas magnũ: caue cuiuis homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantum benigne dicunt, sed & benigne faciunt.

De lupo & sucula. 131

Parturiebat sucula: pollicetur lupus se custodem fore fœtus. Respondit puerpera, lupi obsequio se nõ egere: si velit pius haberi, si cupiat gratum facere, longius abeat. Lupi enim officium constare, non præsentia, sed absentia.

Morale.

Non sunt cuncta credenda cunctis. Multi suam operam pollicentur, non tui amore, sed sui: suum quærẽtes commodum, non tuum.

De partu montium. 132

Olim rumor erat parturire montes: homines accurrunt, circũsistunt, monstri quippiam non sine pauore expectantes. Pariunt tandem montes, exit mus, tum omnes risu emori.

Morale.

Hanc fabellam tangit Horatius, Parturiunt montes, inquit, nascetur ridiculus mus. notat autem iactantiam. Iactabundi enim cum magna profitẽtur & ostentant, vix parua faciũt. Quapropter Thrasones illi iure sunt materia ioci, & scommatũ. Vetat item hæc fabella inanes timores. Plerun-

que enim grauior periculo est periculi metus, imo ridiculū est quod metuimus.

De cane venatico, qui ab hero contemnitur. 133

Canem venaticum, qui iam senuerat, instigat herus, frustra hortatur, tardi sunt pedes, nō properat. Prehenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpitat herus verbere & verbo. Canis respōdet deberi sibi iure ignosci, iam senuisse, at iuuenem fuisse strenuum. Sed vt video, inquit, nil placet sine fructu. Iuuenem amasti, senem odisti. Amasti prædabundum, odisti tardum edētulum. Sed si gratus esses, quem olim iuuenem frugis causa dilexisti, senem fructuosæ iuuentutis gratia diligeres.

Morale.

Recte canis: nam teste Nasone,
Nil nisi quod prodest charum est, en detrahe menti
Spem fructus auidæ: nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla est memoria, futuri autem gratia non magna præsentis commodi summa.

Turpe quidem dictu, sed si modo vera fatemur,
Vulgus amicitias vtilitate probat.

De leporib⁹ inaniter timētibus. 134

Sylua insolito mugiente turbine, trepidi lepores rapide occipiunt fugere. Fugientes, cum obsisteret palus, stetere anxii, vtrinque comprehensi periculis. Quóque maioris esset incitamentū timoris, vident in palude mergi ranas. Tum ex leporibus vnus prudentior cæteris, ac disertior, Quid, inquit, inaniter timemus? Ani-

mo opus est. Corporum quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

Morale.

Omni in re opus est animo. Iacet virtus sine confidentia. Confidentia enim dux, & regina virtutis est.

De hœdo & lupo. 135

Capra cum esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini, dũ redeat ipsa. Lupus, qui id procul audierat, post matris discessum pulsat fores, voce caprisat, iubens recludi. Hœdus dolos præsentiens, Non aperio, inquit: nam & si vox caprisat, tamen equidem per rimulas lupum video.

Morale.

Obaudire parenti filios, ipsis est vtile, & iuuenem seni decet auscultare.

De ceruo & oue. 136

Ceruus coram lupo ouem ream facit, modiũ tritici debere clamitans. Ouis debiti quidem erat inscia, tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam. dicitur solutioni dies. Dies adest: monet ceruus ouẽ. Illa it inficias. Quod enim promiserit, excusat factum in metu: & præsentia lupi, votum extortum nõ esse seruandum.

Morale.

Sententia iuris est, Vim vi repellere licet. Ex hac fabella noua quædam nascitur, Fraudem fraude refellere licet.

De rustico & angui. 137

Rusticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Inuadit illa nõ

ſine vulnere. Poſtea ruſticus deueniẽs ad paupertatem, ratus eſt id infortunii, propter anguis iniuriam ſibi accidere: igitur ſupplicat angui vt redeat. Ille ait ignoſcere ſe, ſed redire nolle. Neque enim fore ſecurum cum ruſtico, cui tãta ſit domi ſecuris. Liuorem vulneris deſiiſſe, ſupereſſe tamen memoriam.

Morale.

Ei qui ſemel fidem ſoluit, iterum habere fidem vix eſt tutum. Iniuriam quidem donare, id ſane miſericordiæ eſt: cauere autem ſibi, & decet & prudentiæ eſt.

De vulpecula & ciconia. 138

Vulpecula vocarat ciconiã ad cœnam. Obſonium in mẽſam effundit: quod quum liquidũ eſſet, ciconia fruſtra roſtro tentante, vulpecula lingit. Abit eluſa auis, pudet pigétque iniuriæ. Poſt pluſculũ dierum redit, inuitat vulpeculã. Vitreum vas ſitũ erat plenũ belli obſonii. Quod quidẽ vas quum eſſet arcti gutturis, vulpeculæ obſonium licuit videre & eſurire, guſtare nõ licuit. Ciconia roſtro facile exhauſit.

Morale.

Riſus riſũ, iocus iocũ, dolus dolũ, fraus meretur fraudẽ.

De lupo & capite picto. 139

Lupus in officina ſculptoris caput humanum repertum verſat, miratur, ſentiẽs id quod erat, nihil habere ſenſus. O pulchrum, inquit, caput: eſt in te artis multum, ſed ſenſus nihil.

Morale.

Externa pulchritudo ſi adſit, grata eſt: ſin alterutra carẽdum eſt, præſtat externa, quàm interna careas. Illa enim

sine hac interdum incurrit odium, vt stolidus eò sit odiosior, quò formosior.

De graculo. 140

Graculus ornauit se plumis pauonis. Deinde pulchellus sibi visus, fastidito genere suo, cõtulit se ad pauonum genus. Illæ tandem intellecta fraude, stolidam auem coloribus nudarunt, & plagis affecerunt. Horatius hãc fabellã primo epistolarum libro narrat de cornicula. Ait eam olim adornatam collectis, quæ auibus exciderant, plumis: pòst vbi vnaquæque auium suã plumam decerpsit, ridiculum fuisse.

Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex auiũ plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus.

Morale.

Notat hæc figura eos qui se gerũt æquo sublimius, qui cũ his viuũt qui & ditiores sunt, & magis nobiles. Quare sæpe inopes fiunt, & sunt ludibrio. Probe Iuuenalis monet, E cælo descendit, γνῶθι σεαυτόν, hoc est, Nosce teipsum.

De musca & formica. 141

Musca altercabatur cum formica se nobilẽ, illam ignobilẽ: se volitare, illam repere: se versari in tectis regum, illam cauernis latere, segetem rodere, aquam bibere: se splendide epulari iactitabat, & hæc tamen otio nancisci. E regione formica se nõ ignobilẽ esse, sed suis natalibus contentam: muscam vagam esse, se stabilem, sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & vina. Atque hæc se non segni

otio, at strenua opera nancisci. Porro formicam lætam esse & tutam, charã omnibus, exemplar denique laboris: Muscam anxiam cum periculo esse, cunctis infestam, cunctis inuisam, exemplar denique segnitiei: formicam hyemis memorem, alimẽta reponere: muscam in diem viuere, hyeme aut esurituram, aut certè morituram.

Morale.

Qui pergit quæ vult dicere, quæ non vult audiet. Musca si bene dixisset, bene audisset. Assentior autẽ formicæ. Videtur enim optabilior vita obscura cum securitate, quàm cum periculo splendida.

De rana & boue. 142

Rana cupida æquandi bouem, sed distentabat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere. Nihil enim esse ranam ad bouem. Illa secũdùm intumuit, clamitat natus, Crepes licet mater, bouem nunquam vinces. Tertiùm autem quum intumuisset, crepuit.

Morale.

Cuique sua dos est. Hic forma, ille viribus, hic opibus, ille pollet amicis. Vnumquenque suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisque semet consulat, nec inuideat superiori, quod miserum est. nec, quod stultitiæ est, certare optet.

De equo & leone. 143

Venit ad equum comedendum leo. Carens autem præ senecta viribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur, verborum ambage equũ moratur. Hic dolo dolum, artẽ opponit

arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat vt inspiciens sentem medicus ducat. Paret leo. At equus quanta potuit vi, calcē leoni impingit, & se continuo coniicit in pedes. Leo vix tandem ad se rediens (ictu enim propè exanimatus fuerat) Pretium, inquit, fero ob stultitiam: & is iure effugit. Dolū enim dolo vltus est.

Morale.

Odio digna est simulatio, & simulatione capienda. Non est timendus hostis, qui hostem præ se fert: sed qui cum hostis sit, beneuolentiam simulat, is demum timēdus, & odio dignissimus.

De equo & asino. 144

Equus phaleris selláque exornatus, cum ingenti hinnitu per viā currebat. Currēti autem onustus asell⁹ fortè obstabat. Equus ità fremebundus, & fræna ferox spumantia mandens: Quid, inquit, tarde, ignaue obsistis equo? Cede inquam, aut proculco te pedibus. Asellus contrà rudere non ausus, cedit tacitus. Equo autē prouolāti, & cursum intendenti crepat inguē. Tum cursui & ostētui inutilis, ornamētis spoliatur, dein carrario vēditur. Videt postea cum carro venientem asellus, & affatur, Heus bone vir, quid istuc ornati est? Vbi aurata sella, bullata cingula? Vbi nitidū frænum? Sic amice necesse fuit euenire superbienti.

Morale.

Plerique in secundis rebus elati sunt, nec sui memores nec modestiæ. Sed quia prosperitate insolescunt, aduersi-

tatem incurrũt. Eos qui fœlices videtur, monuerim esse cautos. Etenim si rota fortunæ circumacta fuerit, sentient miserrimũ genus infortunij esse, fuisse fœlicem. Accedet ad cumulũ infœlicitatis id quoq; mali. Contẽnentur ab ijs, quos ipsi contempsere, & illudent eis ij, quos ipsi risere.

De auibus & quadrupedibus. 145

Auibus pugna erat cum quadrupedibus. Vtrinque spes, vtrinque metus, vtrinque erat periculum. Vespertilio autem relictis sociis defecit ad hostes. Vincunt aues duce & auspice aquila. Trãsfugam vero vespertilionem damnant, vti ne ad aues vnquam illi sit reditio, vti ne luce vnquam sit volatus. Hæc causa vespertilioni est, vt non nisi noctu volet.

Morale.

Qui cum socijs aduersitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

De lupo & vulpe. 146

Lupus quum prædæ satis esset, in otio degebat. Accedit vulpecula, sciscitatur otii causam. Sensit lupus insidias fieri suis epulis, simulat morbum esse causam, orat vulpeculam deprecatum iri deos. Illa dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet petere latebras lupi: hostem enim securum posse inopinatò opprimi. Adoritur pastor: lupum mactat. Illa potitur antro & præda. Sed fuit illi breue sceleris sui gaudium. Nam non ita multo post, idem pastor & ipsam capit.

Morale.

Fœda res inuidia est, & ipsi interdum authori quoq; per-

niciosa. Flaccus epistolarum primo,

Inuidus alterius rebus marcescit opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum.

De ceruo. 147

Ceruus in perspicuo fonte se conspicatus, probat procera frontis & ramosa cornua: sed tibiarum exilitatem damnat. Forte dum contemplatur, dum iudicat, interuenit venator. Fugit ceruus ocyor pilis, & agente nimbos ocyor Euro. Insectantur fugientem canes. Sed quum intrasset cōdensam syluā, implicita sunt ramis cornua. Tum demū tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecere vt præda esset canibus.

Morale.

Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiunt, quæ conferunt displicent. Beatitudinē cupimus prius quàm vbi sit intelligamus. Opum excellentiam & honorū celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinamur, in quibus tamen multum laboris est & doloris. Pulchre id significat Lyricus ille noster,

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriúntque summos
Fulgura montes.

De vipera & lima. 148

In fabrica offendēs limā vipera, cœpit rodere. Subrisit lima. Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi antè cōtriueris dentes, quàm me atteras: quæ duritiam æris præmordere soleo.

Morale.

Etiam atque etiam vide, qui cum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuis, non illi, sed tibi nocueris.

De lupis & ouibus. 149

Lupis & agnis, quibus discordia est, fœdus aliquando fuit, datis vtrinque obsidibus. Lupi suos catulos, oues canum cohortem dedere. Quietis ouibus ac pascentibus, lupuli matrum desyderio vlulatus edunt. Tum lupi irruentes, fidem fœdúsque solutum clamitant, ouésque canum præsidio destitutas laniant.

Morale.

Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis forsan nondum esse desijt. Fortassis & causam ceperit, cur te nudatum præsidijs adoriatur.

De sylua & rustico. 150

Quo tempore etiam arboribus suus sermo erat, venit rusticus in syluam, rogans vt ad securim suam tollere liceat capulum. Annuit sylua. Rustic⁹ aptata securi cœpit arbores succindere. Tum, & quidem sero, pœnituit syluam suæ facilitatis. Doluit seipsam esse causam sui exitii.

Morale.

De quo bene merearis, vide. Multi fuere, qui accepto beneficio in authoris abusi sunt perniciem.

De membris & ventre. 151

Pes & manus vẽtrem olim incusarunt, quòd ab otioso eo lucra ipsorum vorarentur. Iubet aut laboret, aut ali ne petat. Supplicat ille semel atque iterum: negant tamẽ manus alimentum. Exhausto inedia ventre, vbi cœpere omnes artus deficere, tum manus voluit tandem

officiosa esse, verum id sero. Nam venter desuetudine debilis, cibum repulit. Ita cuncti artus dum ventri inuident, cum ventre pereunte pereunt.

Morale.

Perinde atque in membrorum societate est, ita habet se societas humana. Membrum eget membro, amicus eget amico. Quare mutuis operis, & mutuis officijs vtendum est. Neque diuitiæ, neq; dignitatum apices hominem satis tuentur. Vnicũ & summũ præsidiũ, cõplurium amicitia est.

De simia & vulpecula. 152

Simia vulpeculam orat, vt partem caudæ sibi donet ad tegendas nates. Illi enim esse oneri, quod sibi foret vsui & honori. Respondet illa, Nihil nimis esse, & se malle humum cauda sua verri, quàm simiæ nates tegi.

Morale.

Sunt qui egeant, sunt quibus superet. Nulli tamen diuitum id moris est, vt re superflua beet egenos.

De ceruo & bobus. 153

Ceruus venatorem fugiens, coniecit se in stabulum. Boues orat vt in præsepe latitare liceat. Boues tutũ esse negant. mox enim & dominum, & famulum affuturos. Ille securum se esse ait, modo ne ipsi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non videt, exit. Gestire ceruus, & nihil iam timere. Tum vnus è bobus & æuo & consilio grauis, Facile, inquit, erat hũc, qui talpa est, fallere: sed vt herũ qui Argus est lateas, hoc opus, hic labor est. Mox deinde introgreditur herus. Qui vt serui negligentiam

corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cerui deprehendit sub fœno cornua. Inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Morale.

In aduersis rebus & periculis, latebræ difficiles sunt inuẽtu: aut quia miseros, vt cœpit, fortuna exagitat: aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilij semet imprudentia produnt.

AESOPI FABVLAE HADRIANO Barlando interprete.

De duobus adolescentibus. 154

Adolescentes duo obsoniũ apud cocum sese empturos simulant. Coco alias res agente, carnem alter è canistro surripit, dat socio vt sub veste occulat. Cocus surreptam sibi carnis partem vt vidit, furti vtrunque cœpit insimulare. Qui abstulerat, per Iouẽ nihil habere: is vero qui habuit, nihil abstulisse identidem deierat. Ad quos, Me quidem, inquit cocus, fur nunc latet: sed is inspexit, is scit quem iurastis.

Morale.

Siquid peccauimus, id nõ statim sciunt homines. At deus omnia videt, qui sedet super cælos, & intuetur abyssos. Quòd si cogitẽt homines, suppressi⁹, prudẽtiùsq; peccabit.

De cane & lanio. 155

Canis in macello cum lanio carnem abstulisset, in pedes sese continuo quantum potuit

coniecit. Lanius iactura rei perculsus, primum tacuit: deinde animum recipiens, sic procul acclamitauit, O furacissime curre tutus, impune tibi licet: tutus enim es nũc ob celeritatem. Posthac autem cautius mihi obseruaberis.

Morale.

Hæc fabula significat, plerosque omnes tum demum fieri cautiores, vbi damnum acceperint.

De cane & oue. 156

Canis ouem in ius vocat, panem ex mutuo debere clamitans. illa it inficias. Miluus, lupus, vultur accersuntur, rem affirmant, damnatur ouis, damnatam canis rapit, ac deglubit.

Morale.

Falsis testimonijs opprimi quãplurimos, cum nemo nescit, tum hæc quamoptime docet fabellula.

De agno & lupo. 157

Agno comitanti caprum, lupus fit obuiam: rogitat, cur relicta matre olidum potius sequatur hircum: suadétque vt ad distenta lacte matris vbera redeat, sperans ita fore abductum vt laniet. Ille vero, Mater me, ô lupe, inquit, huic commisit, huic summa cura seruandi data est: Parenti potius quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, seductum mox percerpere.

Morale.

Noli omnib⁹ fidem habere. multi enim dum alijs videntur velle prodesse, sibi interim consulunt.

De adolescente & cato. 158

Cum adolescens quidam in deliciis amori-

búsque vsurpasset catum, Venerem precibus fatigauit, vt catum in fœminam transfigura-ret. Commiserescit,& audit orãtem Venus:fit metamorphosis,quæ adolescenti miserè amanti perplacuit,nempe tota succi plenula,tota candidula,tota elegantula. Itur deinde in cubiculum, ridetur, luditur. Nec vero ita multo post percupiens experiri Dea, nunquid catus cum corpore mutasset & mores, per impluuiũ immittit musculum. ibi risu prorsus, atque ludo res digna accidit. Conspectam ilico bestiolam insequitur muliercula. Venus indignans fœminæ vultus iterum in catum,

Cum pedibúsque manus, cum paruis brachia mutat
Cruribus, & cauda est mutatis addita mẽbris.

Morale.

Cælum non animum mutant,qui trans mare currunt,
Nimísque difficile est assueta relinquere.
Naturã expellas furca,tamẽ vsq; recurret:inquit Horatius.

De agricola & filiis. 159

Cõplures habebat agricola filios adolescentulos,iíque inter se discordes fuere. quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, apposito fasciculo iubet singulos breui circũdatum funiculo effringere.imbecilla nequicquam conatur ætatula. Soluit parens, redditque singulis virgulam,quam cum pro suis quisque viriculis facile frangeret: O,inquit,filioli,sic concordes vos vincere poterit nemo: sed si mu-

tuis volueritis sæuire vulneribus, atque intesti num agitare bellũ, eritis tandẽ præda hostibus.

Morale.

Docet hic apologus, concordia paruas res crescere, discordia magnas dilabi.

De asino & equo. 160

Rusticus equum vacuum, asinúmque sarcinulis egregie onustum producit ad viam: defessus asellus, equũ sibi onera, vt adiutet, orat, si saluum velit. Negat facturum equus. Asellus tandem sarcinæ pondere grauatus procumbit. moritur. Herus omne onus, mortui quoque aselli corium, in equi dorsum reclinat: quibus cum ille deprimeretur, Me miserũ, inquit, merito meo sic nunc exerceor, qui dudum laboranti asino opitulari nolui.

Morale.

Monemur hac fabula, vt oppressis subueniamus amicis. ortus nostri (inquit Plato) partem sibi patria vendicat, partem amici.

De carbonario & fullone. 161

Fullonem inuitabat carbonarius, vt secum in vnis ædibus habitaret. Fullo, Nõ est, inquit, mi homo istuc mihi vel cordi, vel vtile. vereor enim magnopere, ne quæ ego eluam, tu reddas tam atra, quàm carbo est.

Morale.

Monemur hoc apologo cum inculpatis ambulare. monemur sceleratorum hominũ consortia veluti pestem quãdam deuitare. Trahunt, inquit Campanus, hominem sodalitia, commercia etiam in mores penetrant: & perinde quisque euadit, vt quibuscum versatur.

De aucupe. 162

It venatum auceps: videt nidulátem procul in altissima arbore palumbum: adpropiat: denique insidias molitur. premit forte calcibus anguẽ. Hic mordere, ille improuiso exanimatus malo, Me miserum, inquit, dum alteri insidior, ipse dispereo.

Morale.

Significat hæc fabula nonnunquam eos suis artibus circumueniri, qui res nouas moliuntur.

De buccinatore seu tubicine. 163

Buccinator quidam ab hostibus capitur, abducitur: trepidare ille, supplicare, vt parcant innoxio: se, quando nihil vnquam armorũ præter vnam buccinam gestauerit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum voluisse. Illi contrà murmure tum sæuo, tum verberibus intonant, Nihil agis, scelus, maxime noces, atque nunc hîc trucidabere, quòd cum ipse, vt fateris, sis rei militaris imperit⁹, cornu istoc tuo, aliorum excitas euibrásque animos.

Morale.

Grauissime peccant nõnulli, qui ad mala, quiq; satis pronis principibus, vt inique agant, consulunt, atque huiusmodi quædam ad illorum aures occinunt, Quid etiam dubitas? an te principem esse oblitus es? an nõ tibi quod lubeat licet? tu legibus maior, in te legirupæ nomẽ cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus. tui nihil possident, quod tuum nõ sit: tu potes & seruare, & perdere. tibi fas est opibus dignitatéque augere quem visum sit: fas est vbi libuerit adimere. Alios alia vel damnant, vel commendant, tibi nihil non honestissimum futurum.

De lupo & cane. 164

Lupus cani ante lucem in sylua forte fortuna fit obuiam, salutat, aduẽtum gratulatur, denique rogat quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc effecit, herus me blandientem sibi demulcet, de mensa pascor herili nitidissima, nunquam sub dio dormito, tum vniuersæ familiæ non dici potest quàm sim gratus. Næ tu (inquit lup⁹) multo es fœlicissimus, ô canis, cui tam benignus & comis cõtigit herus, quocum ô vtinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium esset vspiam fortunatius. Canis noui status cupidissimum videns lupum, effecturum se pollicetur, vt hæreat in parte aliqua apud herum, modo de pristina ferocia aliquid remittere, & seruitutem seruire velit. Stat sentẽtia: lupo libitum est deambulare ad villã. Sermones edunt in itinere prorsus iucundissimos. Postea verò quàm illuxit, contritũ canis collum videns lupus, Quid sibi vult, inquit, ô canis, tua isthæc prorsus depilata ceruix? Solebã, inquit ille, feroculus notis pariter & ignotis allatrare, obmorderéq; nonnunquã: id ægre ferẽs herus, crebris me tundebat verberibus, prohibens etiã ne quem præter furem lupúmq; adorirer. ego sic vapulãdo victus sum, & mitior factus, hócq; genialis sæuitiæ seruaui signum. Lup⁹ hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiã tãti nõ emo. Vale igitur,

ô canis cum tua isthac seruitute: mihi mea potior est libertas.

Morale.

Optabilius est in humili casa dominũ esse, & panẽ atrum vorare, q̃ in amplissima regia opiparis mensis frui, & obnoxium trepidúmq; agere. Nam libertas sublimi exulat aula, vbi accipienda venit, & mussitanda iniuria est.

De agricola & canibus. 165

Agricola quũ ruri plusculos hyemasset dies, cœpit tandem necessariarũ rerum penuria laborare: interficit oues, mox & capellas, postremo boues quoque mactat, vt habeat quo inedia pene exhaustum corpusculum sustentet. Id videntes canes, salutem fuga quærere constituunt: sese enim non victuros diutius, quando ne bobus quidem, quorum in opere rustico faciundo vtebatur opera, pepercit herus.

Morale.

In quam domum mercedis gratia te tradas, vide. Nonnulli humanissimi sunt heri. Multi etenim hodie eò dementiæ prolabuntur, vt vel seruos infortunio malo, & damno libenter mactent.

De vulpecula & leone. 166

Vulpecula, quæ leonis immanitatem insuetam habebat, semel atque iterum id forte animalis contemplata trepidare & fugitare. Quũ iam tertio obtulisset sese obuiam leo, tantum abfuit vt metueret quicquam vulpes, vt confidenter illum adierit salutaueritque.

Morale.

Omnes nos consuetudo audaciores facit, vel apud eos quos antea vix aspicere ausi fuimus.

De vulpe & aquila. 167

Vulpeculæ proles fores excurrerat, ab aquila comprehensa: matris fidem implorat: accurrit illa, vt captiuã prolem dimittat, aquilam rogat. Aquila nacta prædam ad pullos subuolat. vulpes correpta face, quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Quum iam arborẽ conscendisset & ipsa, Nunc te, inquit, tuósque si potes tuere. Trepidans aquila, incendiũ dum metuit, Parce, inquit, mihi, paruísque liberis: tuũ quicquid habeo reddidero.

Morale.

Per aquilam, potentis atque audacis animi homines intellige: per vulpem pauperculos, quos calumnijs premere, contumelijsq; afficere, diuitibus æque studium est. Verum quando est sua & formicis ira, impotentes ij acceptam interdum probe vlciscuntur iniuriam.

De agricola & ciconia. 168

Gruibus anseribúsque sata depascentibus laqueum prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocentem sese clamitans: & nec gruem, nec anserem esse, sed auium omnium optimá, quippe quæ parenti sedulo semper inseruire, eundémque senio confectum alere consuerit. Agricola, Horum, inquit, nihil me fugit: verũ cum nocentibus postquam te cepimus, cum his quoque morieris.

Morale.

Qui flagitium committit, & is qui impuris se adiungit socium, pari pœna plectuntur.

De gallo & cato. 169

Venit ad gallum comedendũ catus, non satis autem habens ad nocendum causæ, gallum criminari occipit, obstreperã esse auem dictitans, vtpote quæ voce tam acuta noctu dormientes homines expergefaciat. Ille se innocentem ait, quũ sic excitet in opera mortales. Catus contrà intonat, Nihil agis sceleste: cum matre rem habes, nec sorore abstines. Id gallus quoque expurgare quum niteretur, Nec hoc, inquit, perseuerantius sæuiẽs catus, quicquam facis, tu mihi hodie discerpêris.

Morale.

Vetus dictum esse, ait Guilelmus Goudanus, vt canem cædas, facile inueniri baculum. Malus, si libitum fuerit, quo iure, quáque iniuria te præcipitem dabit.

De cane inuido & boue. 170

Præsepio fœni pleno decũbebat canis. Venit bos vt comedat. Ille se surrigens prohibere. Bos, Dii te cũ tua istac inuidẽtia perdant, inq̃t, qui nec fœno vesceris, nec eo me vesci sinis.

Morale.

Eo sunt ingenio plerique, vt alijs inuideãt, quod ipsi mentis inopia assequi nequeunt.

De cornice & oue. 171

Strepitat in ouiculæ dorso cornicula. Ouis, Cani, inquit, si sic obstreperes, ferres infortunium. At cornix, Scio, inquit, quibus insultẽ: placidis molesta, sæuis amica.

Morale.

Impotenti & syncero perpetua est cum malis parata certatio. Illiditur solo innocentissimus quisque: nocentis vero præferocis hominis aures adstrepit nemo.

De pauone & luſcinia. 172

Pauo apud ſummi Iouis ſororem & coniugem Iunonem, queritur luſciniam ſuaue cantillare, ſe ob raucam rauim ab omnibus irrideri. Cui Iuno, Dos ſua à diis cuique, Luſcinia cantu tu plumis longe ſuperas, vnumquenque ſua ſorte decet eſſe contentum.

Morale.

Quæ diui largiuntur, grato ſumamus animo, neque maiora quæſierimus. Superi temere agunt nihil.

De muſtela & muribus. 173

Muſtela præ ſenio viribus carẽs, mures iam ita vt ſolet, inſequi non valebat. meditari cœpit dolum, in farinulæ ſe colliculam illatebrat, ſic ſperans fore, vt citra laborem venetur. Accurrunt mures, & farinam eſitare dum cupiũt, ad vnum omnes à muſtela vorantur.

Morale.

Vbi viribus quiſpiam deſtitutus fuerit, ingenio opus eſt. Lyſander Lacedæmonius ſubinde dicere ſolebat, quò non perueniret leonina pellis, vulpinam aſſuendã eſſe. quod ſic lucidius dixeris, Vbi virtus non ſatis poteſt, adhibenda eſt aſtutia.

FABVLAE M. PETRO SCOTO viro ornatiſſimo, eidémq; humaniſſimo, ſcriptæ à Barlando.

De leone & rana. 174

Audire vocẽ viſus leo proſiliit, ſubſiſtit nõ ſine trepidatione magni quippiã expectãs. egre-

ditur tandem aquis ranula. Leo deposito metu accedẽs propius, bestiolam proculcat pedibus.

Morale.

Vetat hic apologus inanes timores, vt illa à Guilelmo Goudano versa fabula de partu montium.

De formica. 171

Sitiens venit ad fontem vt biberet formica. incidit forte in puteum. opitulatur eminus, ex arbore deiecto ramo columba. Ramũ conscendens formica seruatur. Adest, columbam vt capiat, auceps. non sinit formica: aucupis pedem arripit mordicus: auolat columba.

Morale.

Docet fabula præclare meritis referendam esse gratiam.

De pauone & pica. 176

Gens auiũ, quũ libere vagaretur, optabat sibi dari regẽ. Pauo se in primis dignũ qui eligeretur putabat, quia esset formosissim⁹. Hoc in regẽ accepto, pica, O rex, inquit, si te tẽperante aquila nos præstrenue, vt solet, insequi cœperit, quo illã modo abiges? quo nos pacto seruabis?

Morale.

In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda est & prudentia.

De ægroto & medico. 177

Medicus curabat ægrotum: ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus, Hic, inquit, intemperantia periit.

Morale.

Bibacitatem & libidinem nisi quis mature reliquerit, aut nunquam perueniet ad senectutem, aut perbreuem est habiturus senectutem.

De leone & aliis. 178

Leo, asinꝰ, vulpes eunt venatū. capitur ampla venatio: capta partiri iussa. Asino singulas singulis partes ponente, irrugiit leo, asinū rapit ac laniat. Postea vulpeculæ id dat negotii: quæ astutior, quum leoni longe optima posita parte, sibi vix minimā particulā reseruasset, rogat leo, à quo sic docta sit. cui illa, Huius me, inquit, calamitas docuit. mortuum asinum ostendens.

Morale.

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

De hœdo & lupo. 179

Fenestra prospectans hœdus, prætereuntem lupum conuitiis incessere audebat. cui lupus, Non tu, ait, scelestе mihi conuitiaris, sed locus.

Morale.

Et tempus, & locus sæpe audaciam addunt homini.

De asino. 180

Asinus de hortulani sæuitia querēs, Ioui supplicat aliū dari herū. Exaudire Iuppiter vota asini, dat tegulariū. Apud quem cū tegulas, grauioráq; tergo vectaret onera, accessit rursus Iouem: orat dari, qui mitior sit. Ridere Iuppiter: ille tamen nō destitit instare: orare vsque adeò, donec perpelleret. Dat ille coriarium: quē vbi pernouit asellus, Me miserū, inquit, qui dū nullo sum cōtentus domino, in eū inciderim, qui nec corio quidē meo, quantū auguror, parcet.

Morale.

Semper damnamus quæ præsentia sunt, & noua appetimus, quæ (vt dici solet) veteribus non sunt potiora.

De anu & ancillis. 181

Anus quædam domi habebat ancillas complures, quas quotidie ante quàm lucesceret, ad galli gallinacei, quem domi alebat, cantum excitabat ad opus. Ancillæ quotidiani tandem negotii commotæ tædio, gallum obtruncant, sperantes iam negato illo in medios sese dies dormituras. sed hæc spes miseras frustrata est. hera enim vt interemptum gallum resciuit, intempesta deinceps nocte surgere iubet.

Morale.

Non pauci grauius malum dum student euitare, in alterũ diuersum incidunt. Peruulgatum,
Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.

De asino & equo. 182

Asinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, & in otio degeret: se verò infœlicem dicebat, quòd macilentus esset, ac strigosus, quotidie ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multo pòst ad arma conclamatum est. Tum equus non equitem dorso, non frænum repulit ore, nec telum corpore. hoc viso, asinus magnas diis gratias agebat, quòd non equum se, sed asinum fecissent.

Morale.

Miseri sunt, quos vulgus beatos iudicat: & non pauci beati, qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit fœlicem, quem omnium rerum compotem videt, non consyderans in quantas rex solicitudines distrahatur, dum interim ipse optima cum paupertate cantillet.

De leone & capra. 103

Edita rupe ambulantem capram forte conspicatus leo, monet vt potius in viride pratum descendat. Capra, Facerem fortassis, inquit, si tu abesses, qui mihi non istud suades, vt ego inde vllam capiam voluptatem, sed vt tu habeas quod vores famelicus.

Morale.

Omnibus ne habeas fidem: quidam enim non tibi, sed sibi consulunt.

De vulture aliisque auibus. 184

Annuum se natalẽ celebrare adsimulat vultur, auiculas ad cœnam inuitat. veniunt pleræque omnes. venientes magno plausu, fauoribúsque accepit: acceptas laniat vultur.

Morale.

Non sunt amici omnes, qui blande dicunt, aut benigne se facere velle simulant: latent sub hoc melle venena.

De anseribus. 185

Anseres vnà cum gruibus agrum vastabant, quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticos conspicatæ auolant grues, capiũtur anseres, qui impediti corporis onere, subuolare non poterant.

Morale.

Expugnata ab hostibus vrbe, facile se subducit inops: at diues seruit captus. In bello diuitiæ magis oneri sunt quàm vsui.

De Ioue & simia. 186

Iuppiter scire percupiens, quisnam mortalium scitissimos ederet liberos, conuocari iubet quicquid vspiam est animantium. Cõcur-

ritur ad Iouem vndique. aderat iam alituum, pecudúmque genus. inter quos & ſimia, deformes catulos brachio geſtans, cum aduenisset, à riſu nemo temperare potuit, quinetiam Iuppiter ipſe profuſe admodum riſit. Ibi cōtinuo ſimia ipſa, Imò, inquit, nouit & Iuppiter iudex noſter, catulos meos magnopere omnes, quotquot adſunt, præcellere.

Morale.

Suum cuique pulchrum, vt eſt adagium. Et alibi apud Theocritum in Edyl.
Quæ minime ſunt pulchra, ea pulchra videntur amanti.

AESOPI FABVLATORIS CLArissimi apologi, è Græco Latini per Rimicium facti.

Argumentum.

AESopus fabulator clarissimus, natione quidem Phryx, fortuna vero ſeruus fuit, colore niger, ac facie ſupra modum deformis. Is quia beneficus ſemper in hoſpites fuit, Dea hoſpitalis in ſomnis ſibi aſſiſtens, largita eſt loquelam, (nā ab initio blatero fuit) ſapientiámque, ac variarum fabularum inuentionem: quæ porro fabulæ non parum conducunt mortalium vitæ. Nā animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum ſunt actiones: quas ita ante oculos ponit, quòd audientium animos incitat ad virtutem: nec vlli ſunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipſe non aperiat. Has igitur fabulas, ſiquis trite guſtauerit, quam viam ſequi, quámque vitare debeat, in priuatis publicíſque negotijs facile comperiet. Nam in primis fabulam narrat: tum quid fabula ſignificet, compendioſius exponit. Atque ordinem alphabeti in Græco ſequutus, qui in Latino ſermone ſeruari non poteſt, hinc ſumit initium.

De aquila & vulpe. 187

Aquila & vulpes cōflata inter ſe amicitia, in proximo habitare cōſtituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti cōuerſatione fore putátes. igitur aquila nidum alta ſuper arbore inſtituit. Vulpes verò arborē propter, inter dumeta catulos collocat. Vna igitur dierum quū vulpes latibulum egreſſa paſtum catulis quæreret, aquila & ipſa cibi indiga, in latibulum deuolans, vulpis catulos arripuit, ac pullis ſuis comeſtū præbuit. Vulpes reueniens, cognita filiorum morte atroci, valde triſtata eſt. Et cū aquilam vlciſci non poſſet, quia quadrupes exiſtens volucrem perſequi nequibat: quod vnum miſeris ac impotētibus datur, aquilam execratur, ac mala ſibi imprecatur: tantum in odium, quum violatur, vertitur amicitia. Contigit igitur illis diebus ruri capras immolari, cuius fruſtum vnà cū carbonibus accenſis aquila arripiens, ſuſtulit ad nidum. Sed vento vehementius ſpirante, nidus qui ex fœno & materia exili, aridáque confectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam ſentientes, quum volare adhuc nequirēt, humi decidunt. Vulpes confeſtim illos arripiens, in aquilæ conſpectum deuorat.

Fabula ſignificat, quòd qui amicitiam violant, quanuis quos læſerint, vltionem declinent, dei ſupplicium non tamē effugiunt.

De aquila & coruo. 188

Aquila celſa ex rupe deuolans, agnum ex o-

mni grege arripuit. Quam rem coruus conſpicatus, æmulatione motus, vehementi cum ſtrepitu ac ſtridore deuolat in arietem, atque vngues in arietis vellus ita implicat, quòd inde etiam motu alarum ſe explicare nō poteſt. Hunc paſtor quum ita implicitum videt, accurrens coruum comprehendit: atque alarum pennis inciſis, pueris ſuis pro ludibrio dedit. Verum enim quũ quiſpiam coruum rogaret, quænam volucris eſſet, coruus ait, Prius equidem quoad animum aquila fui, nunc verò me coruum eſſe certo cognoſco.

Fabula ſignificat, quòd qui ſupra vires quippiam audet, hoc ſolum efficit, quod in aduerſa ſæpius incidit, ac ſe vulgo ridiculum exhibet.

De aquila & ſcabrone. 189

Aquila leporem perſequebatur. At lepus auxilii inops, quem tempus obtulit ſcabronē videns, ab eo auxiliũ implorauit. Cui ſcabro pollicitus eſt tutelam ac cuſtodiam ſuam. Deinde quum aquilam propinquantem ſcabro conſpicatur, eam precatur, ne ſuum ſibi eripiat ſeruũ. At aquila ſcabronis paruitatem contemnens, eo coram leporem exedit. Verum ſcabro ſuæ iniuriæ memor, vbi aquila nidificaret, obſeruat. Ecce aquila oua parit. Scabro alis elatus, ad aquilæ nidum volat, atque oua deuoluens, humi deiicit. Aquila iacturæ ouorũ mœrore concita, euolat ad Iouem (eſt enim ales deo illi ſa-

crata) ac locũ ad pariendum sibi tutũ dari precatur. Iuppiter sibi concedit, vt cũ tempus adest, eius in sinu pariat oua. Hoc scabro prouidens, globum è stercore conficit, atque sursum euolans, in Iouis sinum demisit. Iuppiter volens è sinu globum excutere, oua aquilæ simul excussit. Extunc aiunt aquilam nunquam parere, quo tempore scabrones existunt.

Fabula significat, quòd nullus porro est contemnendus. Quoniam nemo est qui iniuriam accipiat, quin quũ tempus datur, se vlcisci non quærat.

De philomena & accipitre. 190

Philomena quum alta quercu sederet, more suo sola canebat. Eam accipiter, cibum quæritans, quum intuetur, repente euolat, illámque rapit. At philomena quum se interitum iri videt, accipitrẽ precatur, vt se missam faciat, quoniam ad explendũ eius ventrem ipsa satis minima sit: sed pro saturitate sua ad maiores aues vt se vertat opus profecto fore. Eam accipiter torue conspiciens, ait, Stultus equidem nimiũ essem, siquem manibus teneo cibum, illum dimitto, amplioris spe pastus.

Fabula significat, quòd qui omittũt id quod manu tenent rerum maiorũ spe, consilio inopes ac ratioue nimium sunt.

De vulpe & trago. 191

Vulpes & tragus sitientes, in quendam puteum descenderunt. Verum enim post potum, quum egressum conspiceret hircus, vulpes ei comiter ait, Bono sis animo: nam quid saluti

nostræ opus sit, probe animaduerti. Si enim recta stabis, ac pedibus anterioribus cornibúsve muro adhærebis, tuas ego scapulas cornuáque conscendens, quum egressa puteum fuero, te manu comprehendens hinc desuper traham. Huic caper prōpte deseruiuit. Vulpes suo exultans egressu, circa os putei capro illudebat. At dum caper illam incusat, sibi pacta haud seruasse, ei facete vulpecula inquit, Si ea caper, sapientia præditus esses, quo pilorum ornatu istæc tua barba referta est, non prius in puteum descendisses, quàm egressus pensiculate vidisses.

Fabula significat, quòd homines consilio præditi, rerum fines prius inspiciunt, quàm dent operam rebus gerendis.

De vulpe & leone. 192

Vulpes quæ nunquam viderat leonem, quū illi forte obuiasset, adeò pertimuit, vt mortem penè obiret. Rursum illum quum aspexisset, pertimuit, sed minime vt primum. Eum tertio quum intuetur, propè accedens, fuit ausa coràm disserere.

Fabula significat, quòd rerum terribilia, vsus & consuetudo domestica facit.

De cato & gallo. 193

Catus cum gallū cepisset, atque causam quæreret qui eum comedere posset, illū criminari cœpit, quòd esset animal turbulentum, qui nocto clamitādo haud permitteret quiescere mortales. Gallus se excusabat, quòd id ageret ad eorum vtilitatem, cum ad opera faciēda illos ex-

citaret. Rursum catus ait, Impius es, ac supra modum scelestus, qui agis continue contra naturam, cũ nec à matre, nec à sororibus te abstineas: sed per incõtinentiam cum illis te commisceas. Gallus item defendebat, quod domini sui quæstus gratia, id quoque ageret: enimuero ex huiusmodi coitu, gallinæ pariunt oua. Tunc inquit catus, Excusationibus licet abũdes, ego tamen ieiunare haud intendo.

Fabula significat, quòd qui prauus existit natura, cum semel delinquere animo proposuit, quanuis causæ desit prætextus, à prauitate tamen non desistit.

De vulpe sine cauda. 194

Vulpes vt è laqueo euaderet, abscissa cauda, cum è pudore vitam sibi mortẽ putaret, excogitauit alias dolo inducere vulpes, vt sub communis commodi specie, sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus leuaret. Itaque ad vnum vulpibus congregatis suadet vt caudam sibi abscindant, differens caudam non modo dedecori vulpibus esse, sed oneri graui atque inepto. E vulpibus vna ei facete respondit, Heus soror, si res ista tibi soli conducit, tũ itidem aliis consulere haud est æquum.

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie, suum commodum consulendo prospiciunt.

De piscatore & smaride pisciculo. 195

Piscator quòd mari rete tetendit, eò smarida cepit pisciculum, qui parua adhuc ætate piscatorem orabat, vt dum grandis esset, atque ma-

iorē quæſtum ex eo aſſequi poſſet, eū vita donaret. Huic piſcator lepide reſpondit, Ego quidem mente carerē, ſi quod minimum mihi eſt lucrum, id dimitterem amplioris ſpe quæſtus.

Fabula ſignificat, quòd certa pro incertis, quanuis in eis magna inſit ſpes, ſtultum eſt dimittere.

De vulpe & rubo. 196

Vulpes cum ſepem quandam aſcenderet, vt periculū vitaret, quod ſibi imminere videbat, rubum manibus comprehendit, atque volam ſentibus perfodit. & cum grauiter ſaucia foret, gemens inquit ad rubū, Vt me iuuares, cum ad te confugerim, tu deterius me perdidiſti. Cui rubus, Erraſti vulpes, ait, quæ pari dolo me capere putaſti, quo cætera capere conſueuiſti.

Fabula ſignificat, quòd ſtultum eſt implorare auxilium ab illis, quibus à natura datum eſt obeſſe potius, quàm alijs prodeſſe.

De vulpe & crocodilo. 197

Vulpes & crocodilus de nobilitate contendebant. cum crocodilus multa pro ſe adduceret, ac ſupra modum ſe iactaret de ſplendore progenitorum ſuorum, vulpes ei ſurridens ait, Heus amice, etſi hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clare apparet, quòd multis iam annis, tuorum ſplendore fuiſti denudatus.

Fabula ſignificat, quòd homines mendaces, res ipſa potiſſimum refellit.

De vulpe & venatoribus. 198

Vulpes venatores effugiens, ac per auia cur-

rendo iam defessa, hominē casu reperit lignarium, quem rogat, vt se quoquo loco abscondat. Ille tectorium sibi ostendit. Vulpes illud ingrediens in angulo quodam se abscondit. Adsunt venatores: lignariū, si vulpem viderit, rogant. Lignarius verbis quidem se vidisse negat: manu vero, vbi vulpes latebat, locum ostēdit. Verum enim venatores re haud percepta statim abeunt. vulpes vt illos abisse prospicit, tectorio egrediēs, tacite recedit. lignarius vulpem criminatur, quòd cum saluam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc vulpes se cōuertens, illi facete ait, Heus amice, si manum, opera ac mores verbo similes habuisses, meritas tibi persoluerem gratias.

Fabula significat, quòd homo nequam, etsi bona pollicetur, mala tamen & improba præstat.

De gallis & perdice. 199

Gallos complures, cum quis domi haberet, quē emerat perdicem, illis cōpascere permisit. Sed cū galli illam infestarēt, rostrísque percuterent, perdix ea iniuria vehementer perdoluit, putans, quia aduena, nec eo genere esset, eas sibi inferri iniurias. Gallos deinde cum adinuicem certātes cōspiceret, perdix amota animi perturbatione ait, De cætero equidem haud tristabor, posteaquā inter eos odiosa certamina cerno.

Fabula significat, quòd homines sapientia præditi, moderato animo ferunt iniurias ab illis: vel maxime sibi illatas, qui nec sibi, nec suis parcere sciunt.

De vulpe & larua. 200

Vulpes citharœdi domũ ingressa, dum quæ domi parata sunt, sagaciter explorat, laruæ caput reperit arte industriosa compositum. quod manib⁹ capiẽs, ait, O quale sine cerebro caput.

Fabula significat, quòd non omnes corpore decori eandẽ animo habent pulchritudinem.

De homine & ligneo deo. 201

Homo quidam deum ligneũ domi habens, eum orauit, vt boni quippiam sibi tribueret: sed quanto magis orabat, eò res domi angustior erat. demum ille concitus ira, deum cruribus capit, & caput parieti percutit. Illi exciso igitur capite, multum auri exiliit: quod homo percolligens, ait, Peruersus nimium es, atque perfidus, qui dum in honore te habui, nihil equidem profuisti: percussus vero ac verberatus, boni plurimum contulisti.

Fabula significat, quòd homo nequam, siquando prodest, id efficit vi coactus.

De cane ad cœnam vocato. 202

Vir quidam cum cœnam opiparam parasset, amicum quendam domum vocauit: eius quoque canis, canem alterius ad cœnam inuitauit. Is domum ingressus, cum tantum dapium videt apparatũ, lætus secum ipse ait, Hodie porro ita me explebo, quòd die crastino comedere non indigebo. Hísque dictis motu caudæ applaudit. Cocus vero eum conspiciens, tacitus per caudam capit, atque illum sæpius ro-

tans per fenestram proiicit. Ille attonitus humo assurgens, dum clamando aufugit, cæteri canes sibi occurrunt, atque rogitant quàm opipare ipse cœnauerit. At ille languens ait, Ita potu ac dapibus me expleui, quòd cum exiuerim, viam non vidi.

Fabula significat, quòd quibus rebus quis doliturus est, rebus illis lætari non debet.

De aquila & homine. 203

Aquilam homo quidam cum cepisset, pennis alarum sibi euulsis inter gallinas morari dimisit. eam deinde quidam mercatus, pennis alas denuo munit. tum aquila volans, leporem capit, fértque illum benefactori suo. Quam rẽ conspiciens vulpes, homini ait, Noli hanc aquilam sicuti prius hospitio habere, ne ceu leporem te æque venetur. Tum homo aquilæ item pennas euulsit.

Fabula significat, quòd benefacientes sunt quidem remunerandi: improbi vero omni studio vitandi.

De viro agricola. 204

Homo quidam agricolator existens, cum finem vitæ sibi adesse cognosceret, cuperétque filios in agrorum cultu fieri peritos, eos vocauit, atque inquit, Filii, ego è vita discedo, bona mea in vinea consita sunt omnia. Illi post patris obitum, putantes in vinea thesaurum rerũ reperire, assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, vineam funditus effodiunt, nullúmque thesaurum inueniunt. Verum enim vinea cũ

probe effossa foret, longe post solito fructus produxit, atque illos diuites fecit.

Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

De carbonario & lotore. 205

Carbonarius lotorem quendam rogauit, vt quam pretio cōduxerat domum, secum pariter cohabitaret. At lotor rei aliàs expertus ait, Cōducibile haud mihi esset. nam quæ albificarē, ea omnia carbonum fauillis ipse maculares.

Fabula significat, quòd res natura dissimiles, stare simul cōmode non possunt.

De vulpe esuriente. 206

Vulpes ingenti fame concita, cum quodam in tectorio carnis frustum ac panem reposita prospiceret, tectorium ipsum intrauit: atque tantum comedit, quòd ad ingentem tumorem ventrem distendit. & cum ex nimia vētris tumefactione inde egredi nequiret, tumens gemebat. Eius gemitū vulpes alia transiens illàc, cum audiret, illuc accedit, rogátque quidnam gemeret: deinde causam gemitus edocta, lepide ait, Istic manendum est, vsque dum eò tenuis efficiaris, quāta eras cum intrasti: nam eo pacto facile egredieris.

Fabula significat, quòd nihil est tam durum quod tempus non dissoluat.

De piscatore quodam. 207

Piscator quidam piscandi inexpertus, tibiis ac reti assumptis, iuxta maris litus accedit, atque saxo quodā superexistens, in primis tuba

canere cœpit, putans cantu se pisces facile esse capturum. Verum cantu cum nullum consequeretur effectum, depositis tibiis, rete in mare dimittit, ac pisces cepit perplures. Sed cum ex reti pisces extraheret, atque eos saltátes perspiceret, non insulse ait, O improba animalia, dum ad tibiam cecini, saltare noluistis: nunc, quia canere cesso, saltus datis assiduos.

Fabula significat, quòd omnia probe fiunt, quæ fiunt tempore suo.

De piscatoribus quibusdam. 208

Piscatores piscatum profecti, diúque piscádo defessi, fame præterea ac mœrore, quòd nihil cœpissent confecti, cum abire decernunt, ecce piscis quidam alium fugiens se insequentem, in nauiculam saltat: illum piscatores supramodum læti comprehendunt, ac in vrbem reuersi grandi pretio vendunt.

Fabula significat, quòd frequentius fortuna id exhibet, quod ars efficere non potest.

De viro inope infirmo. 209

Homo quidam pauper cum ægrotaret, diis vouit, quòd si eo morbo liberaretur, boues cẽtum immolaret. quod dii experire volentes, sanitatem illi facile reddunt. Liber igitur à morbo, cũ boues, quia pauper, nõ haberet, ossa boũ centum collegit, eáque super altari deponens, lepide inquit, Ecce quod voui, votum vobis nunc persoluo. At dii illum vlcisci volentes, in somnis sibi assistunt, atque inquiũt, Ad ma-

ris litus pergito : ibi enim in loco ſemoto auri talenta centũ reperies. Ille expergefactus ſomnii memor, dũ pergit ad litus, incidit in latrones. captus itaque, rogabat, vt ſe miſſum facerent, quoniã mille talenta auri perſolueret eis.

Fabula ſignificat, quòd homo mendax deos & homines pariter contemnit.

De vulpe & pardo. 210

Vulpes cum pardo de pulchritudine cõtendebat: cũ varias corporis notas pardus ſibi duceret decori, vulpes ei comiter ait, Ego quidem longe formoſior ſum iudicanda, quæ non corpus, ſed animum variis notis habeo dotatum.

Fabula ſignificat, quòd decor mentis eſt potior omni corporis ornatu.

De piſcatoribus quibuſdam. 211

Piſcatores quidã è mari rete trahebãt. Quod cùm graue eſſe ſentirent, lætitia geſtiunt, putãtes multos piſces habere irretitos. ſed vt rete in terram traxerũt, piſces quidem paucos, ſaxum vero ingens reti ineſſe cum perſpiciunt, longe triſtantur. Quidam ex illis natu iam grandis nõ inurbane ſociis inquit, Animis eſtote quietis, quippe lætitiæ ſoror eſt mœſtitia: oportet enim caſus proſpicere futuros, illóſq; vt leuius quis ferat, perſuadere ſibi eſſe euenturos.

Fabula ſignificat, quòd qui reminiſcitur ſortis humanæ, in aduerſis minime frangitur.

De ranis regem petentibus. 212

Ranæ mœrentes quòd ſine rege forent, Ioui

ſupplicatum oratores mittunt, vt regem ſibi dedat. Iuppiter earum ſimplicitatem cognoſcēs, lignum in ſtagni medium dimiſit. Quod cum in ſtagnum cecidit, eius ſonus ſupra modum terruit ranas. Quæ cum lignum eſſe nouerunt, rurſum Ioui ſupplicatum mittunt, vt regem viuum haud mortuum ſibi dedat. Iuppiter ſtultis earum precibus motus, Hydrum illis dedit in regem. Is in diem cum ranas deuoraret, tertio Iouem ranæ precantur, vt regem ſæuū atque immanem ab eis amoueret. Tunc inquit Iuppiter, Quē tot precibus regem exoraſtis, eum vobis perpetuum habetote.

Fabula ſignificat, quòd ſæpe ea precamur, quæ impetraſſe nos poſtea pœnitet.

De cata in fœminam mutata. 213

Cata quædam ſpecioſi cuiuſdam adoleſcentis amore capta, Venerem orauit, vt eam in hominem mutaret. Venus illius miſerta, in formam hominis mutauit eam. Quæ cum longe ſpecioſa eſſet, amator domum ſubito adduxit. Sed cū in cubiculo ſimul ſederent, Venus experiri cupiens, ſi mutata facie, mutaſſet & mores, in medium conſtituit murem: quem cum illa proſpexit, oblita formæ & amoris ſui, murem vt caperet perſecuta eſt. Qua ſuper re Venus indignata, denuo eam in priorem catæ formam mutauit.

Fabula ſignificat, quòd homo nequam, licet perſonā mutet, mores tamen retinet eoſdem.

De sene mortem vocante. 214

Senex quidam lignorum fascem super humeros ex nemore portans, cum longa via defessus esset, fasce humi deposito, mortem vocauit. Ecce mors aduenit: causámque, quam ob rem se vocauerit, interrogauit. Tunc senex, Vt hũc lignorum fascem super humeros mihi imponeres, ait.

Fabula significat, quòd quisquis vitæ cupidior est, licet res mille subijciatur periculis, mortẽ tamẽ semper deuitat.

De muliere & medico. 215

Mulier anus cum ophthalmiam pateretur, medicum ad se curãdum accersit: certum pretium sibi dare promittens, si eo morbo curaretur: si verò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus verò quotiens illam ibat cũ ratum, totiens quippiam è domo clàm exportabat. Mulier igitur ophthalmia curata, cũ nihil suarum rerum domi esse prospiceret, medico mercedem pactam petenti soluere denegat. Quam ob rem vocata in iudiciũ, pactum quidem non denegat, sed se curatam ophthalmia esse, id vero pernegat, inquiẽs, Cum cæca erã, domum multa supellectile refertam videbam: nunc cum video, vt medicus ait, nihil rerum domi esse prospicio.

Fabula significat, quòd homines auaritiæ dediti, sibimet sæpius contradicunt.

De agricola & canibus. 216

Agricola quidam magnitudine hyemis in

ſuburbanis ſe locauit. Sed cum alimonia ſibi deficeret, capris & ouibus primũ veſci cœpit. Cum vero in diem magis ſæuiret hyems, bobus quoque nec pepercit. Quod facinus cum animaduertunt canes, inuicem verba faciunt, Quid hic ſtamus, inquiunt? cur mortem nobis incumbentem non fugimus? putamúſne eum noſtræ parcere vitæ, qui alimoniæ gratia boues iugulauit?

Fabula ſignificat, quòd eos fugere debemus, qui in chariſſimos crudeliter ſe gerunt.

De agricola & filiis. 217

Agricola quidam cõplures habuit filios, cõtinua ſeditione diſcordes, ac eius admonitionis perpetuo negligẽtes. Cum fortè vnà domi omnes ſederent, iuſſit pater virgarũ faſcem coràm deportari, atq; natos cœpit hortari, vt integrum faſcem diſrũperent. Cum igitur faſcem totis viribus frãgere non poſſent, genitor præcepit, vt ſoluto faſce ſingulatim frangerẽt virgas. Cum quiſq; facile hoc perficeret, tunc facto ſilentio, pater ait eis, Siquãdo animis idem ſentietis, nati mihi chariſſimi, nec ab inimicis ſuperari poteritis. Sed ſi inter vos ſeditiones ſeruabitis, qui volet, is facile vos perdet.

Fabula ſignificat, quòd fortior eſt vnio, quàm ſeditio, quę eſt imbecillis.

De muliere & gallina. 218

Vidua quædam mulier gallinã habuit, quæ die quolibet pariebat ouum. Putauit mulier,

more ingenii humani, quod sitis habendi semper solicitat, gallinam illam die bis parituram, si plus speltæ traderet ei solito. At gallina pluri alimonia pinguior facta, id vnum desiit parere ouum. Sic mulier ex quo maius lucrum quæritabat, id, cæca augendi cupiditate, amisit.

Fabula significat, quòd plurima cupiditate rerũ præsens quandoque deperditur quæstus.

De homine à cane morso. 219

Homo quidam quum eum canis momordisset, summo cum studio sciscitabatur à quo sanari posset. Quidam sibi obuiam factus, atque de medico rogatus, ait, Si vis amice fieri sanus, non est tibi opus medico. Nam si canis qui te momordit, à vulnere lingua sanguinem terget, ista cura nihil potius reperiri potest. alter arridens venustissime inquit, Si huiuscemodi vtor remedio, in diem magis ac magis à canibus mordebor.

Fabula significat, quòd ab hominibus nequam incommoda pro commodis, & mala pro beneficijs retribui solent.

De duobus amicis & vrsa. 220

Amici duo dum rus viarẽt, vrsa eis obuiam occurrit: qua prospecta, alter eorum territus, vt se saluaret, continuo arborem ascendit. Alter quum vrsæ viribus posse obsistere dubitaret, vti mortuus humi iacuit resupinus, retinens flatum atque anhelitum. Quum nec ore aut naso respiraret, vrsa eum exanimatum existimãs, abiit. Dicunt enim, à cadauere vrsas omnino

ſe abſtinere. Alter deinde ex arbore deſcendẽs, quid in aurem ſibi dixerit vrſa ſocium rogauit. Ille vrbano ſermone reſpondit, Admonitus ſum ab vrſa, vt cum huiuſmodi amicis nõ proficiſcar amplius.

Fabula ſignificat, quòd eorum amicitia colenda non eſt, qui quum eſt opus, amicis ſubſidia denegant.

De adoleſcentibus duobus & coco. 221

Adoleſcentuli duo æquis ſumptibus carnes coemerunt, & curatum coco tradiderunt. Obiter cocus dum aliis vacat negotiis, alter iuuenum carnes eas clanculum accepit, ac ſocio tradidit. Coco deinde carnes quæritanti, qui acceperat, ſe haud habere iurat. Qui vero habebat, ſe non accepiſſe iurabat. Cocus percepto iuuenum dolo, ait, Etſi fallor equidem à vobis: per quem vero iuratis, res iſta non latebit deum.

Fabula ſignificat, nullum ſcelus poſſe latere deum.

De duobus inimicis. 222

Duo quidam gladiatorio animo inter ſe inimicitias habentes, vnà in naui nauigabant. Et quum alter eodem in loco ſtare cum altero nõ pateretur, vnus in puppi, alter in prora conſedit. Orta autem tempeſtate, quum nauis pericli taretur, qui in prora ſedebat, rogat nauis gubernatorem, quæ pars nauis ſubmergi prius deberet. Et quum gubernator puppim dixiſſet, ait ille, Mors mihi modo moleſta minime eſt, ſi inimicum meum prius mori perſpicio.

Fabula ſignificat, quòd inimicus vt inimicum perdat, ſe-

ipſum perdere ſæpius eligit.

De calamo & oliua. 223

Quænam eſſet fortior, durior, & magis reſiſtens, canna & oliua inuicem contendebant. Oliua calamo humilitatē obiiciebat, eo quòd ventis facile cederet. Huic dicto vnum arundo haud reddidit verbum. Paulo poſt turbine vehementi aſpirans ventus, radicitus euulſit oliuam, totis viribus ſibi obſiſtentē. At canna flatibus ſe inclinans, ſalutem facilè eſt aſſecuta.

Fabula ſignificat, quòd potentioribus ſine controuerſia mos eſt in tempore gerendus.

De vitula & boue. 224

Vitula quum bouem arantem perſpiceret, illum præ ſe, quæ nihil agebat, contempſit. Sed quum immolationis affuit dies, bos quidem miſſus: vitula vero vt immolaretur retenta eſt. Quam rem bos quum conſpicatur, ſurridens, ait, Heus vitula, ideo non laborabas vt immolareris?

Fabula ſignificat, quòd otioſis & nihil agentibus pericula quoque imminent.

De puero & fortuna. 225

Quum puer quidam iuxta puteum dormiret, fortuna illuc accedens illum excitauit, inquiēs, Surge, & hinc ocyus abi: Quippe in puteum ſi caderes, non tuā inſcitiam, ſed me fortunam omnes accuſarent.

Fabula ſignificat, quòd frequens pericula culpa noſtra incurrimus, deinde abs re fortunam accuſamus.

De muribus. 326

Domo quapiam quòd perplures forent mures, catus præsentiens illuc accessit, atque nunc vnum, nunc alium capiens, complures interimendo comedit. Verũ mures quum sein diem consumi perciperent, ad vnum coacti, inquiũt secum, De cætero inferius non esse descendendum, si nolumus perditũ iri omnes: sed hic superius manendum, quo catus ascendere non potest. At catus consilio muriũ percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspẽdit, qui fixus parieti erat, E muribus quispiam deorsum acute prospiciens, vt catum esse cognouit, haud infacete ait, Heus amice, etsi te felem esse certo scirem, deorsum minime descenderem.

Fabula significat, quòd vir prudens semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non amplius fidit.

De simia & vulpe. 227

Apud brutorum animalium concilium, simia ita apposite saltauit, quòd omniũ fere consensu rex statim fuit creatus. At vulpes inuidẽs ei, vbi viderat carnes laqueo in fouea sitas, illuc simiã vt duxit, inquit ad eã, Hic thesaurus abscõdit⁹ est, qui ex lege spectat ad reges: quare quum tuus ex lege sit, tute ipse capias illum. Simia vulpis suasu, illuc temere accedens, vt se captã laqueo sensit, vulpẽ acriter accusat, quæ dolose deceperat. Et vulpes haud illepide ait,

Heu stulta, quæ quũ te fortuna extulisset, dominari cæteris iam te putabas dignam.

Fabula significat, quòd qui temere quippiam aggreditur temere in aduersa incidit, ac vulgo ridiculus fit.

De ceruo & leone. 228

Ceruus vehementi siti cũ vexaretur, ad fontem proficiscitur: dúmque potat, suam in aqua prospiciens vmbrã, valde lætatus est magnitudine cornuum ac ramositate. deinde pedes & crura prospiciẽs, nimiũ tristatus est. Hæc dum animo vertit, ecce leo apparet, ac ceruũ persequitur. At ceruus fugam arripiens, leonem per campos longe anteibat. Dicunt enim ceruorũ vires consistere in pedibus, at leonis in animo stare robur. Quousque igitur leo per cãpos secutus est ceruũ, eum assequi non potuit. Casu vero cõtigit ceruum nemus intrare, vbi cornibus ad ramos implicitis, cum fugere non posset, à leone captus, cum se moriturum videret, Heu me miserũ inquit, qui cornibus gauisus, ipsis cornibus pereo.

Fabula significat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpius obsunt.

De agricola & pelargo. 229

Agricola laqueos in agro tetendit, vt grues & anseres venaretur, qui sata sua continue depascebant. At simul cum illis venatus est pelargum, qui pede tentus, rogat agricolam, vt eum soluat, missũmq; faciat cum non sit grus, nec specie anser, sed pelargus auium piissimus, qui

parentibus ſemper deſeruit, nec illos in ſenecta deſerit vnquam. Ei agricola ſurridēs ait, Quæ dicis haud me fugiunt: nam qui ſis, probe teneo: ſed his ſimul captus cum ſis, his quoque ſimul eſt moriendum.

Fabula ſignificat, quòd qui cum improbis quopiam deprehenditur crimine, pari pœna plectitur cum illis.

De agno & lupo. 230

Agnus in domo bene clauſa exiſtens, cum lupum ad ſe venientem perſpicit, illum conuitiis & maledictis perſequitur. At lupus inquit ei, Non tu, ſed locus inacceſſibilis mihi conuitia dicit.

Fabula ſignificat, quòd locus & tempus faciunt timidos perſæpe audaces.

De Ioue & coruo. 231

Iuppiter volatilibus regem creare volens, diem concilii auibus indixit, vt qui ſpecioſior eſſet, rex ſibi conſtitueretur. Quam rem præſentiens coruus, ac ſuæ deformitatis conſcius, pennis aliorum hinc inde collectis ſe decorauit, ac ſpecioſiſſimū omnium ſe reddidit. Adeſt dies præfinitus: veniunt ad concilium aues. Iuppiter coruū ob pulchritudinē cum regem auibus creare vellet, id aues indigne ferentes, quæque ſuas à coruo extrahunt pennas. At coruus alienis pennis cum eſſet exutus, coruus vt erat demum remanſit.

Fabula ſignificat, quòd qui rebus pēdet alienis, illis amiſſis, quiſnam ipſe ſit, cuique liquido patet.

De tubicine quodam. 232

Tubicen quidã tubæ sonitu pugnatũ ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus, miseráda voce clamabat, Ne abs re, ac frustra occidere me velitis: ego quidẽ nõ pugno, nec præter tubã, quippiam aliud possideo. Qui eum vinctũ ducebát, huiusmodi verba contrà reddiderunt, Hanc ob rem morte dignior es iudicandus, quòd cum hostibus manum cõferre deuitans, alios sonitu ad pugnam hortaris.

Fabula significat, quòd grauiori pœna sunt iudicandi, qui cum ipsi iniuriam non agant, alios ad iniuriam agendum impellunt.

De fabro & cane. 233

Faber quidam catulũ habebat, qui dum ipse ferrum cuderet, continue dormiebat. Cum vero manducabat, canis statim surgebat: & quæ sub mensa erant deiecta, ceu ossa & alia huiusmodi sine mora corrodebat. Quã rem animaduertens faber, ait ad canẽ, Heus miser quid faciam nescio, qui dum ferrũ cudo, cõtinue dormis, & segnitia teneris. Rursus cum dẽtes moueo, statim surgis, & cauda mihi applaudis.

Fabula significat, quòd secordes & somnolenti, qui ex aliorum viuunt laboribus, graui censura sunt coercendi.

De mula quadam. 234

Mula quædam nimio hordeo pinguis effecta, nimia pinguedine lasciuiebat, secũ inquiens, Pater mihi equus fuit, qui cursu celerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis. parũ

pòst contigit, quòd oportuit mulam quantum potuit currere: sed cum cursu cessauit, Heu me miserã, inquit, quæ equi filiã me esse putabam: at nunc memini asinum mihi patrem fuisse.

Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos dediscunt, sed in aduersis suos persæpe cognoscunt errores.

De thunno & delphino. 235

Thunnus cum eum delphinus persequeretur, magno elatus impetu ac stridore, à vehementi fluctu in insulam defertur, eundémq; in scopulum à fluctu eodem delphinus dum se putat capere Thunnum, ipse quoque defertur. Thunnus conuersus cum Delphinũ expirantem animam perspicit, secũ ipse ait, Mors mihi molesta admodum non est, ex quo mortis authorem mori simul mecum perspicio.

Fabula significat, quòd quiuis aduersa leui⁹ fert, cũ aduersitatum authores eadem aduersitate opprimi perspiciunt.

De medico quodam. 236

Medicus quidam cum quẽ curaret ægrotũ, eum mori cõtingeret, efferẽtibus funus aiebat, Vir iste si se vino abstinuisset, & clysteriis vsus fuisset, eũ mori non contigisset. Ex his qui aderant, quispiã medico haud infacete ait, Heus medice, ista cõsilia cũ prodesse quibant, dicẽda fuerũt, non nunc, cum nihil valeant prodesse.

Fabula significat, quòd vbi haud prodest consilium id eo tempore dare, est sane amicum deludere.

De aucupe. 237

Auceps aucupatum, calamis viscóque teten-

dit, & cum turdum canere arboris desuper ramum aspexit, vt eum caperet, calamos erexit. At inter ambulandum pede altero viperá calcauit, morsúsque ab ea, cum iamiam ob venenum se deficere persensit, Heu me miserũ, ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus.

Fabula significat, quòd quæ cõtra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

De castore. 238

Castor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit: eius testes variis medelis vtiles esse dicuntur. Itaque cum quispiam eum sequitur, suæ persecutionis causam non ignorans, ac pedum velocitati fidens, quantum potest, fugit, vsquequo ad locum ne videatur, saluus deueniat: atque ibi testes excidens, in venatores, cum sibi appropinquant, proiicit. Et isto pacto à venatoribus se eripit.

Fabula significat, quòd sapiens, vt à periculis se eripiat, nihil intentatum deserit.

De puero oues pascente. 239

Puer quidam cum oues eminentiori in loco depasceret, sæpius clamabat, Heus ô à lupis mihi succurrite. Qui circum aderant cultores agrorum, cultum omittentes, ac illi succurrentes, atque nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Cum pluries puer id ioci causa fecisset, ecce cum lupus pro certo adesset, puer vt sibi succurratur, serio clamat. Agricolæ id verũ

non esse putantes, cum minime occurrerent, lupus oues facile perdidit.

Fabula significat, quòd qui cognoscitur mētiri, ei veritas postea non creditur.

De coruo & vulpe. 240

Coruus cum carnium frustum rapuisset, arborem quandam supersedit. vulpes eum suspiciens, atque carnes sibi cupiens, illum arte aggreditur. Stans igitur sub arbore, coruum laudare occipit, aiens, O q̃ magna auis est hæc, quàm speciosa, quàm venatrix, quàm formosa, hanc decuit esse auium regem. Nam omnia regia super alias sibi sunt aues, si modo vocem haberet. His laudib⁹ coruus inflatus, & dici mutus haud valēs pati vlterius, dum magna voce crocizat, carnes humi decidunt. Illas cũ vulpes rapuisset, cōuersa inquit ad coruũ, Heus corue, omnia decora tenes, modo mēte haud careres.

Fabula significat, quòd qui adulatoribus nimiũ credunt, hi, quæ non putant, in aduersa sæpius incidunt.

De cane & lupo. 241

Canis cũ ante aulam dormiret, lupus superueniens, eum statim cepit: & cũ ipsum occidere vellet, canis ne eũ occideret, rogauit, inquiens, Here mi lupe, nunc me occidere noli: nam vt vides, tenuis sum, gracilis & macilētus. Sed herus meus nuptias in proximo facturus est, vbi si parum me expectas, ego opipare manducans, atq; pinguior factus, ero tibi vtilior. Lupus his verbis fidē habens, canem dimisit. Pau

cos post dies lupus accedens, cũ canem domi dormientem reperit, stans ante aulam canẽ rogat, vt sibi promissa præstet. Ei canis haud rustice inquit, Heus lupe, si ante aulam de cætero me reperis, haud amplius nuptias expectes.

Fabula significat, quòd sapiens cum periculum vitat, ab illo postea continuo cauet.

De coruo ægrotante. 242

Coruus cum ægrotaret, matrem rogauit, vt sua pro sanitate deos precaretur, inquiẽs, Mater noli plorare, sed deos potius precare, vt sanitatem mihi restituant. Ei mater scite respondit, Quem deorũ tibi fore propitiũ putas, cum nullus sit è cuius aris sacra non rapueris?

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quẽuis offendit, in aduersis amicum sibi reperit neminem.

De cane carnes portante. 243

Canis ore ferens carnes, ac flumen transiẽs, cum sub aqua vmbram prospexit, putauit aliũ esse canem, qui plus carniũ deferret. Itaq; quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire demisit. Et vt vmbram caperet, se mouit: sed carnes & vmbram, quæ sane nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plus semper habendi, quæ tenemus, ea sæpenumero perdimus.

De leone & rana. 244

Leo cum ranã magniloquacem audiret, putans aliquod magnũ animal esse, se retrouertit: parumque stans, ranam è stagno exeuntem videt. Quam indignabundus, statim pedibus cal

cauit, aiens, Nullũ amplius vt te perspiciat animal clamore mouebis.

Fabula significat, quòd apud verbosos præter linguã nihil reperitur.

De leone sene. 245

Leo cum senuisset, nec victum sibi quærere posset, viam machinatus est, quî alimenta haud sibi desint. Ingressus igitur speluncam grauiter ægrotare iacens simulabat. Animalia illũ verè ægrotare putantia, visitandi gratia ad eum accedebant: quæ leo capiens, singulatim manducabat. Cum multa animalia iam occidisset, vulpes leonis cognita arte, aditum speluncæ accedens, leonem quo valeat pacto, exterius stans rogat. ei leo blande respondens ait, Vulpes filia, cur nõ introgrederis ad me? Et vulpes non illepide ait, Quoniam here mi animalium ingredientium perplura equidem vestigia cerno, sed egredientium vestigia nulla.

Fabula significat, quòd homo prudens, quia pericula imminentia prouidet, illa facile deuitat.

De leone & tauro. 246

Leo ingentem taurum per insidias sequens, cum propè accessit, eum vocauit ad cœnam, inquiens, Amice ouem occidi: hodie mecũ, si placet, cœnabis. Taurus leoni morẽ gerens, vt discubuerũt, quũ multos lebetes, nec non magnos & pluras obeliscos paratos conspiceret, & ouem ibi nullam adesse, è vestigio abiit. Quẽ leo abeũtem perspiciens, cur abiret rogauit. Ei

taurus haud inurbane respõdit, Non de nihilo equidem abeo, quũ instrumẽta non ad ouem, sed ad taurum coquendũ videam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudentes minime latent improborum artes.

De leone, asino, & vulpe. 247

Leo, asinus, & vulpes, conflata inter se societate venatũ exeunt. Quúmque multã prædam cepissent, leo asino mãdat vt prædam diuidat. Asinus quum eam in tres partes æquales esset partitus, optionẽ capiendi sociis dedit. Quam partionẽ leo indigne ferens, ac dentibus frendens, à diuisione deposuit eum, mandauítque vulpi, vt prædam ipsa partiretur. At vulpes illás tres partes in vnum colligẽs, ac prædæ nihil sibi seorsum relinquens, leoni omnia tradidit. Tũc leo vulpi ait, Quis te partiri edocuit? Inquit ex tempore vulpes, Asini periculum id me facere instruxit.

Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciũt cautiores.

De leone cuiusdam rustici filiam amante. 248

Leo cuiusdam rustici filiam amabat. Illam cum habere cuperet, patrem virginis rogauit, vt sibi nubere ipsam assentiret. Ei rusticus ait, Nullo pacto se assensurum, quòd filia bestiæ nubat. Quum illum leo torue aspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait, se cupere ei filiam nubere, modò dentes & vngu-

las prius cædat euellátque, quoniam virgo illis rebus longe terretur. Leo id postquam præ nimio amore fecit, rusticum adiens, filiam sibi dari postulat. At rusticus leonem quum vngulis & dentibus perspicit inertem, arrepto fuste illum frequens pulsando persequitur.

Fabula significat, quòd qui inimicis se committit, de facili perit.

De leena & vulpe. 249

Leena quum à vulpe sæpius exprobraretur, quòd quolibet partu vnum duntaxat pareret catulum, ait, Vnum sanè, ac pol leonem.

Fabula significat, quòd pulchritudo haud inopia rerum, sed in virtute consistit.

De lupo & grue. 250

Lupus in gutture osse retento quum longe cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret. Grus rostro quum os è gutture extraxit, pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus surridens, simúlque dentes acuens, ait, Satis pretii tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.

Fabula significat, quòd apud improbos gratitudo non parua habetur, si pro obsequio quis detrimentũ nõ recipit.

De lupo & agno. 251

Lupus quum agnum inuenisset errantem, eum non cepit fortissima manu, sed causam quæsiuit, quo iure vel iniuria eum comederet. Igitur agno verba huiusmodi fecit, Tu mihi abunde iam diu intulisti iniurias. Agnus ge-

mendo ait, Quomodo id fieri potuit, quum nuperrime venerim ad lucem? Lupus denuo ait, Agrum mihi pascendo deuastasti. Agnus inquit ei, Quum dentibus etiam caream, id facere nequiui. Lupus rursum ait, Ex meo quoque fonte bibisti. Ei inquit agnus, Quo pacto id fieri potuit, quum aquam ex ætate nondum biberim, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit. Lupus demum ira concitus ait, Licet tua soluere nequeam argumenta, cœnare tamen opipare intendo: agnúmque cepit, ac illum manducauit.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio & veritas locum haud habent.

De duob9 gallis inter se certãtibus. 252

Duo galli inter se ruri certabãt. Qui gallinarum prior dux erat, quum ab altero superatus esset, præ verecundia se abscondit. Alter verò victoria elatus, domus tectum statim superuolans, vehementi alarum plausu cantúque significat se riualem suum pugnando superasse, & de aduersario ferre tropheum. Dum hæc & huiusmodi iactabundus voce crocizat, ecce aquila cibi indiga ex alto deuolans, gallum vnguibus rapit, ac pullis suis in alimoniam contulit. Quam rem, qui victus fuerat gallus, prospiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum venit, ac solus gallinis libere potitur.

Fabula significat, quòd qui prosperis nimium fidit, in aduersa sæpius præceps incidit.

De vate quodam. 253

Foro vrbis medio, quidam vates cuiuis sortem aperiebat futuram. Quamobrem magna hominum frequentia stipatus, dum vni & alteri suam aperit sortem, ei nuntiatur, res suas furtim domo esse ablatas. Quo audito domũ curriculo dum abit, quidam ei obuiã factus, ridicule ait, Quur alios quid esset futurũ monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti?

Fabula significat, quòd homines nequam corrigũt alios, & sua crimina scire se negligunt.

De formica & columba. 254

Formica sitiens in fontem descendit: vbi dũ bibere vult, in aquam cecidit. Columba quædam arborem fonti imminentem supersedens, quum formicam aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore rostro continuò frangit, ac sine mora deiicit in fontem. Ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam aduenit, & vt columbã venetur, calamos erigit. Formica id percipiens, pedem alterum momordit aucupi. Eo dolore auceps concitus, calamos demittit. Quorum strepitu columba territa, ex arbore aufugiens, vitæ periculum euasit.

Fabula significat, quôd quũ bruta in beneficos grata sint, eò magis esse debent, qui participes sunt rationis.

De vitulo & cerua. 255

Vitulus ceruæ aliquãdo ait, Quũ magnitudine sis maior canibus, & pedũ celeritate cursu

velocior, & ad pugnã longe cornib⁹ munitior, cuius rei gratia mater tantopere canes reformidas? Ei cerua inquit ſurridẽs, Quoniã fili licet quæ dicis, omnia poſſideã, canũ latratum ferre nõ poſſum, ſed præ timore fugã ſtatim arripio.

Fabula ſignificat, quòd qui natura timidi ſunt, apud eos vt audeant, nulla valet hortatio.

De ape & Ioue. 256

Apes, quæ cæræ mater exiſtit, quondam accedens vt diis ſacra faceret, Ioui donum obtulit mellis. Qua oblatione Iuppiter lætus, iuſſit ſibi cõcedi, quicquid ipſa precaretur. Apes igitur rogans, ait, Illuſtriſſime deus deorum, ancillæ tuæ concedere velis, vt quicunque ad alueare pro rapiendo melle acceſſerit, is ſimul ac pupugero eum, continuo moriatur. Qua rogatiõne Iuppiter diu ambiguus, quoniam genus mortalium longe amabat, demum api ait, Satis ſit tibi, quòd quicunque alueare pro rapiendo melle acceſſerit, ſi eum pupugeris, & in punctura ſtimulum dimiſeris, continuo ipſa moriaris, tibíque vita ſit ipſe ſtimulus.

Fabula ſignificat, quòd inimicis quandoque mala precamur, quæ in nos ſæpius vertuntur.

De muſca. 257

Muſca quæ in ollam carniũ deciderat, quum ſe in brodio ſuffocari ſenſit, ſecum ipſa ait, Ecce tantum bibi, tantum comedi, tantum me laui, quòd iure ſatura mori poſſum.

Fabula ſignificat, quòd prudentis eſt potenti animo ferre, quod vitari minime poteſt.

De adoleſcēte quodā & hirundine. 258

Adoleſcēs luxurioſus quum bona patris cōſumpſiſſet, ſoláq; veſtis ei remanſiſſet, viſa ante tempus hirundine, æſtatē iam adeſſe exiſtimās, ipſam quoque vēdidit veſtē. Sed hyeme denuo orta, quum immenſo cruciaretur frigore, viſa rurſū hirūdine, quæ & ipſa frigore obibat, ait, O peſſima auis, quæ me & te pariter perdidiſti.

Fabula ſignificat, quòd quæ ſuo tempore non fiunt, ea diu ſtare nequeunt.

De ægroto & medico. 259

AEger à medico rogatus, quo pacto ſe habuiſſet: plus quàm eſſet opus, ſéque ſudaſſe reſpondit. Id bonum fuiſſe medicus ait. Secundò rogatus ab eodem quomodo ſe haberet: inquit ægrotus, vehemēti frigore fuiſſe comprehenſum. Id ad ſalutē fore medicus quoque ait. Tertiò ab eodem rogatus, quo pacto ſe habuiſſet: inquit ægrotus, cū difficultate digerere potuiſſe. Rurſum medicus ait, id ad ſalutē optimū fuiſſe. Deinde ex domeſticis cum quidam ægrotū interrogaret, quomodo valeret, illi æger ait, Signa ad ſalutem, vt medicus ait, perplura & optima ſunt, illis tamen diſpereo ſignis.

Fabula ſignificat, quòd qui ad voluptatem loquuntur, illis aures præſtare quis non debet.

De lignatore quodam. 260

Lignator quidā dum iuxta flumen deo Mercurio dicatum ligna cæderet, ſecuris caſu decidit in flumen. Multo igitur mœrore compre-

hensus, iuxta fluminis ripam gemēs consedebat. Mercurius misericordia motus lignario apparuit, suíque fletus causam rogauit: quā simulac didicit, securim auream deferēs, vtrum quā perdiderat, illa esset, rogauit. At eam pauper suam esse negauit. Secundo Mercurius alteram detulit argenteam. Quam quum pauper ille suā quoque esse denegaret, postremo Mercurius ligneam sustulit. Illam suam esse quum pauper assentiret, Mercurius cognoscens illum esse hominē verū iustúmque, omnes sibi dono dedit. Accedens igitur ad socios lignarius, quod sibi acciderat aperit. Vn⁹ ex sociis id experiri volens, quum ad flumen accessisset, securim in aquam deiecit: deinde flens in ripa cōsedit. Cuius Mercurius fletus causam doctus, securim auream afferens, siquam perdiderat, illa esset, rogauit. Quam quū suam esse assereret, Mercurius cognita eius impudentia ac mēdacio, nec auream nec suam quoque tradidit.

Fabula significat, quòd quanto deus propitior est probis, eò improbis existit infestior.

De asino & Ioue. 261

Asinus olitori cuidam seruiens, quum parum comederet, & multum laboraret, Iouem exorauit, vt alium dominum sibi mutaret. Itaque Iuppiter mandat vt figulo væneat. Apud quem asinus quum laboraret in deportando lutum, lateres, tegulas, & huiusmodi, secundo

Ioue̅ precatur, vt alio deseruiat domino. Iuppiter iterum mandat, vt coriario venundetur. Cui asinus multo cũ labore & pauco cibo seruiens, Heu me miserum, cum gemitu ait, qui dominos omittens meliores, ad deteriore̅ perueni, apud quem, vt video, corium meũ etiam post mortem cruciabitur.

Fabula significat, quòd serui priores dominos tunc seruire desyderant, cum deteriores experiuntur.

De leporibus & ranis. 262

Lepores in vnum simul conuenerunt, vbi cũ de miseria ipsorum innata dolerent gemerentve, quòd vita eis, quàm cæteris animalibus data esset miserior: quoniam homines, aquilæ & canes, ad mortem eos vsque persequere̅tur, decernũt melius sibi fore semel mori, quàm in vita tam misera diutius permanere. Hoc, certo cõsilio, vt se in stagnum præcipitent dum ocyus tendunt, ranæ quæ super stagni ripa astabant, vt strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, séque aquis submergunt: quam re̅ qui lepus præibat, cũ conspicatur, reliquis ait, State: nã nobis sente̅tia mutanda est. Quippe vt liquido videtis, animalia, q̃ nos, magis timida reperiuntur.

Fabula significat, quòd cum miser miseriorem aspicit, suã æquius miseriam fert.

De asino & equo. 263

Asinus cum equũ alimonia & otio diligenti cura abundare perspiceret, eum longe beatũ esse commendabat, séque nimium infœlicem

dicebat, qui cum multum laboraret, & ad saturitatē de paleis haud haberet. Cum tempus belli aduenit, miles armatus equum ascendit: ac cū medios decurrit in hostes, equus mucrone percussus, cadit humi prostratus. Quem asinus prospiciens ingemuit, eiúsque misertus sui animi sententiam mutauit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis conuenire debet, potius quàm locupletioribus inuidere.

De asino & lupo. 264

Asinus quidam pede altero sentem calcauit, claudúsque factus, cum lupum ad se veniētem conspiceret, nec fugere posset, miserabili voce inquit, Heus lupe, demorior equidem è dolore: sed ex quo opus est vt tibi & coruis futurus sim cibus, obsecro quatenus tua benignitate sentem è pede velis extrahere, vt munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus euellit, asinus eū calce percussit. Lupus deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserū, exclamat, iure hoc patior. deplorādo reiterat, Qui cum essem cocus, medicus esse volui.

Fabula significat, quòd quam quisque nouit, ea se exerceat arte.

De muliere & gallina. 265

Mulier quædam gallinam habebat, quæ aurea continua oua pariebat. putans igitur totam intus auream esse illam, occîdit. Sed cum aliis

gallinis esse similem reperit, vbi diuitē se fore putauit, quem primò quæstum habebat, cū plus habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plus habendi cupiditate id sæpe perdimus, quod habemus in manibus lucrum.

De rana & vulpe. 266

Rana palude existens, cæteris animalibus clamando cum profiteretur se medicam esse, pharmacorúmque peritam, ei vulpes venustissime ait, Quî alios curaueris, cum claudicātem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id quod haud didicerit.

De serpente & agricola. 267

Serpens ante agricolæ cuiusdam domum latebras habens, cum ab agricolæ filio esset percussus, tā acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repēte obiit. Hac re cognita, magnus inter parentes gemitus oritur. Tum pater mœrore cōcitus accepta securi, serpentē vt occideret, persequitur, vibránsque securim, vt serpentē percuteret, extremū caudæ eius cecîdit: deinde volens pacē cū serpente conficere, acceptis farina, aqua, sale, & melle, ad recōciliandā inter se amicitiā vocat serpentē. Ei serpens sub petra latens sibilando ait, Frustra laboras bone vir: nā inter nos amicitia fore nō potest: quippe dum me sine cauda aspexero, & tu tui filii sepulchrum, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd dum iniuriarū recens vel maxime

extat memoria, odia tolli minime queunt.

De gallina & vulpe. 268

Vulpes gallinarum tugurium ingressa, cum gallinam nido ægrotantem aspexit, eam rogauit quomodo valeret. Cui gallina prompte respondit, Meliuscule me haberem, si hinc abires soror.

Fabula significat, quòd inimicorum præsentia nimium est molesta.

De viatore. 269

Viator quidam cum multam viam viasset, votum Mercurio vouit, quòd siquid reperiret, eius rei medium sibi offerret. Fortè igitur adinuenit peram amygdalis dactylísque refertã. & cum putaret id esse argentũ, peram capiens, amygdalarũ nucleos, & carnes dactylorũ ipse comedit. Deinde templũ Mercurii ingressus, atque aram manibus tenens, verbis ridiculis inquit ad eum, Votum Mercuri nunc persoluo tibi. Nam quas equidẽ res adinueni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactylorum, ac testas amygdalarum.

Fabula significat, quòd homines auaritia deorum efficit contemptores.

De leone & homine. 270

Leo & homo cum semel simul viam viarẽt, ac inter viandum se quisque verbis cõmendaret, ecce lapideæ occurrunt colũnæ, in qua erat incisum, quòd homo suffocabat leonem: quã sculpturam homo leoni ostendens, ait, Hic vi-

dere licet,quāto homines leonibus, ac feris omnibus præſtantiores ſunt, ac robuſtiores. Et leo prompte reſpondens, inquit, Si apud leones eſſent,ceu apud homines,qui ſculpere ſcirent:plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones ſuffocari ſculptos videres.

Fabula ſignificat,quòd homines iactabundi fingunt ſe feciſſe, quæ facere nunquam tentarunt.

De vulpe quadam. 271

Vulpes cum racemos vuarum plenos iam ac matureſcentes proſpiceret,cupida de illis manducare,omnem viam machinata eſt, qua illos comprehēdere poſſet. Sed cum omnem viam fruſtra tentaſſet, nec deſyderio ſuo ſatiſfacere quiuiſſet, mœſtitiam vertēs in gaudiū,ait,Racemi illi adhuc nimium ſunt acerbi.

Fabula ſignificat,quòd prudētis eſt fingere,ſe ea nolle,quæ conſequi non poſſe cognoſcit.

De puero & ſcorpione. 272

Puer quidam ruri venabatur locuſtas: & cū ſcorpionem capere vellet, ſcorpio ſimplicitate eius cognita,ait ei, Heus puer,dege in pace,ac manum abſtine,ſi non vis tutus perire.

Fabula ſignificat, quòd qui ad vtranque partem cogitat, is & quæ ſequi,& quæ vitare debeat,probe tenet.

De venatore & perdice. 273

Venator quidam cum quam acceperat perdicē occidere vellet,perdix gemens huiuſmodi verba fecit ad eum,Heus perdicum auceps, ſi me miſſam feceris,ac vitam donaueris, alias

perplures conducam tibi perdices. Ei auceps apposite respondit, Nunc eò magis occidi dignam iudico, quòd amicos per insidias perdere polliceris.

Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo quærit, is præceps in pericula incidit.

De lepore & testudine. 274

Testudo, cum eius pedes lepus derideret, surridens inquit ad eum, Si periculum in cursu feceris, quòd quàm tu velocior sim, liquido cognosces. Cui lepus ait, Te profecto fugit, quid mei valeát pedes: sed iudicem eligamus, qui cursum & terminum nobis diffiniat. Igitur eligunt vulpem brutorum omnium sagacissimã: quæ vt locum & cursus terminum constituit, testudo omni segnitie ac negligentia semota, iter arripiẽs haud quieuit, donec ad terminũ peruenit. Lepus verò pedibus fidens, vbi paululum quieuit, somno excitatus, quantum pedes valuerunt, ad terminum cucurrit, ibíque cum testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum.

Fabula significat, quòd studio & diligentia, non corporis viribus res vel maximæ conficiuntur.

De salice & securi. 275

Securis cum salicem cæderet, ex ea ipsa cuneos fecit, quibus salicem facilius scinderet. Quam rem præsentiens salix, gemens eiulánsque ait, Non tãtum de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantum de cu-

neis, qui fiunt ex corpore meo.

Fabula significat, quòd in aduersis, non veri amici infestiores amicis, quàm inimici sæpius redduntur.

De puero quodam fure. 276

Puer quidam è ludo literario librum socio clàm auferēs, suæ matri tradidit illum. Quem mater cum libenter accepisset, nec filium castigasset, rursus puer alii vestem clàm abstulit, atque matri quoque detulit. quam cum mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cum plura in diem ac maiora crescentibus annis furaretur, demũ publice captus, ceu furti reus, per quæstores publice damnatus est mortis. Sed cum ad locum iustitiæ duceretur, eúmque mater gemebunda sequeretur, impetrata venia vt matri ad aurem vnum loqui verbum valeret, ad eam conuersus, atque os auri matris adhærens, vti quippiã secreto dicturus, aurē dentibus ei abscidit. Mater vero præ dolore exclamans, mala sibi imprecatur. Tunc qui eum ducebãt, cum supramodũ criminarentur, non solũ furti, sed quòd tam impius fuerit in matrē, ille absque rubore inquit ad eos, Nemini vestrum sit mirum, quòd aurem matris dentibus abscidi: ipsa enim huius meæ perditionis author & causa est. Quippe si me castigasset, cum ei librum detuli, quē socio è scholis primum clàm abstuli, omissis præ timore verberum furtis, ad hoc in præsentia genus turpissi-

mæ mortis non peruenissem.

Fabula significat, quòd qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior in diem efficitur.

De pastore & mari. 277

Pastor quidam iuxta litus maris pecudes pascens, cum mare ipsum semel placidū aspiceret, nauigandi studio captus, oues pro dactylis commutauit. quibus naui impositis, cum altū iam nauigaret, & tempestate sine spe salutis fluctuaret: quæ in naui sunt, ea omnia proiecit, atque in portū se recepit. Denuo cū oues pasceret, ac rursus mare tranquillū videret, suo consocio ipsam maris tranquillitatē commendanti ridicule ait, Mare iterum dactylos cupit.

Fabula significat, quòd vsus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

De punica & malo arboribus. 278

Punica & malus arbores, de pulchritudine contendebant. cum diu inter se variis, & acerbis contentionibus certassent, rubus ex proximo sæpe huiusmodi contentiones accipiens, accessit ad eas, atque inquit, Satis iam satis certatū inter vos est, quiescite admodū, & contentionibus finem imponite.

Fabula significat, quòd minores, maiorum lites sæpenumero componunt.

De talpa & matre. 279

Talpa cæcum natura animal est. Hæc aliquādo matri ait, Ingentem sentio odorem. parum post cursum ait, Excelsam aspicio fornacem.

Tertio item ait, Malleorum ſonitus audio fabriles. Ei mater comiter ait, Heus filia, tu, vti percipio, non ſolum oculis, ſed naſo & naribus orba exiſtis.

Fabula ſignificat, quòd homines iactabundi, cum magna profitentur, tunc vel maxime in minimis redarguuntur.

De veſpis, perdicibus, & agricola. 280

Veſpæ ſemel, & perdices ſiti concitæ, cum ſimul conueniſſent, ad ruſticum quendam tendunt, potum ab eo petentes, atque pollicentes, quòd ſibi pro aqua largas referrent gratias. Quippe perdices vineam ſe ei fodere promittunt, quòd plenos vites producunt racemos. Veſpæ vero, ſe vineam circumeũdo cuſtodire, ac fures inde amouerè large offerunt. Quibus agricola inquit, Duos habeo boues, qui cum nihil promittant, eandẽ hanc operam nihil minus præſtant. Itaque ſatius eſt mihi, illis quàm vobis aquam exhibere.

Fabula ſignificat, non eſſe illis ſubueniendum, qui nauci & inutiles ſunt.

De Ioue. 281

Cum Iuppiter nuptias celebraret, cuncta animalia ſibi munera obtulerunt, quæquæ pro viribus ſuis. Verum enim ſerpens roſam legit, illámque ore tenens Ioui obtulit. At Iuppiter vt eum aſpexit, palàm inquit, Ab omnibus dona libenter equidem accipio: verum à ſerpente id haudquaquam facio.

Fabula ſignificat, quòd improborum munera nõ eſſe ſine

dolis, quiuis prudens sibi persuadere debet.

De simia. 282

Simiam duos catulos parere fertur, quorum ad vnum dũtaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissime nutrit. Alterum vero odit negligítque. Cõtigit autem quòd qui in deliciis habebatur, à simia in somnis fuit suffocat⁹. Quámobrem qui neglectus erat, ad perfectam vsque ætatem ceu matris deliciis fuit educatus.

Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

De pulice. 283

Pulex cum quendam morsu aliquando stimulasset, captúsque rogaretur, quisnã esset qui membra sibi depasceret, ait se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum esset, vt eo pacto vitam viuant: nec eum occidere velit, cũ multum mali facere ipse ei nequeat. At homo ille surridens, inquit ad eũ, Eo magis meis necaberis manibus, quoniam nec multũ, nec parum abs re quempiam lædere licet.

Fabula significat, quôd malorum, licet parum, vel multũ delinquant, misereri haud oportet.

De pulice & homine. 284

Pulex suo solito more saltans, super hominis pede resedit, illúmque morsu acriter pupugit. Qua punctione homo ille grauiter concitus, pulicem cepit, ac vnguibus obtundere voluit. Sed pulex manibus exiliens mortem vitauit. Tum homo exclamans ait, O Hercules

malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabula significat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisque rebus, à dijs auxilium quis implorare debet.

De formicis & cicada. 285

Hyemis erat mediũ, cum formicæ sparsim triticum apricabat. Quod cicada aspiciẽs, cum inedia conficeretur, accessit ad eas, ac triticum pro alimonia, vt sibi concederent, orauit. Et cũ formicæ eam rogarẽt quidnam æstate fecerit, num segnis, & otiosa eo tẽpore steterit, illis cicada ait, Neq; segnis aut otiosa steti: sed cantu cecini quo laborem viæ viantibus leuabam. Qua re audita, formicæ surridentes inquiunt, Si æstate cecinisti, vt viantes delectares, nunc salta ne frigore conficiaris.

Fabula significat, quòd qui quæ facienda sunt suo tempore non fecit, is in angustias quando non putat, incidit.

De viro & vxoribus. 286

Tempus erat veris, quo quidã in deliciis educatus cum nec iuuenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillos) duas simul duxit vxores: vnã quidem natu grandẽ, alteram vero iuniorem. Cũ omnes eandem habitarent domũ, vxor anus vt virũ in amorem suum totũ pelliceret, quotidie viro caput pertractãs, nigros sibi euellebat capillos. Postremo ita illum depilarunt, quòd caluum atq; ridiculũ nõ sine summo opprobrio virum reddiderunt.

Fabula significat, quòd nulla melior salus senibus existit,

quàm fœminis carere, & maxime iunioribus, nisi penitus obrui se velint.

APOLOGI EX CHILIADIBVS adagiorum Erasmi desumpti ad communem puerorum fructum.

De vulpecula & pardale. 287

Cum aliquando pardalis vulpem præ se contemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis variegatã, respondit vulpes sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute.

Morale.

Neq; vero paulo satius est ingenio præditum esse vafro, quàm cute versicolore.

De vulpe & fele. 288

Cum aliquando vulpes in colloquio, quod illi erat cum fele, iactaret sibi varias esse technas, adeò vt vel peram haberet dolis refertam. Felis autem responderet sibi vnicam duntaxat artem esse, cui fideret, siquid esset discriminis. Inter confabulandum repente canum accurrentium tumultus auditur. Ibi felis in arborem altissimam subsiliit: cum vulpes interim à canum agmine cincta capitur.

Morale.

Innuit fabula præstabilius esse nõnunquam vnicum cõsilium, modo id sit verum & efficax, quàm plures dolos, cõsiliáque friuola.

De rege & simiis. 289

Rex quidam AEgyptius aliquot simias in-

ſtituit, vt ſaltandi rationem perdiſcerent. vt enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit, ita nec aliud actus humanos aut melius, aut libentius imitatur. Artem itaque ſaltandi protinus edoctæ, ſaltare cœperunt, inſignibus indutæ purpuris, ac perſonatæ. Multóque iam tempore maiorem in modum placebat ſpectaculum, donec è ſpectatoribus facetus quiſpiam, nuces, quas clanculum in ſinu geſtabat, in medium abiecit: ibi ſtatim ſimiæ, ſimulatque nuces vidiſſent, oblitæ choreæ, id eſſe cœperunt, quod antea fuerant, ac repente è ſaltatricibus in ſimias redierũt. Contritíſque perſonis, dilaceratis veſtibus, pro nucibus inter ſe depugnabant, non ſine maximo ſpectatorum riſu.

Morale.

Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

De aſino & viatoribus. 290

Duo quidam, cum in deſertis locis aſinum quempiam forte fortuna nacti eſſent, contendere inter ſe cœperunt, vter eorum, vti ſuum, domum abduceret. Nam vtrique pariter à fortuna videbatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus, aſinus ſeſe ſubduxit, ac neuter eo potitus eſt.

Morale.

Quidam à præſentibus commodis, quibus ob inſcitiam vti neſciunt, excidunt.

De piſcatoribus. 291

Piſcatores aliquot, iacto reti, teſtudines eduxerunt. eas cum eſſent inter ſeſe partiti, neque ſufficerent omnibus comedendis, Mercurium forte accedentem inuitarũt ad conuiuium. At is intelligens ſe neutiquam humanitatis gratia vocari, ſed vt eos faſtidito cibo ſubleuaret, recuſauit, iuſſitq; vt ipſi ſuas teſtudines ederent quas cepiſſent.

Morale.

Nonnulli poſteaquam inconſulte quippiã adorti ſunt, aliorũ implorant auxilium, quos ſuo negotio admiſceant.

De aſino. 292

Apud Cumanos aſinus quiſpiam pertæſus ſeruitutem, abrupto loro in ſyluam aufugerat. illic forte repertum leonis exuuiũ corpori applicabat ſuo, atque ita pro leone ſeſe gerebat, homines pariter, ac feras voce caudáque territãs. Nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiu perſonatus hic aſinus, pro leone immani habit⁹ ac formidatus, donec hoſpes quiſpiam Cumas profectus, qui ſæpenumero viderat & leonem & aſinum : atq; ob id non erat difficile dignoſcere, aurium prominentium indicio: neque non aliis quibuſdam coniecturis aſinum eſſe deprehendit, ac probe fuſtigatum reduxit, dominóque agnoſcenti reddidit. Interim autem riſum non mediocrem concitabat omnibus Cuma-

nis asinus iam agnitus, quos dudum creditus leo, metu propemodum exanimauerat.

Morale.

Haud facile tegimus vitia, quæ à puero nobiscum adoleuerunt.

De scarabeo & aquila. 293

Scarabeus aliquando spretus ab aquila, cœpit de vindicta quoquo pacto sumẽda cogitare. Peruestigauit vbinam aquila nidum colocasset, adrepsit scarabeus, & oua simili dolo deiecit. Aquila cum sæpius domicilium cõmutasset, neq; quicquam proficeret, Iouem patronũ adiit, exponit calamitatẽ suam. Is iubet vt suo in gremio ponat oua, vel istic in tuto futura. Et huc per vestis lacinias sinúsq;, prorepsit pertinax scarabeus, haudquaquam sentiente Ioue. Deinde vbi videt oua cõmoueri Iuppiter, neque satis animaduertit, territus rei nouitate, excusso gremio in terram deiecit.

Morale.

Monet hæc fabula, neminem quantumuis pusillum, contemnendum esse.

De simiis & pardale. 294

In Maurisia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est natura simiis infestissimum, quas tamen viribus assequi non potest, nimirũ illis in summas arbores subuolantibus. His itaq; dolis in eas vtitur. Sternit se supinam sub ramis, ac porrectis cruribus emori fingit sese. Gaudent eo spectaculo simiæ considentes in ar

bore. deinde vbi iam mortuam arbitrantur, vnam aliquam emittunt exploraturam, num vere mortuus sit hostis. Illa cautim ac pedetentim accedens, vbi nullum vitæ videt argumentum, pardale nimirum modis omnibus cadauer imitante, demum audet etiam conscendere. Quod simul ac reliquæ simiæ conspexerũt, iam deposito omni metu descendunt, & pardalim omnia ferentem circunsultant. Postremo conculcant insultantes, ludibrii causa, donec sentiens illas iam saltando defatigatas, derepente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam vnguibus corripit, dilaniat, ac deuorat.

Morale.

Hostem simulantem vires deficere, summopere fugiendum esse.

De satyro & rustico Aniani fabula, Erasmo quoque interprete. 295

Satyrus quidam cũ vehementer algeret, hyberno gelu supra modũ sæuiẽte, à rustico quodam inductus est in hospitiũ. Admiratus autẽ cur homo inflaret in manus ori admotas, rogauit cur ita faceret: is respõdit, vt frigidas manus, halitus tepore calefaceret. Deinde vbi extructo foco, apposita mẽsa in pultẽ feruidã rursum inflaret, magis etiam admiratus sciscitatus est, quid hoc sibi vellet, Vti pultem, inquit ille, nimiũ feruẽtem halitu refrigerẽ. Tum satyrus surgẽs à mensa, Quid ego audio, inquit? Tún' eodem ex ore pariter & calidũ & frigidum ef-

ſtas? Valebis: neq; enim mihi ratio eſt cũ eiuſmodi homine commune habere hoſpitium.

Morale.

Notantur bilingues, qui eũdem modo laudant, modo vituperant.

Fabella ex Lamia Politiani deſũpta. 296

Aues olim propè vniuerſæ, noctuã adierunt: rogarúntque eam, ne poſthac in ædiũ canis nidificaret, ſed in arborũ potius ramis, atque inter frõdes: ibi enim vernari ſuauius. Quin eidem quercũ modo enatã puſillã, tenellámque adhuc oſtendebant, in qua ſcilicet molliter (vt aiebant) & ſidere ipſa aliquando noctua, & ſuũ ſibi conſtruere nidum poſſet. At illa facturam ſe negauit. Quin inuicem conſilium dedit his, ne arbuſculæ illi ſe crederent: laturam enim quandoque eſſe viſcum, peſtem videlicet auiũ. Contempſere illæ (vt ſunt leue genus, & volaticum) ſapientis vnius noctuæ conſilium. Iam quercus adoleuerat, iam patula, iam frondoſa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, laſciuiunt, ſubſultant, colludũt, cantillant. Interea quercus ea viſcum protulerat, atque id homines animaduerterant. implicitæ ergo repente ibi omnes pariter miſellæ, ac fruſtra eas ſera pœnitentia ſubiit, quòd ſalubre illud conſilium ſpreuiſſent. Atque hoc eſſe aiunt, cur nũc aues omnes, vbi vbi noctuã viderint, frequentes eam quaſi ſalutant, deducũt,

ſectantur, circunſidunt, circunuolitant. Etenim conſilii illius memores, admirantur eam nunc vt ſapientem, ſtipántque denſa caterua, vt videlicet ab ea ſapere aliquando diſcát. Sed opinor fruſtra, immo vero etiam interdũ cum magno ipſarum malo. Nam veteres illæ noctuæ reuera ſapientes erant: nunc multæ noctuæ ſunt, quæ noctuarũ quidem plumas habent, & oculos, & roſtrum: ſapientiam vero non habent.

Morale.

Bene monentis conſilia ne ſpernas, hæc fabula docet.

APOLOGVS EX SECVNDO LIbro Petri Criniti de honeſta diſciplina deſumptus. 297

Sata eſt olim cucurbita iuxta arborem pinum, quæ grandis admodum & ramis patulis extabat: cucurbita vero cum multis pluuiis, atque cæli temperamento creuiſſet, laſciuire incipit, & ramulos audacius porrigere. Iam ſerpebat in pinum, iam ſurgere, iam ramos, & frondes inuoluere audebat, ampliora folia, candentes flores, prægrandia poma, & vireſcẽtia oſtentans. Itaque tanto faſtu atque inſolentia intumuit, vt pinum arborẽ auſa ſit aggredi. Et vides, inquit, vt te ſupero, vt amplis foliis, vt vitore præſto, & iamiam ad cacumen proſurgo? Tum pinus quæ ſenili prudentia, & robore pollebat, nihil mirata eſt cucurbitæ inſolentis au-

daciam: sed ita ad eam respondit, Ego hic multas hyemes, calores, æstus, variásque calamitates peruici, & adhuc integra cõsisto. Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cũ & folia concident, & viror omnis abierit.

Morale.

Secundis rebus non esse superbiendum.

FABELLA DE CORVO ET LVpis, ex Iohanne Antonio Campano desumpta. 298

Coruus lupos per ardua montium iuga comitatur: partem sibi prædæ fieri postulat. qui eos secutus nullo tempore destituisset, sociúsque fuisset. Repulsus deinde à lupis, tanquam non eos, sed prædam cibúmq; secutus: nec minus luporum si occiderẽtur, quàm cæterorum animalium exta fuisset voraturus.

Morale.

Non quid agamus semper inspiciendum est, sed quo sumus animo, cum agimus.

Altera de partu terræ. Ex eodem. 299

Turgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura videbatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem, metúmq; expectant: alii Typhoea illum centimanum, alii montes erupturos putabãt. Aperitur terra, prodiit mus: & quod miraculo fore omnibus arbitrabatũr,

in risum, atque iocum conuerterunt.

Morale.

Non semper credendum promissis magnificis.

APOLOGVS DE MEMBRIS ET ventre ex Liuio desumptus. 300

Humani artus cum ventrem otiosum viderent, ab eo discordarunt, & suum illi ministerium negauerunt. Cum eo pacto & ipsi quoque deficerent, intellexerunt ventrē cibos acceptos per omnia mēbra diuidere, & cum eo in gratiam redierunt.

Morale.

Magnæ res discordia pereunt, concordia valent.

Liuii verba hæc sunt, ex secundo libro historiarum ab vrbe condita.

Placuit igitur oratorem ad plebē mitti Menenium Agrippam, facundum virum, & quòd inde oriundus erat, plebi charum. Is intromissus in castra, prisco illo dicendi & horrido modo nihil aliud quàm hoc narrasse fertur, Tempore quo in homine, non vt nunc, omnia in vnum consentiebāt, sed singulis mēbris suum cuique consilium, suus sermo fuerat, indignatas reliquas partes sua cura, suo labore ac ministerio ventri omnia quæri: ventrem in medio quietum, nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui: conspirasse inde ne manus ad os cibum ferrent, nec os acciperet datū, nec dentes con-

ficerent. Hac ira dum ventrem fame domare vellent, ipſa vnà membra, totúmque corpus ad extremam tabem veniſſe: inde apparuiſſe ventris quoque haud ſegne miniſterium eſſe: nec magis ali, quàm alere eum, reddentem in omnes corporis partes hunc, quo viuimus vigemúſque, diuiſum pariter in venas mature confecto cibo ſanguinẽ. Comparando hinc quàm inteſtina corporis ſeditio ſimilis eſſet iræ plebis in Patres, flexiſſe mentes hominum.

EX SECVNDO NOCTIVM Atticarum Gellii, apologus AEſopi Phrygis memoratu non inutilis. 301

AEſopus ille è Phrygia fabulator, haud immerito ſapiens exiſtimatus eſt: quoniam quæ vtilia monitu, ſuaſúque erant, non ſeuere, non imperioſe præcepit, & cenſuit, vt philoſophis mos eſt, ſed feſtiuos, delectabiléſque apologos commentus, res ſalubriter, ac proſpicienter animaduerſas, in mẽtes animóſque hominum, cum audiendi quadam illecebra induxit, velut hæc eius fabula de auiculæ nidulo, lepide atque iucunde præmonet, ſpem fiduciámque rerum, quas efficere quis poſſit, haud vnquam in alio, ſed in ſemetipſo habendam. Auicula, inquit, eſt parua, nomen eſt caſſita: habitat, nidulatúrque in ſegetibus id ferme temporis, vt appetat meſſis, pullis iamiam plumantibus. Ea

cassita in sementes fortè concesserat tempesti-
uiores: propterea frumentis flauescentibus, pul
li etiam tūc inuolucres erant. Cum igitur ipsa
iret cibum pullis quæsitum, monet eos, vt si-
quid ibi nouæ rei fieret diceretúrve, animaduer
terent: ídq; vti sibi, vbi redisset, nuntiaret. Do-
minus postea segetū illarum, filium adolescen-
tem vocat, & Vidésne, inquit, hæc ematuruis-
se, & manus iam postulare? Idcirco die crasti-
no, vbi primum diluculabit, fac amicos adeas,
& roges veniant, operámque mutuam dent, &
messem hanc nobis adiuuent. Hæc ille vbi di-
xit, discessit. Atque vbi rediit cassita, pulli trepi
duli circūstrepere, oraréque matrem, vt statim
iam properet, atq; alium in locū sese asportet.
nam dominus, inquiunt, misit qui amicos ro-
garet, vti luce oriente veniant, & metant. Ma-
ter iubet eos à metu otiosos esse. Si enim do-
minus, inquit, messem ad amicos reiecit, crasti
no seges non metetur: neque necesse est hodie
vti vos auferam. Die igitur postero, mater in
pabulum volat, dominus quos rogauerat oppe
ritur. Sol feruit, & fit nihil, & amici nulli erant.
Tum ille rursum ad filium, Amici isti, inquit,
magná in partem cessatores sunt, quin potius
imus, & cognatos, affines, vicinósque nostros
oramus, vt adsint cras tēpori ad metendū? Iti-
dem hoc pulli pauefacti matri nuntiát. Mater
hortatur, vt tum quoque sine metu, ac sine cu-

ra ſint:cognatos affinéſq; nullos ferme tam eſſe obſequibiles ait,vt ad laborem capeſſendum nihil cunctentur,& ſtatim dicto obediãt. Vos modo, inquit, aduertite ſi modo quid denuo dicetur. Alia luce orta,auis in paſtum profecta eſt: cognati & affines operá,quam dare rogati ſunt,ſuperſedent. Ad poſtremũ igitur dominus filio, Valeant, inquit, amici cum propinquis. Afferes prima luce falces duas: vnam egomet mihi, & tu tibi capies alterã, & frumentũ noſmetipſi noſtris manibus cras metemus. Id vbi ex pullis dixiſſe dominũ mater audiuit, Tempus,inquit,eſt cedendi,& abeundi:fiet nũc dubio procul,quod futurum dixit. In ipſo enim iam vertitur cuia eſt res,non in alio vnde petitur.atque ita caſſita nidum migrauit,& ſeges à domino demeſſa eſt. Hæc quidem eſt AEſopi fabula,de amicorũ & propinquorũ leui & inani fiducia. Sed quid aliud ſanctiores libri philoſophorũ monent, quàm vt in nobis tantum ipſis nitamur? Alia autẽ omnia, quæ extra nos extráque noſtrũ animũ ſunt, neq; pro noſtris, neque pro nobis ducamus. Hunc AEſopi apologum Qu. Ennius in ſatyris ſcite admodum & venuſte verſibus quadratis cõpoſuit: quorũ duo poſtremi iſti ſunt, quos haberi cordi, & memoriæ operæpretium eſſe puto,

Hercle hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu ſitum,

Ne quidquam expectes amicos, quod agere tu per te potes.

De Arione & delphino fabula elegantissima ex libro XVI. eiusdem. 302

Vetus & nobilis Ario cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atque insula omni Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum, amatúmque habuit, artis gratia. Is inde à rege proficiscitur, terras inclytas, Siciliam, atque Italiam visere. Vbi venit eò, auresque omnium, mentésq; in vtriusque terræ vrbibus demulsit: in quæstibus istic & voluptatibus, amoribúsque hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia, & re multa copiosus, Corinthum instituit redire. Nauem igitur & nautas, vt notiores amicioresque sibi Corinthios delegit. Sed eo Corinthios homine accepto, nauíq; in altum prouecta, prædæ pecuniǽque cupidos, cepisse consilium de necando Arione. Tum illum ibi pernicie intellecta, pecuniam cæteráque sua vt haberent, dedisse: vitam modo sibi vt parcerent, orauisse. Nautas precum eius harum commisertum esse illatenus, vt ei necem adferre per vim suis manibus temperarent: sed imperauisse, vt iam statim coràm desiliret in mare. Homo, inquit, ibi territus spe omni vitæ perdita, id vnũ postea orauit, vt prius quàm mortem oppeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides

capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. Feros & immanes nauitas prolubium tum audiendi subit. Quod orauerat impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stánsq; in summæ puppis foro, carmen, quod Orthium dicitur, voce sublatissima cantauit. Ad postrema cantus cum fidibus ornatúque omni, sicut stabat canebátque, eiecit sese procul in profundum. Nautæ haudquaquam dubitantes quin perisset, cursum, quem facere cœperant, tenuerunt. Sed nouum & mirum & pium facinus contigit, delphinum repente inter vndas adnauisse, & dorso super fluctus edito vectauisse: incolumíq; eum corpore, & ornatu, Tenarũ in terram Laconicam deuexisse. Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthũ petiuisse, talémq; Periandro regi, qualis delphino vectus fuerat, sese obtulisse: eíque rem, sicut acciderat, narrauisse. Regem istæc parum credidisse: Arionẽ quasi falleret, custodiri iussisse. Nauitas requisitos, ablegato Arione dissimuláter interrogasse, ecquid audissent in iis locis vnde venissent, super Arionem, eos dixisse: hominẽ cum inde irẽt, in terra Italia fuisse, eúmque illic bene agitare, & studiis delectationibúsq; vrbium florere, atq; in gratia pecuniáq; magna fortunatũ esse. Tum inter hæc eorũ verba, Arionẽ cũ fidibus & indumẽtis, cũ quibus se in salum eiaculauerat, extitisse. Nautas stupe-

factos, conuictósque ire inficias non quisse.

Morale.

Documēto est hæc fabula, plus aliquādo inueniri in brutis animalibus clemētiæ, q̄ in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELLII PHORcensis apologus lepidissimus.

De aranea & podagra. 303

Aranea paululū à texēdo opere quietior, animi relaxandi gratia commodū deambulabat. Huic se obuiā præbuit podagra, tametsi passibus ambiguis admodum ægre illam assequeretur. Eius diei itinere vtcunq; emenso, non longe aberant ab oppidulo, cui regionis eius incolæ Tyche nomen indiderant. Vtrique consiliū fuit cōditionis suæ hospitē præuestigare. Aranea non maximopere data opera, in opulēti cuiusdā ciuis ædes diuertit, inibi quaquauersum telas suas præpandebat, prætendebátque retia. aderāt ilico nescio qui trygodæmones, qui textrinā illius demoliebantur. Momentaneū itaque erat ipsius quo etiānumcunque se verteret ædificium. Nusquam etenim scopariorū oculatas scopas poterat effugere. Misera planè quæ in tanta rerum omniū affluentia, sola egebat, proturbabatúrque. Podagra verò mendicabuli instar, vix tandem egestosi cuiuspiam tuguriolum impetrarat. In id loci cum decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Appone-

batur cœnaturienti panis cibarius, aridis vix faucibus hianti hydropoteriũ. Iámque diurno itinere lassescenti torus ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere non est huius instituti, quàm cõuenerint male membris mollibus cuticulæ (vt ita dixerim) holosericæ, stragula tã dura, tam barbari villi. Oriente igitur vix tandẽ illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, conuenere rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorũ cõmutationes denarrat, nunc hero exprobrans munditiem, nunc nimiã scopariorum obseruantiam. Podagra cõtrà de hospitis sui egestate compluria comminiscitur. Nec otium habet administrare araneæ liuidas vibices, quas adamãtina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Cõsilium ineũt, araneam deinceps pauperũ tuguria, podagram vero diuitũ aulas debere subingredi. In hãc aranea pedibus, podagra animis vadit sententiã. Veruntamen tenebris iamiam increscẽtibus, vrbi cuipiã sese approximant. Podagra instituti nõ immemor, pedetentim se in nũmosi cuiusdam domũ illatebrauit. Qua commodum ab hero conspecta, Dii boni, qua beneuolentia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur? Supponuntur, substruuntúrque olorinæ culcitræ, toralia perdicum subalaribus plumis referta. Taceo vinũ

dulce, vinum nigrum, Lesbium, Surrentinum. taceo ficedulas, phasianos, atque eas auiculas quæ binis superbiũt cordibus. In summa nihil deliciarum, nihil voluptatũ non exhauriebat. Aranea pauperis casam ingressa, telas orditur quaquavorsum parietes interpatent, retia suspendit. Orbiculari operi manibus, pedibúsque incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta, & vt dicã breuiter, vacua dominatur in aula. Nullas insidias, nullius formidat insultus. Immo vero etiam iam scopis superior omnibus. Nõ multò pòst podagra araneam conuenit, delicias suas, fœlicitatẽ, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi texendíque libertatem. Placuit tandem hæc vtriusque sentẽtia, quorsumcunque proficiscerentur, podagram in diuitũ domos, araneã in pauperum tuguria debere diuertere.

Morale.

Apologus hic tametsi ad vsus varios accõmodari queat, id tamen in primis declarat, aliũ alio loco fortunatiorẽ esse. Præterea morborũ domicilium esse diuitũ aulas: ad vltimũ nusquam libertatem maiorem, quàm vbi diuitiarũ minus.

APOLOGVS EX MANTVANO traductus. 304

Rusticus quidam ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma: hero lecta donabat vrbano, qui illectus incredibili pomorũ dulcedine, malum tandem ad se transtulit. Ea veterrima repente

exaruit, atque ibi poma pariter & malus periere. Quod quum patrifamiliâs nuntiaretur, Heu difficile est, inquit, annosam transplantare arborem. Satis supérque fuerat, si frænos meæ nouissem imponere cupiditati, fructus ramo decerpere. Hanc fabulam sic Mantuanus,

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,
Vnde dare vrbano dona solebat hero.
Ast herus illectus frugum dulcedine, malum
Transtulit in laribus proxima rura suis.
At quia malus erat senior, translata repente
Aruit, & proles cum genitrice obiit.
Heu male trãssertur senio quũ induruit arbor,
Inquit herus: fuerat carpere poma satis.

Morale eiusdem.

Qui nimium sapiunt, atque inconcessa sequuntur,
Desipiunt: cohibet qui sua vota, sapit.

De opilione & agricola. 305

Puer editiore pratulo oues pascebat, atque per iocum térque quatérque lupum adesse clamitans, agricolas vndique exciebat. Illi sæpius elusi, serio auxilium imploranti, dum non subueniunt, fiunt oues præda lupo.

Morale.

Si mentiri insueuerit quispiam, huic, siquando verũ narrare occœperit, haud facile habebitur fides. Superiori apologo finitimus est ille apud Horatium de Plano scurra iocus,

Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum, licet illi plurima manet
Lachryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

De aquila & coruo. 306

Rupe editissima in agni tergum deuolat aquila. Videns id coruus, imitari, velut simius, gestit aquilam: in arietis vellus se demittit, demissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus proiicitur pueris.

Morale.

Non aliorũ, sed sua se quisque virtute æstimet. Tuo te pede metire, inquit Horatius. Id velis, id tentes, quod possis.

De leone & vulpecula. 307

Leo ægrotabat, visebant animalia. Vna officium differente vulpecula, ad hanc legatũ mittit leo cum epistola, quæ venire admoneat: gratissimam rem ægroto fore, eius vnius præsentiam. Nec quicquam periculi fore cur vulpecula metuat: leonem enim primum quidem amicissimum esse vulpeculæ, ideóque percupere eius colloquium. Deinde ægrotũ esse & decumbere, vt etiam si, id quod nõ erat, velit, nocere tamen non queat. Rescribit vulpecula, optare se vt leo conualescat, ídque oraturam superos. Cæterum minime visuram: terreri enim se vestigiis. Quæ quidem vestigia cum omnia sint antro leonis aduersa, & nulla auersa, eam rem indicium esse, multum quidem animaliũ introisse, sed exisse nullum.

Horatius in primo epistolarum,

Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam, Quia me vestigia terrent,

Omnia te aduersũ ſpectantia, nulla retrorſum.

Morale.

Caue fidem habeas verbis: ni caueris, ſæpe tibi dabuntur verba. Capiẽda eſt coniectura cum ex verbis, tum ex factis, & ex his illa ſunt iudicanda.

De vulpecula & muſtela. 308

Vulpecula, longa inedia tenuis, fortè per anguſtiorem rimam in cumeram frumẽti repſit. In qua cum probè paſta fuit, dein rurſus tentantem egredi, diſtentus impediit venter. Muſtela lũctantem procul contemplata, tandem monet ſi exire cupiat, ad cauum macra redeat, quo macra intrarat.

Morale.

Videas complures in mediocritate lætos eſſe, atque alacres, vacuos curis, expertes animi moleſtijs. Sin hi diuites facti fuerint, videbis eos mœſtos incedere, nunquam frontem porrigere: plenos curis, animi moleſtijs obrutos. Hanc fabellam ſic Horatius canit libro primo epiſtolarum,

Fortè per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti, paſtáque rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, Si vis, ait, effugere iſthinc,
Macra cauum repetas arctum, quem macra ſubiſti.

De equo & ceruo. 309

Equus gerebat bellũ cum ceruo. Pulſus tandem è paſcuis implorabat opem humanã. Redit cum homine, deſcendit in campum, victus antea, iam fit victor. Sed tamen hoſte victo, & ſub iugum miſſo, ipſe victor neceſſe eſt ſeruiat homini. Equitem fert dorſo, & frænum ore.

Morale.

Dimicant multi cõtra paupertatem. Qua per fortunam & induſtriam victa, ſæpe victoris, interit libertas. Domini

quidem & victores paupertatis, seruire incipiunt diuitijs, anguntur auaritiæ flagris, parsimoniæ cohibentur frænis: nec quærendi tenent modũ, nec iusto quidem auaritiæ supplicio, partis rebus audẽt vti. Horatius de hac fabella libro primo epistolarum,

Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frænúmque recepit.
Sed postquam violens victor discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum reppulit ore.
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternùm, qui paruo nesciet vti.

FABVLARVM AESÓPI
eísque adiunctarum finis.

Aniani fabulæ

QVATVOR, HADRIA-no Barlando interprete.

De quercu & arundine. 310

Aſtus olim atque adeò inſolentiæ ple
F na quercus, arundinem aggreſſa eſt, Si nunc, inquiens, pectus animoſum tibi, procede agedum ad pugnã, vt noſter duarum euentus oſtendat, vtra viribus præſtet. Arundo, quercus cantum, exultationem, fortitudiníſque iactationem vanam nihil mirata, ſic reſpondit, Certamẽ nunc abnuo, nec meæ ſortis me piget. Nam etſi in omnem partem mobilis, tempeſtates tamen peruinco ſonoras: tu, ſi ſemel vaſto rex AEolus antro luctantes emiſerit ventos, cóncides, & mihi tum rideberis.

Morale.

Declarat hæc fabella, non eos ſemper fortiſſimos eſſe, qui nulla etiam laceſſiti iniuria, alijs inſultant.

De piſcatore & piſciculo. 311

Piſcator iacto in aquam hamo, cibis illito, piſciculum eduxit. Orat obſecrátque captiuus, ſe minutulum vti ábire ſinat & adoleſcere, vt poſtea maiore potiatur. Piſcator, Ego, inquit, ſpem pretio non emo: quippe qui eo fuerim ingenio ſemper, vt quicquid poſſem, mal-

lem auferre potius in præsentia.

Morale.

Hæc nos monet fabella, ne certa vnquam incertorum spe vnguibus amittamus. Quid enim stultius (vt est apud Ciceronem) quàm incerta pro certis habere?

De formica & cicada. 312

Appetente hyeme frumentum in areolam ad Solem trahebat formica. videt id cicada: accurrit, rogitat granum. Formica, Cur non, inquit, & tu meo exemplo æstate trahis quodcunque potes, atque addis aceruo? Respondet illa, sibi id temporis cantando transigi. Ridens formica, Si, ait, æstate cantitare soles, merito nunc esuris.

Morale.

Monemur hac fabula, dum adhuc robur corporis adest, quærere ea, quibus imbecilla sustentetur senectus. Per hyemem, senectutem intellige. Per æstatem, adolescentiam & florem illum ætatis.

De leone & tauro. 313

Leonem fugitabat taurus, in hircum incidit: is cornu & caperata minitabantur fronte. Ad quem plenus iræ taurus, Non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, sed immanem metuo leonem, qui nisi tergo hæreret meo, iam scires non ita paruam rem esse pugnare cum tauro, & nostro sequi de vulnere sanguinem.

Morale.

Calamitosis non est addenda calamitas. Sat miser est, qui semel est miser.

ANIANI FABVLAE TRIGINta octo, Guilelmo Hermanno diui Augustini ordinis canonico interprete.

De nutrice & lupo. 314

Nutrix minatur puerum plorantem, ni taceat, dari lupo. Lupus id fortè audit: ſpe cibi manet ad fores. Puer tandem ſileſcit obrepente ſomno. Regreditur lupus in ſyluam ieiunus & inanis. Lupa vbi ſit præda ſciſcitatur. Gemebūdus ille, Verba, inquit, mihi data ſunt: puerum plorantem ſe abiicere minabatur nutrix, at fefellit.

Morale.

Fœminæ non eſt habenda fides.

De teſtudine & aquila. 315

Cœperat teſtudinem tædiū reptandi. Siquis eā in cælū tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Suſtollit eam aquila: poſcit præmium. Nō habentē fodit vnguibus. Ita teſtudo, quæ concupiit videre aſtra, in aſtris vitam reliquit.

Morale.

Tua ſorte ſis cōtentus. Fuere nōnulli qui ſi manſiſſent humiles, poterant eſſe tuti: facti ſublimes, inciderūt in pericula.

De cancris matre & filia. 316

Cancrū retrogradū monet mater antrorſū vt eat. filius reſpōdet, Mater inquit, I præ, ſequar.

Morale.

Nullum reprehenderis vitij, cuius ipſe queas reprehendi.

De ſole & aquilone. 317

Sol & ventus Aquilo certant, vter ſit fortior.

Conuentum est experiri vires in viatorem, vt palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo viatorem aggreditur, ac ille non desistit amictum gradiendo duplicans. Adsunt vices solis, qui nimbo paulatim euicto, emolitur radios. Incipit viator æstuare, sudare, anhelare. Tandem progredi nequiens, captat frigus opacum: atque sub frondoso nemore abiecta mantica, resedit: ita soli contigit victoria.

Morale.

Quicum certes, etiam atque etiam vide. Nam etsi tu fortis es, est forsitan alius te fortior. Aut si non fortior, certe callidior, vt consilio suo tuum vincat robur.

De asino. 318

Asinus venit in syluã, offendit exuuias leonis. quibus indutus, redit in pascua, greges armentaque territat & fugat. Venit qui perdiderat, quæritat suum asinũ. Asinus viso hero accurrit, imò cum rugitu suo incurrit. At herus prehensis quæ extabant auriculis, Alios licet, inquit, fallas, ego te aselle mi probe noui.

Morale.

Quod non es, nec te esse simules. Non doctum, cum sis indoctus: non diuitem, non nobilem, cum sis pauper & ignobilis, te iactes. Vero enim comperto rideberis.

De rana & vulpe. 319

Rana egressa paludem, in syluis apud feras medicinam profitetur. Ait se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habentibus fidem illusit vulpes. An hæc, inquit, medicinæ habe-

bitur perita, cui ſic pallet os? Quin curet ſeipſam. Sic illuſit vulpes. Eſt enim ranæ os cæruleo colore.

Morale.

Stultitia eſt profiteri quod neſcias, & ridiculum.

De cane mordaci. 320

Cani ſubinde homines mordenti, vt ſibi quiſque caueret, alligauit dominus nolam. Canis ratus virtuti ſuæ tributum decus, ſuos populares deſpicit. Accedit ad hunc, canum aliquis iam ætate, atque authoritate grauis, monens eum ne erret. Nam iſta, inquit, nola data eſt tibi in dedecus, non in decus.

Morale.

Glorioſus interdũ ſibi ducit laudi, quod ipſi eſt vituperio.

De camelo. 321

Camelus ſui pœnitens, querebatur tauros inſignes ire geminis cornibus, ſe inermem obiectum cæteris animalibus. Orat Iouem donari ſibi cornua. Ridet Iuppiter ſtultitiam cameli: nec modo votum negat, verum & auriculas beſtiæ decurtat.

Morale.

Sit quiſque fortuna contentus ſua. Etenim multi fortunã ſequuti meliorem, incurrêre peiorem.

De duobus amicis & vrſo. 322

Duo amici faciunt iter. Occurrit in itinere vrſus. Vnus arbore conſcenſa, pericula euitat: alter, quum ſpes fugæ non eſſet, collidit ſe humi. Accedit belua, contrectat iacentem, os explorat & aures. Homine ſpiritum continente

ac motũ, vrſus qui mortuis parcit, ratus cadauer eſſe, innocuus diſcedit. Percunctanti poſtea ſocio, quidnam beſtia dixiſſet iacenti in aurem, hoc monuiſſe ait, Ne vnquam cum illiuſmodi amicis iter faceret.

Morale.

Rara auis in terris, nigróque ſimillima cygno
Fides eſt.
Verum amicum res aduerſæ & pericula monſtrant.

De equite caluo. 323

Eques caluus illigarat pileo comam fictitiã. Venit in campum acri ſpirante borea: ac dum male obſeruat capillatum galerum, ſubito apparet caluities. Tollit cachinnum corona, necnon & ipſe ridet, Quid noui eſt, inquit, auolare capillos alienos, quum olim defluxerint qui fuerant mei?

Morale.

Belle fecit eques qui non eſt indignatus, ſed cum ridentibus riſit. Socrates vero cum accepiſſet in foro alapam, hoc modo reſpondit, Moleſtũ eſſe neſcire homines, quando debeant prodire cum galea.

De duabus ollis. 324

Duæ ollæ ſtetere in ripa: altera erat lutea, altera ærea: vtranque tulit vis fluuii. Luteæ colliſionem metuenti, reſpondet ærea, nequid timeat. ſeſe enim ne collidantur ſatis curaturam. Tum altera, Seu me, inquit, tecum: ſeu te mecum flumen colliſerit, cum meo vtrũque fiet periculo. Quare certum eſt à te ſeparari.

Morale.

Satius eſt viuere cnm ſocio pari, quàm cum potentiori.

A potentiori enim poteſt eſſe periculum tibi, non illi à te.

De ruſtico & fortuna. 325

Ruſticus cum araret, offendebat in ſulcis theſaurum: gratias agit telluri, quæ hunc dediſſet. Fortuna videns nihil honoris haberi ſibi, ita eſt ſecũ loquuta, Theſauro reperto ſtolidus mihi non eſt gratus: at eo ipſo theſauro poſtea amiſſo, me primam omnium votis & clamore ſolicitabit.

Morale.

Beneficio accepto, grati ſimus bene de nobis merenti. Ingratitudo enim digna eſt etiam beneficio, quod iam acceperit, priuari.

De tauro & capro. 326

Fugit leonē taurus: venit ad ſpelũcam, quærens latibulum. Intranti occurſat cornibus, qui intus erat caper. Tum his verbis bos emugit, Tu quidem cornibus tuis meam excipis fugam. verum ſi abierit quem fugio, quantum à viribus tauri diſtet caper, tum ſenties.

Morale.

Qui neſcit miſeris eſſe ſuccurrendum, aut certe non nocēdum, caper eſt. Quiſquis enim à miſerorum iniuria non tēperauerit, ſi (vt eſt fortuna mutabilis) miſeris redierit fœlicitas, nimirum nocuiſſe miſeris eum pœnitebit.

De ſimia & eius prole. 327

Omnes animantes ſuo conſpectui Iuppiter adeſſe iuſſerat, cuiuſnam ſoboles eſſet pulcherrima iudicaturus. Properant feræ, aduolant aues, necnon ad id certamē adnatant piſces. Omniũ poſtrema feſtinat ſimia, trahēs ſecum ſuam

prolem. Cuius quidem prolis fœdas nates cunctis ridentibus, sic infit, Maneat, cui fauerit Iuppiter, victoria. Meo tamen iudicio, hic meus natus est bellus, & omnium natis iure præferendus. Hoc dicto subrisit & Iuppiter.

Morale.

Et nos & nostra nobis placent. Sed de nobis & de nostris factis, aliorum sit iudicium: ne si ipsi iudicemus, cum simia rideamur.

De pauone & grue. 328

Pauo & grus vnà cœnât. Pauo se iactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur pauonem formosis esse pennis: se tamen dum vix tectis superuolat pauo, animoso volatu penetrare nubes.

Morale.

Nemo alterum contempserit. Sua cuique dos, sua cuique est virtus. Qui tua virtute caret, forsan habet qua careas tu.

De quercu & arundine. 329

Validiore Noto effracta quercus, in flumen præcipitat. Dúmque fluitat, hæret forte ramis suis in arundine: miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo & declinando se esse tutam, inclinare ad Notũ, ad Boream, ad omnẽ flatum. Nec mirum esse quòd quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupiuit.

Morale.

Potentiori ne resistas, sed hũc cedendo & ferendo vincas. Quod pulchre docet facundissimus poetarum Virgilius, Nate dea, quò fata trahunt retrahúntque, sequamur.

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

De tigride & vulpe. 330

Venator iaculis agitabat feras. Tigris iubet omnes feras absistere, sese vnam ait bellũ confecturam. Pergit venator iaculari, tigris oppidò sauciatur. Fugientem è prælio, telúmque extrahẽtem, percunctatur vulpes, quisnam valentem beluam tam valde vulnerasset. Respondit se authorem vulneris haud nosse: verum ex vulneris magnitudine capere se coniecturam, aliquem fuisse virum.

Morale.

Fortes plerunque sunt temerarij, & ars vim, ingeniũ, fortitudinem superat.

De tauris & leone. 331

Quatuor fuere tauri, quibus placuit comunẽ ipsorum esse salutem, & cõmune periculũ. Videt leo simul pascentes: etsi esurit, tamen cõiunctos aggredi metuit. Primũ dat operá verbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

Morale.

Concordia nihil est firmius, discordia etiam fortes reddit imbecilles.

De abiete & dumo. 332

Fertur olim abies despicere dumos, iactitat se proceram esse, locari in ædibus, cum velo stare in nauibus: dumos autem humiles, viles, nulli vsui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum, Tu sane abies tuis gloriare bonis, vt nostris insultes malis. Verum nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cum tu sonanti

detruncare securi, quam velles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem.

Morale.

Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Vt nil aliud nunc dicā, hæc secura est, ac tuta. illa nec extra metū est, nec caret periculo. Horatius canit in lyricis,

-Celsæ grauiore casu-
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.

De piscatore & pisciculo. 333

Subductus hamo pisciculus, orat piscatorem se dimitti. Ait modo se à matre fusū, atque mēsam, cum adhuc minutus sit, nō multū iuuare. Si dimittat, postea grandē vltro ad hamū eius reditur. Piscator negat se dimittere prædā certā, licet exiguā. Quid habeā, inquit, scio: quid sim habiturus nescio. Ego spē pretio non emo.

Morale.

Certum præstat incerto, præsens futuro: etsi nonnūquam exile commodum omissum attulit magnum.

De alite & pullis eius. 334

Ales positos in segete pullos monet, vt dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occatione. Redeunti è pastu matri pulli anxii, narrant dominum agri operam illam mādasse vicinis. Respondet nihil esse periculi. Item alio die trepidi aiunt, rogatos ad metendum esse amicos. Iterum iubet illa vt sint securi. Tertio vt audiuit ipsum dominum cum filio statuisse postero mane cum falce messem intrare, Iam, inquit, tēpus est vt fugiamus. Vicinos & ami-

eos non timui, quia non venturos sciui. Timeo dominum: illi enim res est cordi.

Morale.

Secordes alienis in rebus plerique sumus. Quod si quid recte curatum velis, alteri ne mandes, sed cures ipse.

De auaro & inuido. 335

Duo homines orabant Iouem, cupidus & inuidus. Mittitur à Ioue Apollo, per hunc, vt eorum votis satisfiat. Dat hic vtrique optandi liberam facultatem ac conditione: vt quodcũque petisset alter, idipsum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cum nihil putat fore satis. Petit tandem non pauca. Et duplum accipit socius. Porro inuidus hoc petit, vt ipse vno priuetur oculorum, lætus sociũ mulctandum esse vtroque.

Morale.

Auaritiã quid possit satiare? Inuidia vero dementius est nihil. Quæ dũmodo noceat alteri, sibimet imprecatur malũ.

De leone & capella. 336

Vidit leo pendere dumosa de rupe capellam. Suadet descendere, vt in campo thymum, salicésque carpat. Recusat capella descendere: verba quidem eius haud sane mala, sed mẽtem esse plenam doli reclamans.

Morale.

Cogita quis quid suadeat. Multi suadent vtilia, non tibi, sed sibi.

De cornice & vrna. 337

Sitibunda cornix reperit vrnam aquæ. Sed erat vrna profundior, quàm vt posset à corni-

ce aquã cõtingi. Conantur effundere vrnã, nec valet. Tũ lectos ex harena scrupulos iniectat. Hoc modo aqua leuatur, & cornix bibit.

Morale.

Interdum id, quod non potes efficere vi, efficies prudentia & consilio.

De leone & venatore. 338

Litigat leo cum venatore: suam præfert fortitudinem hominis fortitudini. Post longa iurgia, venator ducit leonem ad Mausoleum, in quo sculptus erat leo, caput deponens in gremiũ viri. Negat fera id satis esse indicii: homines enim sculpere quod vellent, ait: quod si & leones forent artifices, iam virum sculptum iri sub pedibus leonis.

Morale.

Quisque quoad potest, & dicit & facit, quod suæ parti & causæ putet prodesse.

De puero & fure. 339

Sedebat puer flens ad puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune, incidisse in aquas vrnam auri. Homo exuit se, insilit in puteum, quærit. Vase non inuento, cõscendit, atque ibi nec puerũ nec suam inuenit tunicam. Puer quippe sublata tunica fugerat.

Morale.

Falluntur interdum qui fallere solent.

De rustico & iuuenco. 340

Erat rustico iuuencus, vinculi omnis iugíque impatiens. Homo astutulus, bestiæ resecat cornua: cornibus enim petebat. Tum iungit

non currui, ſed aratro: ne, vt ſolebat, herum pulſaret calcibus. Stiuam ipſe tenet, gaudens induſtria effeciſſe, vt iam foret tutus & à cornibus & ab vngulis. Sed quid euenit? Taurus ſubinde reſiſtens, ſpargendo pedibus, os capútque ruſtici opplet harena.

Morale.

Sunt nonnulli ſic intractabiles, vt nulla queant arte, nullo conſilio tractari.

De ſatyro & viatore. 341

Satyrus, qui deus nemorũ olim eſt habitus, viatorem niue obrutum, atque algore enectum miſeratus, ducit in antrũ ſuum, fouet igni. Spirantem autem in manus percunctatur cauſam. Qui reſpõdens, Vt calefiant, inquit. Poſtea cũ accumberent, ſufflat viator in polenta. Quod cur faceret interrogatus, Vt frigeſcat, inquit. Tũ continuo ſatyrus viatorem eiiciens, Nolo, inquit, in meo ſit antro cui tã diuerſum eſt os.

Morale.

Caue ſit in tuo conuictu homo duplici ore, quique in ſermone eſt Proteus.

De apro & ruſtico. 342

Apro vaſtanti ſegetes ruſticus præcîdit auriculam. Iterum deprehẽſo præcîdit alteram. Et tunc quoque redeuntem capit: captum portat in vrbem deſtinatũ lautitiæ ſui patroni. Secta iam in conuiuio belua nuſquam apparet cor. Excandeſcente hero, & flagitante cocos, villicus reſpondet, Patrone, inquit, non eſt mirum

non apparere cor: nam credo ſtultum aprum nunquam cor habuiſſe. Nam ſi cor habuiſſet, nunquam in pœnam ſuam ad meas ſegetes toties rediiſſet. Sic ruſticus, At omnes conuiuæ emori riſu, cachinnari de ſtultitia ruſtici.

Morale.

Multorum hominum tam eſt excors vita, vt an cor habeant poſſis ambigere.

De tauro & mure. 343

Mus tauri pedem momorderat, fugiens in antrũ ſuum. Taurus vibrat cornua, quærit hoſtem, nuſquam videt, irridet eum mus. Quia, inquit, robuſtus es ac vaſtus, nõ idcirco quemuis contempſeris. Nunc te, & quidem gratis, læſit exiguus mus.

Morale.

Tritum eſt illud verbum, quod ſignificantius noſtrate lingua dixerim, Nyemant ſal verachthen ſinen vyant. Latine ſic, Nemo ſuum hoſtem floccipendat.

De ruſtico & Hercule. 344

Ruſtici currus hæret in profundo luto. Non ſupinus deũ Herculẽ implorat. Intonat vox è cælo, Inepte, inquit, flagella equos, & ipſe annitere rotis, atque tum Herculem vocato: tum enim aderit Hercules vocatus.

Morale.

Nil proſunt otioſa vota, quæ ſane deus nõ audit. Iuua temet, inquiunt, ipſe: tum iuuabit te deus.

De anſere. 345

Fuit anſer qui ponebat oua aurea, ſingulis diebus ſingula. dominus vt ſubito fiat diues,

anserem iugulat, sperans intus latere gazã. Sed ansere inuẽto vacuo, stupet miser, anxiéq; dehinc suspirat, ac plãgit, & rem & spem perisse.

Morale.

Moderanda sunt vota. Curandum est ne vel præproperi simus, vel nimij. Nam & festinãtia nocet, & qui plura quàm decet quærit, interdum acquirit nihil.

De cicada & formica. 346

Cum per æstatem cicada cantat, formica suã exercet messem, trahit in antrum grana, reponens in hyemem. Sæuiente bruma, famelica cicada venit ad formicam, mẽdicat victum. Renuit formica, dictitans, sese dum illa cantabat, laborasse.

Morale.

Qui segnis est in iuuenta, egebit in senecta: & qui nõ parcit, olim mendicabit.

De simia & duobus eius natis. 347

Simia, vt ferunt, cum peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit. Erat puerpera cũ gemellis. Atque cum incidisset terror, vitatura periculum, dilectum prehendit vlnis: quem dum præceps fugitat, collidit petræ atque enecat: neglectus autem qui in hirsuto hæserat tergo fugientis, mansit incolumis.

Morale.

Solet euenire, vt ipsi parentes filio, quẽ tenerè amant, præ nimia indulgentia sint mali occasio & periculi, eo quem minus amarunt, præstante se strenuum ac probum.

De boue & iuuenco. 348

Bos iam grandis æuo quotidie trahebat ara-

trum. Iuuencus laboris expers, vicinis exultat in pascuis, ac tãdem insultat fortunæ senioris. Iactat se iugi, ac vinculi inscium, se liberum, se otiosum: illi attritũ esse labore collum. Deniq; se glabrũ ac nitidum, illum esse hirtũ ac squalidum. Senior tum quidem nihil contrá. Sed breui pòst tempore videt hunc insultorem duci ad aras, ac tum hisce verbis affatur, Quò tua mollis vita peruenit? securũ istud otium rediit ad securim. Iam saltem (vt opinor) potius suades mihi laborem, qui metuetur, quàm otiũ quod nunc te traxit ad necem.

Morale.

Ad vitam recte gerẽdam opus est labore ac vigilantia. Secors autem & voluptati deditus, suarum rerum, quẽ nolet, sortietur exitum.

De cane & leone. 349

Occurrit canis leoni, iocatur, Quid tu miser exhaustus inedia percurris syluas & deuia? Me specta pinguem ac nitidum, atque hæc non labore consequor, sed otio. Tum leo, Habes tu quidem tuas epulas, sed habes stolide etiã vincula. Tu seruus esto, qui seruire potes: equidem sum liber, nec seruire volo.

Morale.

Pulchre respõdit leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

De piscibus. 350

Piscis fluuialis vi fluminis correptus est in mare. Vbi suam efferens nobilitatẽ, omne marinum genus vilipendebat. Non tulit hoc Pho

ca, sed ait tũc fore iudicium nobilitatis, si cum Phoca captus portetur ad forum: se emptũ iri à nobilibus, illum autem à plebe.

Morale.

Multi sic capti libidine gloriæ, vt sese ipsi prædicent & iactent: sed laus sui oris non datur homini laudi, at excipitur cum auditorum risu.

De pardo & vulpecula. 351

Pardus, cui pictum est etiam tergum, cæteris feris etiam leonibus despectis, intumescebat. Accedit ad hunc vulpecula, suadet non superbire, dicens, illi quidem speciosam esse pellem, sibi verò speciosam esse mentem.

Morale.

Discrimen est bonorũ & ordo. Bona corporis præstãt bonis fortunæ. Vtrisque illis animi bona præferantur oportet.

Laurentii Abste

mii viri elegantissimi, & amoeni ingenii Fabulæ elegantiss. nuper per clarissimum poetam & philosophũ Gargetium emaculatæ.

DOMITIVS PALLADIVS SOVRAnus Pollioni Vadio sacerdoti venerando S. P. D.

IAm pridem tuo sermoni de Abstemio frequenti literatorum consessu Pollio venerande, non inuitus interfui, cum minime prætextatis (vt ita dicam) laudibus hominem celebrares, adeóq; in arcẽ euasisti, vt nemo sane (mea sententia) eum cumulatius laudare potuerit. Mox inde secedens, hæc omnia mecum diu volutabam, vnde tanta conflueret laudationis abundantia, vnde tanta non vulgaris obseruatio emanaret, vnde denique amicitia adeò perfecta exoriretur: proculdubio non aliunde mecũ tandem collegi, quàm ex præclaræ eius virtutis nomine proficisci, cuius quidem vis magna & præpotens est. Quamobrem non possum profecto nõ suspicere ingenium tuum amabile, tuúmque animum virtutibus fultum diligentius non admirari, qui neque ambitione, neque inuidia, neque aliquo alio liuore deuincitur. Siquidẽ omnes, quas meretur Abstemius noster, laudes, non transis silentio, imò ad eas ipsas cumulandas, ob eius incredibilem eloquentiam, singularémque doctrinam vltro accedis, idq; haud ab re, cum pater omnium elegantiarum, atque idem leporum omnium merito sit, & habeatur. Et vt hæc clariora luce non officij gratia, aut temere dicantur, quotidie quemadmodum aliqua eius laborum

monimenta existere videmus, quæ vndique perfecta verborum cõcinnitate, perspicacissimisque sententijs scatẽt: nam modo dicam de hoc apologorum libello nuper impresso, in quo perspicua, ac insignis eius ingenij amœnitas, non absq; laude maxima redundare videtur. Quare non vereor, vt is remisso cuiuscunque animo pessum eat, Abstemióque (absit inuidia verbo) omnium quàm iucũdissimo detrahatur. Cui & te & me & tanti nominis celebritatem, nulla vnquã in re defuturos esse liquido constabit. Vale.

LAVRENTIVS ABSTEMIVS Octauiano Vbaldino comiti Mercatelli S. P. D.

Editurus hunc apologorum libellum, quem de numero fabularum hecatomythium nuncupaui, multum diúq; dubitaui Octauiane princeps inclyte, tuòne eum nomini potissimum dedicarem. Nam cum tuam in me non sine plurimis beneficijs perspicerem beneuolentiam, nõ aliquid mearum vigiliarum tibi deuouere, ingratissimi hominis esse videbatur. Rursus cum tuorum in me officiorum numerum, diuináq; virtutes tuas mecum ipse reuoluerem, indignum tantis meritis, tantáque sapientia munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meam amouit humanitas & prudentia tua, qua non tam res tibi dono datas, q̃ offerẽtium voluntatem soles inspicere. Addidit quoque mihi animum Guidus Vbaldus clarissimus dux, & princeps meus omni laude maior, qui opusculum meum de nonnullis locis obscuris, superiori anno ei dedicatũ, vultu ita placido, & serena fronte suscepit, vt sperare merito possem hoc tibi qualecunque fore non ingratum. Nõ mediocriter etiam me incitarunt Georgius Emus pro Venetis hic agens legatus, non solum patricia nobilitate, verumetiam bonarũ artium studijs clarus, & Carolus Verardus Cæsenas Archidiaconus Cæsenæ, & Alexandri Põtificis maximi cubicularius, vir omni literarum genere præstans, necnon Renatus Meliorratus, & Robertus Vrsus Ariminenses iuris consulti clarissimi: nec minus, qui humanitatis vacant studijs, eruditi. Hi enim aliique complures optimi harum rerum censores, cum hũc libellum legissent, multis me verbis sunt ad editionem

cohortati. Nō putaui igitur tam humano principi hoc munus ingratum futurum, quod tot eruditis antè viris placuisse cognoueram. Accipe igitur hoc quicquid est libelli, ab Abstemio tuo, cuius mētem animúmq; si penitus posses inspicere, in hac tenui re, magnū munus tibi iudicares oblatum. Ne quis autē inutilem, & inanem hunc meum scribēdi laborē existimaret, præfatiūculā quandā præponendā cēsui, qua intelligeretur doctos etiam & claros viros in magnis rebus huiusmodi fabellis, nō voluptatis tantū, verūetiam vtilitatis gratia delectatos. Sedulo dedimus operā, vt seria potius quàm iocos saperent, vnde ridiculas multas, quæ inter componendum sese mihi offerebant, cōsulto præterij, quia nimis lasciuæ, & tanti principis grauamine mihi videbātur indignæ. Non tamen ita agrestis esse volui, quin eas aliqua vrbanitate aspergerem, maxime ad principem scribens, cum principes curarum mole pressi, soleant interdum recreādi animi gratia, iocos appetere. Vale.

EIVSDEM ABSTEMII PROOEMIVM.

Cogitanti mihi varia scriptorum genera, qui vt humanæ vitæ prodessent, cogitationes suas literarū mandauere memoriæ: qui apologos scripsere, non postremo loco digni esse videntur. Non enim modo mortalium animos incredibili quadam afficiūt voluptate, verūetiam ad res honestas, vtilésque peragendas suis fabellis, magis quàm philosophi suis præceptis, alliciunt. Nam ita in legētium animos quadam iucunditate penetrant, & quibusdam similitudinibus quæ maxime ad commouendos animos valent, quid vitandum faciendúmque sic ostendunt, vt omnes etiam inuiti, illis assentire cogātur. Sensus enim audiēdi fastidiosissimus, res etiam vtiles honestásque haud facile admittit, ni fuerint aliqua vrbanitate conditæ. Testis quidam orator Atheniensis, qui ad Athenienses verba faciens, cum eos minus attentos videret, rogauit vt saltem fabulam audire dignarentur. Quo impetrato, Ceres, inquit, & Hirundo, & Anguilla simul iter facientes, ad quendam fluuium peruenerunt. Hirundo quidem superuolauit: Anguilla autem amnem tranauit. Quod cum dixisset, obticuit. Interrogantibus autem illis quid Ceres egisset, Vobis, inquit, dea vestra succēsuit, qui eos, qui vobis vtilia suadēt, audire nolētes, tam attētis auribus confabulantes auditis. Quantā vim apologi habent ad

animos commouẽdos, quum multis possem, tribus ero cõtentus exemplis, ostendere. Samijs rectorem populi morti addicere volentibus, AEsopus hac fabella dissuasit, dicens, Vulpem quandã fluuium transeuntem, in lacunam fuisse propulsam. Vnde quũ exire non posset, tenaci limo retenta, muscarũ affligebatur aculeis. Quod Herinaceus cõspicatus, misericordia motus est, interrogauitq; an vellet vt ab ea muscas abigeret. At illa abnuit, dicens, Hæ meo sanguine iam plenæ, paruã mihi possunt inferre molestiam: si autem has abegeris, aliæ famelicæ superueniẽt, quæ quicquid mihi superest sanguinis, exhauriẽt. Ita ô viri Samij vobis eueniet. si enim hũc rectorem vestrum iam locupletem occideritis, alios eligatis necesse est, qui dum se opibus volẽt implere, quicquid hic vobis reliquit, eripiẽt. His verbis moti Samij, ab incœpto destitere. Hac ratione adduct⁹ Tiberius Cæsar, diuturnos magistratus dabat: vnde, vt refert Iosephus, sub eo, per viginti annorum spatia, per duos tantum præsides, Gratum scilicet & Pilatum, est gubernata Iudæa. Non parcit populis regnũ breue, vt inquit Statius. Himerenses Phalaridem Agrigentinorum tyrannum ducem exercitus sui eligere volentes, Stesichorus poeta hoc apologo deterruit, Equus, dicens, solus pascebat in prato. Adueniente autẽ ceruo, & pascua corrumpente, consuluit hominem qua posset illum arte punire. Cui homo, Si frænũ, inquit, acceperis, & me armatum dorsum tuum ascendere permiseris. Quum huic consilio esset obsequutus, ceruum quidem hominis auxilio victor abegit. sed non amplius hominem dorso, non frænũ depulit ore. Ita inquit Stesichorus, Viri Himerenses vobis eueniet, si Phalaridẽ ducem efficietis. Hostes quidem vestros punietis, sed huic tyrãno perpetuo seruietis. Quib⁹ verbis territi Himerẽses, huiusmodi ducis eligendi consiliũ deposuere. Quum populus Romanus ab senatu secessisset, quòd tributũ & militiã toleraret: nec vllo pacto reduci posset, nónne Agrippa Menenius eum hoc apologo reuocauit? Olim, inquiens, Quirites, humani artus ventrem otiosum & desidem intuentes, ab eo discordarunt, nec amplius illi cibum ministrare decreuerunt. Sed quum ipsi quoq; alimenta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cum eo in gratiam redierunt. Eodem, inquit, mo-

do, Senatus & populus, quasi venter & membra alterum alterius auxilio indigent: & vt discordia intereunt, ita concordia valent. Qua fabula populus reuocatus, cum senatu in gratiam rediit. Non immerito igitur nō solum Græci & Latini poetæ, vt Hesiodus & Horatius, huiusmodi fabulas suis operibus inseruerunt, verum etiam maximi & celeberrimi philosophi, vt Plato, Aristoteles, Plutarchus, & multi alij eas plurimum commendauerunt, & ad institutionem moralis & ciuilis vitæ non minimū facere arbitrati sunt. Quocirca Omnibonus Leisicenus, & Laurentius Valla, viri ætatis nostræ doctissimi, paucos AEsopi apologos è Græco in Latinū vertere sibi laudi, cæteris vero voluptati & vtilitati fore non dubitarunt. Et iure quidem. Leguntur enim, & in doctissimorū virorū manibus quotidie versant. Non video igitur, cur has componēdo fabulas laude fraudari debeam, quam cæteri Latini ex translatione consequuti sunt: nisi adeò inuidi sumus, vt Latinis licere nō putemus, quod Græcis est cum summa omnium laude concessum.

De mure in cista nato. 352

Mus in cista natus, omnem fere ibi duxerat ætatem, nucibus pastus, quæ in ea seruari solebant. Dum autē circa oras cistæ ludens decidisset, quæreretq; ascensum, reperit epulas lautissime paratas: quas quū gustare cœpisset, Quàm stultus, inquit, hactenus fui, qui toto in terrarum orbe nihil melius cistula mea esse credebam. Ecce quàm suauioribus vescor hîc cibis.

Hæc fabula indicat, non patriam diligendam, si ignobilis sit, vt alia non adeamus loca, quum alibi beatiores esse possimus.

De rustico impetrante vt triticum absque aristis nasceretur. 353

Impetrauerat à Cerere rusticus quidā, vt triticū absq; aristis nasceretur, ne metentium tri-

turantiúmq; manus læderet: quod vbi inaruit, à minutis auibus depastum est. Tum rusticus, Quàm digna, inquit patior, qui paruæ cõmoditatis causa emolumenta q̃ maxima perdidi?

Fabula indicat, parua incõmoda maiori vtilitate pẽsãda.

De accipitre colũbam insequẽte. 354

Quum accipiter columbam præcipiti insequeretur volatu, villam quandam ingressus, à rustico captus est: quem blande vt se dimitteret obsecrabat, Non enim te læsi, dicẽs. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.

Fabula indicat merito puniri, qui innocentes lædere conantur.

De aranea & hirundine. 355

Aranea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus, capiebat, retia in foribus per quas volitare solebat, vt eam caperet, suspenderat. Hirũdo vero aduolans, retia cum textrice per aera portabat. Tunc aranea in aere pendens, & sese iamiam perituram intelligens, Quàm iuste hæc patior, dicebat, quæ minima volatilia magno labore vix capiẽs, credidi tam magnas aues posse comprehendere.

Hac admonemur fabula, ne viribus maiora aggrediamur.

De rustico amnem transeunte. 356

Rusticus torrentem trãsiturus, qui forte imbribus excreuerat, quærebat vadũ. Et quum primum eam fluminis partẽ tentasset, quæ quietior placidiórq; videbatur, reperit eam altiorẽ quàm animo erat opinatus. Rursus ibi breuio-

rem tutioremq; adinuenit, vbi maiori aquarũ strepitu fluuius decurrebat. Tunc secũ, Quàm tutius, inquit, clamosis aquis, quàm quietis & silentibus vitam nostram credere possumus.

Hac admonemur fabula, vt minus verbosos & minaces, quàm quietos extimescamus.

De columba & pica. 357

Columba interrogata à pica, quid eam induceret, vt in eodẽ semper loco nidificaret, quũ eius pulli inde sibi semper surriperentur. Simplicitas, respondit.

Hæc indicat fabula, facile esse viros probos sæpe decipi.

De cuculo & accipitre. 358

Irrisus ab accipitre cuculus, quòd quum sibi & corpore par, & colore nõ absimilis esset, præ angustia animi potius vermib9 terrenis, quàm suauibus aliarum auium carnibus vesceretur: vidit paucis pòst diebus accipitrem à rustico, cuius columbas insectabatur, captũ, ad metum cæterorum ex alta turre pendere. Cui cuculus, Quàm melius tibi, inquit, amice fuisset vermes venari, quàm alienas aues impetere.

Hæc fabula indicat, eorũ vitam tutiorẽ esse, & magis probandã, qui suis rebus sine periculo cõtenti sunt, q̃ illorum, qui aliena appetentes, adeunt magna vitæ discrimina.

De asino & vitulo. 359

Asinus & vitulus in eodem pascentes prato, sonitu campanæ hostilem exercitum aduentare præsenserant. Tum vitulus, Fugiamus hinc ô sodalis, inquit, ne hostes nos captiuos abdu-

cant. Cui aſinus, Fuge tu, inquit, quem hoſtes occidere & eſſe conſueuerunt. Aſini nihil intereſt, cui vbique eadem ferendi oneris eſt propoſita conditio.

Hæc fabula ſeruos admonet, ne dominos magnopere mutare formidēt, modo prioribus deteriores futuri non ſint.

De vulpe & mulieribus gallinam edentibus. 360

Vulpes iuxta villam quādam tranſiens, conſpexit cateruam mulierum, plurimas gallinas opipare aſſatas alto ſilentio comedentem: ad quas cōuerſa, Qui clamores, inquit, & canum latratus contra me eſſent, ſi ego facerem quod vos facitis? Cui reſpondens quædam anus, Peſſima animalium, inquit, nos quæ noſtra ſunt comedimus, tu vero aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, ne putemus nobis in aliena licere, quod proprijs dominis licet.

De caponibus pinguibus & macro. 361

Vir quidam cōplures capones in eodem ornithoboſco incluſos, largo nutricauerat cibo. qui pingues effecti ſunt omnes præter vnum, quē vt macilentū irridebant fratres. Dominus nobiles hoſpites lauto & ſumptuoſo accepturus conuiuio, imperat coco, vt ex his interimat coquátque, quos pinguiores inuenerit. Hoc audientes corpulenti, ſeſe afflictabant dicentes, Quanto præſtitiſſet nos macilentos eſſe.

Hæc fabula in pauperum ſolamen conficta eſt, quorum vita tutior quàm diuitum.

P.iiii.

De trabe & bobus eam trahẽtibus. 362

Trabs vlmea de bobus cõquerebatur dicẽs, Ingrati, ego multo tẽpore meis vos frondibus alui, vos verò me nutricem vestram per saxa & luta trahitis. Cui boues, Gemitus, suspiriáq; nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quòd te trahamus inuiti. Ignouit trabs.

Hæc nos docet fabula ne in eos excandescamus, qui non sua sponte nos lædunt.

De arborib⁹ pulchris & deformib⁹. 363

Arbores complures in eodem creuerant loco proceræ, rectæ, enodésque, præter vnã humilem, paruam, nodosámque, quam vt deformem pusillámq;, cæteræ ludibrio habere solitæ erant. AEdificaturus domũ loci dominus, iubet omnes excídi, præter eam, quæ breuitate & deformitate sua ædificium indecorum redditura videbatur. Cæteris excisis, deformis hæc secum dicebat, De te nõ amplius querar natura, quòd me turpem genueris, quum formosis tam magna videam imminere discrimina.

Hæc fabula nos admonet, ne doleamus nos natos esse deformes, quum multis formositas sæpe nocuerit.

De cygno in morte canente comprehenso à ciconia. 364

Cygnus moriens, interrogabatur à ciconia, cur in morte, quã cætera animalia adeò exhorrẽt, multo suauiores, quàm in omni vita emitteret sonos, quum potius mœstus esse deberet. Cui cygnus, Quia, inquit, neque cibi quæren-

di cura amplius cruciabor, neque aucupum laqueos extimescam.

Hæc fabula nos admonet, ne mortem formidemus, qua omnes vitæ præsentis miseriæ præciduntur.

De muliere virum morientem flente, & patre eam consolante. 365

Mulierem adhuc iuuenem, cuius vir animã agebat, parens consolabatur, dicens, Ne te afflictes, ne tantopere filia. Alium enim virum tibi inueni isto longe formosiorem, qui prioris desyderium facile mitigabit. At mulier doloris impatiens, vt quæ maritum ardenti amore prosequebatur, non modo verba parentis non admittebat, sed intempestiuã alterius mariti mentionem accusabat. At vbi maritum defunctum videt, inter lachrymas & luctus parentem interrogat, an adsit iuuenis ille, quem sibi in virum dare velle se dixerat.

Fabula indicat, quàm cito defunctorum maritorum amor ex vxorum animo excidere soleat.

De muliere amatoris discessum flente. 366

Mulier impudica amatorem suum abeuntem, quem omnibus fere rebus spoliauerat, multis lachrymis prosequebatur. Interrogante autem eam vicina, cur ita inconsolabiliter fleret, Non discessum eius, sed pallium quod ei reliqui, fleo.

Hæc fabula indicat, non amatores, sed eorum bona à meretricibus amari.

De musca quæ quadrigis insidens, puluerem se excitasse dicebat. 367

Quadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem puluere tum equorum pedum cursu, tum rotarum volutatione exorto, dicebat musca, Quàm magnam vim pulueris excitaui.

Hæc fabella ad eos spectat, qui cum ignaui sint, alienam tamen gloriam suis magnificis verbis in se transferre conantur.

De anguilla conquerente quòd magis quàm serpens infestaretur. 368

Anguilla interrogabat serpẽtem, quare cum similes essent atque cognati, homines tamen se potius, quàm illum insequerentur. Cui serpens, Quia rarus, inquit, me lædit impune.

Fabula indicat, minus lædi solere, qui sese vlciscuntur.

De asino, simia, & talpa. 369

Conquerenti asino, quòd cornibus careret, Simiæ vero, quòd cauda deesset, Tacete, inquit talpa, cum me oculis captam esse videatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt sua sorte contenti, qui si aliorum infortunia consyderarent, æquiori animo tolerarent sua.

De nautis sanctorum auxilium implorantibus. 370

Nauta quidam in mari, subita & atra tempestate deprehensus, cæteris eius sociis diuersorum auxilium implorãtibus, Nescitis, inquit, quid petatis. Antè enim quàm sancti isti ad Deum pro nostra liberatione se conferant, hac

imminēte procella obruemur. Ad Deum igitur confugiendum censeo, qui absque alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Inuocato igitur dei omnipotentis auxilio, ilico procella cessauit.

Fabula indicat, vbi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliores non fugiendum.

De piscibus è sartagine in prunas desilientibus. 371

Pisces adhuc viui in sartagine feruenti oleo coquebantur, quorum vnus, Fugiamus hinc fratres, inquit, ne pereamus. Tunc omnes pariter è sartagine exilientes, in ardentes prunas deciderunt. Maiori igitur dolore affecti, damnabant consiliũ quod ceperant, dicentes, Quãto atrociori nunc morte perimus!

Hæc nos admonet fabula, vt ita præsentia vitemus pericula, ne incidamus in grauiora.

De quadrupedibus societatem aduersus aues cũ piscibus ineuntibus. 372

Quadrupedes cũ bellum sibi ab auibus esset indictum, cum piscibus fœdus inierunt, vt eorum auxilio, se ab auium furore tuerētur. Cum autem optata expectarent auxilia, pisces negāt per terram ad eos accedere posse.

Hæc nos admonet fabula, ne eos nobis socios faciamus, qui cum opus sit, nobis adesse non possint.

De legato auaro tubicines decipiente. 373

Quidam auarus pro patria legatus, in aliam

vrbem profectus erat, cui tubicines præsto affuerunt, vt illius aures tubarum clãgore, loculos autem suos pecunia implerent. Quibus ille renuntiari iubet, non esse nunc locum cantibus, se in summo luctu & mœrore constitutũ: matrem enim suam obiisse. Tubicines autem spe frustrati, & mœsti abeunt. Amicus quidam legati audiens luctum, ad eum visendum consolandúmque accedit, interrogátque quandiu mater eius obiisset. Quadraginta iã anni sunt, inquit. Tunc amicus intellecta legati stropha, in risum effusus est.

Hæc fabula ad auaros facit, qui omni arte student conseruare pecuniam.

De viro qui ad cardinalem nuper creatum gratulãdi gratia accessit. 374

Vir quidam facetus admodum & vrbanus, audiens amicum suum ad cardinalium, quos vocant, dignitatem assumptum, ad eum gratulandi gratia accessit. qui honore tumidus, amicum veterem agnoscere dissimulans, quisnam esset interrogabat. Cui ille, vt erat ad iocos promptus, Misceresco, inquit, tibi, cæterísque qui ad huiusmodi honores perueniunt. Quàm primum enim dignitates eiusmodi estis assecuti, visum auditúmque, & cæteros sensus ita amittitis, vt pristinos amicos amplius non cognoscatis.

Hæc fabula eos notat, qui in altum sublati, veteres despiciunt amicitias.

De iuuene ſenis curuitatẽ ridẽte. 375

Iuuenis quidam conſpicatus ſenem in arcus tenſi ſimilitudinem curuum, interrogauit an ſibi arcum vellet vendere. Cui ille, Et quid, inquit, eſt tibi opus pecuniam amittere? Si enim ad meam perueneris ætatem, abſque pecunia arcum tibi natura concedet.

Hæc fabula indicat, minime irridenda vitia ſenilis ætatis, quam nemo viuendo effugere poteſt.

De ſene puellã in vxorẽ accipiẽte. 376

Vir quidam imprudens exacto ſeptuageſimo vitæ anno puellam duxerat in vxorem, qui ad id tempus in cœlibatu permãſiſſet. Cui cum debitum ſoluere non poſſet, dicere ſolebat, Quàm male vitam meam diſpoſui. Iuueni enim mihi vxor deerat, nunc autem ſenex deſum vxori.

Hæc fabula innuit, omnia ſuo tempore peragenda.

De aquila & pica. 377

Pica aquilam rogabat, vt ſe inter ſuos familiares & domeſticos acciperet, quando id mereretur cũ corporis pulchritudine, tum ad mãdata peragẽda linguæ volubilitate. Cui aquila, Hoc facerem, reſpondit, ni vererer, ne quæ intra tegulã fiunt, tua loquacitate cuncta efferres.

Hæc fabula monet, linguaces & garrulos domi non habendos.

De turdo amicitiam cum hirundine ineunte. 378

Gloriabatur turdus ſe amicitiam contraxiſ-

ſe cum hirũdine. Cui mater, Stultus es fili, inquit, ſi credis cum ea poſſe conuiuere, cũ vterque veſtrum diuerſa ſoleat appetere loca. Tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis.

Hac monemur fabula, ne eos nobis faciamus amicos, quorum vita à noſtra diſſentit.

De ruſtico & mure. 379

Ruſticus quidam erat admodum pauper, ſed adeò facetus, vt ne calamitatis quidem tempore, natiui leporis obliuiſceretur. Is cum villam ſuam, caſu igne iniecto, ita ardentem videret, vt aliquo modo ignem extinguere poſſe diffideret, mœſtus ſpectabat incendium. Interim cernit murem quendam, qui villa egreſſus, periculum quàm ocyſſime fugiebat. Oblitus dãnorum ruſticus cucurrit, & murem corripiens illum, in medium iecit incendium, dicens, Ingratum animal tempore fœlicitatis mecum habitaſti: nunc quia fortuna mutata eſt, villam meam deſeruiſti.

Fabula indicat, eos non eſſe veros amicos, qui arridente fortuna, à latere tuo non diſcedunt: turbata autem, præcipiti abeunt curſu.

De diuite quodam & ſeruo. 380

Vir erat diues, ſeruum habens tardi ingenii, quem regem ſtultorum ſolebat nuncupare. Ille his verbis ſæpius irritatus, ſtatuit hero par referre. Semel enim in herũ conuerſus, Vtinam, inquit, rex ſtultorum eſſem: in toto enim terrarum orbe, nullum meo latius eſſet imperiũ,

& tu quoque meo subesses imperio.

Fabula indicat omnia plena esse stultorum.

De canibus vrbanis villaticũ insequentibus. 381

Canes complures vrbani, quendam villaticum præcipiti insequebantur cursu, quandiu ille fugit, nec repugnare ausus est. At vbi in sequentes cõuersus subsistit, & dentes ipse quoque ostendere cœpit, omnes pariter substiterunt, nec aliquis vrbanorum illi propinquare audebat. Tunc imperator exercitus, qui ibi aderat, ad suos conuersus milites, Commilitones, inquit, hoc spectaculum nos admonet, ne fugiamus, cum præsentiora fugientibus, quàm repugnantibus videamus imminere pericula.

De anu dæmonem accusante. 382

Volunt homines vtplurimum quando sua culpa aliquid sibi acciderit aduersi, in fortunam vel in dæmonem culpam conferre, vt se crimine exuant, adeò omnes sibi indulgent. Hoc dæmon ægre ferens, cum videret anum quandam, arborem ascendentem, ex qua illam ruituram, & in se culpam collaturam præuiderat, accitis testibus dixit, Videte anum illam absque meo consilio arborem ascendentem, vnde eam casuram esse prospicio. Estote mihi testes, me ei non suasisse, vt soleata illuc ascenderet. Mox anus cecidit: & cum interrogaretur cur soleata arborem ascendisset, Dæ-

mon, inquit, me impulit. Tunc dæmon, adductis testibus, probauit id ab anu absque suo factum esse consilio.

Fabula indicat, homines minime venia dignos, qui, cum libere peccent, fortunam vel dæmonem accusant.

De testudine & ranis. 383

Testudo conspicata ranas, quæ eodem stagno pascebantur, adeò leues agiléſque, vt facile quolibet prosilirent, & longissime saltarent, naturam accusabat, quòd se tardum animal, & maximo impeditum onere procreasset, vt neque facile se mouere posset, & magna assidue mole premeretur. At vbi vidit ranas anguillarum escam fieri, & cuiuscunque vel leuissimo ictui obnoxias, aliquantulum recreata dicebat, Quanto melius est onus, quo ad omnes ictus munita sum, ferre, quàm tot mortis subire discrimina?

Hæc fabula indicat, ne ægre feramus dona naturæ, quæ maiori nobis cõmodo sæpe sunt, q̃ nos intelligere valeam⁹.

De gliribus quercum eruere volentibus. 384

Glires quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinauerant, quo paratiorem haberent cibum, ne victus gratia toties ascendere & descendere cogerentur. Sed quidam ex eis, qui ætate & vsu rerum ac prudentia cæteros longe anteibat, eos absterruit, dicens, Si nutricem nostram nunc interficiemus, quis futuris annis, nobis ac posteris nostris alimen-

ta præbebit?

Fabula hæc monet, virum prudentem debere non modo præſentia intueri, verum etiam futura longe proſpicere.

De cane & hero. 385

Canem quidam habens, quo magis ab illo diligeretur, ſemper eũ ſuis paſcebat manibus, ligatúmque ſoluebat. Ligari autem & verberari iubebat à ſeruo, vt beneficia à ſe, maleficia autẽ à ſeruo in illum viderentur eſſe collata. AEgre autem ferens canis ſe aſſidue ligari verberaríque, aufugit. Et cum increparetur à domino vt ingratus, & tantorum beneficiorum immemor, qui ſe fugiſſet, à quo ſemper dilectus paſtúſque fuiſſet, ligatus autem verberatúſque nunquam, reſpondit, Quod ſeruus tuo iuſſu facit, à te factum puto.

Hæc fabula indicat, eos malefactores habendos, qui maleficiorum cauſa fuere.

De auibus ſcarabeos timẽtibus. 386

Magnus timor aues inceſſerat, ne ſcarabei arcu pilari eos occiderent, à quibus magnam pilarum vim in ſterquilinio, ſummo labore fabricatam audierunt. Tunc paſſer, Nolite, inquit, expaueſcere. Quomodo enim pilas in nos per aera volantes iacere poterunt, cum eas per terram magno molimine vix trahant?

Hæc fabula admonet, ne hoſtium opes extimeſcamus, quibus deeſſe videmus ingenium.

De vrſo & apibus. 387

Vrſus ictus ab ape, tanta ira percitus eſt, vt

aluearia, in quibus apes mellificauerant, tota vnguibus discerperet. Tūc apes vniuersæ, cum domos suas dirui, cibaria auferri, filios necari viderent, facto impetu aculeis vrsum inuadentes penè necauere. Qui ex earum manibus vix elapsus, secum dicebat, Quanto melius erat, apis vnius aculeum tolerare, quàm tot in me hostes mea iracundia concitare!

Hæc fabula innuit, longe melius interdum esse iniuriam vnius sustinere, quàm, dum vnum punire volumus, multos nobis inimicos comparare.

De aucupe & fringilla. 388

Auceps tetenderat volucribus retia, largámque illis in area effuderat escam: pascentes tamen aues non capiebat, quia sibi videbantur paucæ. Quibus pastis ac auolantibus, aliæ pastū aduenīūt, quas quoque propter paucitatem capere neglexit. Hoc per totum diem ordine seruato, ac aliis aduenientibus, aliis abeuntibus, illo semper maiorem prædam expectante, tandem aduesperascere cœpit. Tunc auceps amissa spe multas capiēdi, cum iam tempus esset quiescendi, attrahens retia, vnam tantum fringillā, quæ infœlix in area remanserat, cepit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere volunt, sæpe pauca vix capere posse.

De duobus equis. 389

Miles equum habens optimum, emit alium nequaquam illi bonitate parem, quem multo diligētius, quàm priorē nutricabat. tunc prio-

ri sic ait, Cur me dominus quàm te impensius curat, cum tibi neque pulchritudine, neque robore, neque velocitate comparandus sim? Cui ille, Est hæc, inquit, hominum natura, vt semper in nouos hospites benigniores sint.

Hæc fabula indicat hominum amentiam, qui noua etiã si deteriora sint, solent veteribus anteponere.

De sue & cane. 390

Sus irridebat canem odorisequum, qui domino murmure & cauda adularetur, à quo ad artem aucupatoriam multis verberibus, auriúmque vellicationibus fuerat instructus. Cui canis, Nescis, inquit, insane, nescis quæ ex verberibus illis sim cõsecutus. Per ea enim suauissimis perdicũ, coturnicúmq; carnibus vescor.

Hæc fabula nos monet, ne iniquo feramus animo præceptorum verbera, quæ multorũ bonorũ causa esse cõsueuere.

De trabe boũ pigritiã increpãte. 391

Trabs, quæ curru vehebatur, boues vt lentulos increpabat, dicẽs, Currite pigri, onus enim leue portatis. Cui boues, Irrides nos, responderunt: ignàra, quæ te pœna maneat. Onus hoc nos cito deponem⁹, tuum autẽ tu quoad rumparis, sustinere cogêris. Indoluit trabs, nec amplius boues conuitiis lacessere ausa est.

Hæc fabula quemlibet monet, ne alium insultet calamitatibus, quum ipse possit maioribus subiacere.

De carduele & puero. 392

Carduelis auis interrogata à puero, à quo in deliciis habita, & suauib⁹ & largis cibis nutrita

fuerat, cur cauea egressa regredi nollet. Vt meo, inquit, me arbitratu, non tuo, pascere possim.

Hæc fabula indicat, vitæ libertatem, cunctis delicijs anteponendam.

De scurra & episcopo. 393

Scurra quidam Calédis Ianuarii ad episcopum quendam diuitem quidem, sed auarum accedens, numisma aureũ strenæ nomine petiit. Antistes insanire hominem dixit, qui crederet tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tunc scurra nummum argenteum efflagitare cœpit. Sed quum ille hoc quoque nimium sibi videri diceret, æreũ quadrantem vt saltem sibi traderet orabat. Sed quum ne hunc quoque posset ab episcopo extorquere, Reuerende, inquit, pater, saltem benedictione tua me pro strena imperti. Tunc episcopus, Flecte, inquit, genua fili, vt te benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionem istam tuam tam vilem nolo. Si enim nũmum æneum valeret, eam mihi nunquam profecto concederes.

Hæc fabula contra eos episcopos & sacerdotes conficta est, qui diuitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta ecclesiæ sacra atque mysteria.

De vpupa indigne honorata. 394

Inuitatæ fere omnes aues ad aquilæ nuptias, indigne ferebãt vpupam cæteris præferri, quia corona insignis esset, & versicoloribus pennis ornata, quum semper inter stercora & sordes solita esset volutari.

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus

honorandis potius vestitum, nitorem, præstantiámque formæ, quàm virtutes moréſque ſoleant attendere.

De ſacerdote & pyris. 395

Sacerdos quidam guloſus extra patriam ad nuptias proficiſcens, ad quas fuerat inuitatus, reperit in itinere pyrorum aceruum, quorum ne vnum quidem attigit, quanuis magna affectus fame: quin potius ea ludibrio habēs, lotio conſperſit. Indignabatur animi huiuſmodi cibos ſibi in itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas. Sed quum in itinere torrentē quendam ita imbribus auctum offendiſſet, vt ſine vitæ periculo eum tranſire non poſſet, domum redire conſtituit. Reuertens autem ieiunus, tanta eſt oppreſſus fame, vt niſi pyra illa, quæ vrina conſperſerat comeſſet, quum aliud non inueniret, extingueretur.

Hæc fabula monet, nihil eſſe contemnendum, quū nihil ſit tam vile & abiectū, quod aliquando vſui eſſe non poſſit.

De mulo & equo. 396

Mulus conſpiciens equum, aureo fræno ephippióque inſignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur inuidia, illum beatum reputans, qui continue optimis veſceretur cibis, & decoro amiciretur ornatu: ſe autem præ illo infœlicem, qui clitellis male dolatis oppreſſus, quotidie maxima onera ferre cogeretur. At vbi vidit equum pugna redeuntem, multis affectum vulneribus, præ illius calamitate ſe fœlicem appellabat, longe melius eſſe dicens,

quotidiano labore durum victum quæritare, & turpiter vestiri, quàm post optimos & delicatos cibos, & tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula monet, regibus & principibus minime inuidendum, quia diuitijs & opibus abundent, vt qui vitam eorum longe pluribus periculis, quàm pauperũ, videamus esse subiectam.

De porco & equo. 397

Porcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat, Stulte, inquit, quò properas? In pugna enim fortasse morieris. Cui equus, At tibi inter lutum sordésque impinguato, quãuis nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet vitam: mortem vero meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit, honestius esse rebus præclare gestis occumbere, quàm vitam turpiter actam protrahere.

De coriario emente pellem vrsi à venatore nondum capti. 398

Coriarius ad venatorem accedens, emit ab eo pellem vrsi, pecuniámque pro ea protulit. Ille sibi in præsentia pellem vrsi non esse, cæterum postridie venatum profecturum, vrsóque interfecto, pellem illius ei se daturum pollicetur. Coriarius animi gratia cũ venatore in syluam profectus, altissimam arborem ascendit, vt inde vrsi venatorísque certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum, vbi vrsus latebat, profectus, immissis canibus illũ exire cõ-

pulit:qui euitato venatoris ictu,eum prostrauit humi. Tunc venator sciens hanc feram in cadauera non sæuire,anhelitu retento,se mortuū simulabat. Vrsus naribus admotis olfaciens, quum illum nec naso,nec corde spirantem deprehenderet, abscessit. Coriarius quum feram abesse prospiceret,ac nihil amplius adesse periculi,ex arbore se deducēs,& ad venatorem,qui nondum surgere audebat, accedens, illum vt surgeret monebat. Interrogauit deinde,quid ad aurem ei vrsus locutus esset. Cui venator, Monuit me,inquit,ne deinceps vrsi pellem vendere velim,nisi eum prius ceperim.

Hæc fabula indicat,incerta pro certis non habenda.

De eremita & milite. 399

Eremita quidam vir sanctissimæ vitæ militē hortabatur,vt relicta seculi militia, quam absque dei offensa,& animæ discrimine pauci exercent,tandem se corporis traderet quieti,& animæ consuleret saluti. Cui miles, Faciam,inquit,quod mones. Pater enim verum est,quòd hoc tēpore milites,neque stipēdia exigere valeant,licet exigua sint, neque prædari possint.

Fabula significat,multos vitijs renuntiare, quia illa amplius exercere non possunt.

De viro & vxore bigamis. 400

Vir quidam defuncta vxore, quam valde dilexerat, duxit alteram, & ipsam viduam, quæ assidue ei prioris mariti virtutes,fortiaq; facinora obiiciebat. Cui vt par referret, ipse quo-

que defunctæ vxoris mores probatissimos pudicitiámque insignem referebat. Quadam autem die viro irata, pauperi eleemosynā petenti, partem caponis, quem in cœnam vtrisque coxerat, dedit, dicens, Do tibi hoc pro anima prioris viri. Quod audiens maritus, accersito paupere reliquū caponis dedit, dicens, Et ego quoque tibi hoc pro anima vxoris meæ defunctæ. Sic illi, dum alter alteri nocere cupiunt, quid cœnarent tandem non habuerunt.

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum, qui se possint optime vindicare.

De leone & mure. 401

Leo laqueo captus in sylua, cum se ita irretitum videret, vt nullis viribus se inde posse explicare confideret, murem rogauit, vt abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficii se non immemorem futurum. Quod cum mus prompte fecisset, leonem rogauit, vt filiā eius sibi traderet in vxorem. Nec abnuit leo, vt benefactori suo rem gratā faceret. Noua autē nupta ad virum veniens, cum eum non videret, casu illum pede pressit atque contriuit.

Hæc indicat fabula, matrimonialia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

De vlmo & silere. 402

Vlmus in ripa fluminis nata, siler sibi proximum irridebat, vt debile & inualidum, quòd ad omnem vel leuissimum vndarum impetū flecteretur, suam autem firmitatem & robur ma-

gnificis extollebat verbis, quòd multos annos assiduos amnis impetus inconcussa pertulerat. Semel autem maxima vndarum violentia, vlmus perfracta trahebatur ab aquis. Cui siler ridens, inquit, Cur me deseris vicina? vbi est nunc fortitudo tua?

Fabula significat, sapientiores esse, qui potentioribus cedunt, quàm qui resistere volentes, turpiter superantur.

De cera duritiem appetente. 403

Cera ingemiscebat se mollem, & cuicunque leuissimo ictui penetrabilem procreatam. Videns autē lateres ex luto multo se molliori factos, in tantam duritiem ignis calore peruenisse, vt multa perdurarent secula, se iecit in ignē, vt eandem duritiem cōsequeretur. Sed statim igne liquefacta consumpta est.

Hac admonemur fabula, ne appetamus, quod est nobis natura denegatum.

De agricola militiam & mercaturam affectante. 404

Agricola quidam ægreferebat se assidue terram voluere, nec perpetuis laboribus ad magnas diuitias peruenire, cum nonnullos videret milites, qui actis præliis ita rem auxerant, vt bene induti incederent, & lautis epulis nutriti beatam agerent vitam. Venditis igitur ouibus, capris ac bobus, equos emit & arma, & in militiam profectus est: vbi cum ab imperatore suo male pugnatū esset, non solum quæ habebat perdidit, sed etiá pluribus vulneribus affe-

ctus est. Quare damnata militia, mercaturam exercere statuit, vt vbi maius lucrũ, & minorem laborem existimabat. Prædiis igitur venditis, cum nauē mercibus impleuisset, nauigare cœperat. Sed cum in alto esset, tēpestate subito coorta, nauis submersa est, & ipse cum cæteris qui in ea erant, ad vnum omnes periere.

Hæc fabula monet, quemlibet debere sua arte esse contentum, cum vbique sit parata miseria.

De asino & scurra. 405

Asinus indigne ferens scurram quēdam honorari, & pulchris vestibus amiciri, quia magnos ventris edebat sonos, ad magistratus accessit, petens ne se minus quàm scurram honorari vellent. & cũ magistratus admirantes eum interrogarent, cur se ita honore dignum duceret, inquit, Quia maiores quàm scurra crepitus ventris emitto, eósque absque fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus leuissimis suas pecunias profundunt.

De amne suum fontem conuitiis lacessente. 406

Amnis quidam suũ conuitiis fontem lacessebat vt inertem, ꝙ immobilis staret, nec vllos haberet pisces: se autē plurimum cōmendabat, quòd optimos crearet pisces, & per valles blando murmure serperet. Indignatus fons in amnem velut ingratũ, vndas repressit. Tũc amnis & piscibus & dulci sono priuatus euanuit.

Hæc fabula eos notat, qui bona, quæ agunt, sibi arro-

gant, non deo attribuunt, à quo largo fonte nostra bona procedunt.

De viro maligno & dæmone. 407

Vir malignus, quum plurima perpetrasset scelera, & sæpius captus, & carcere conclusus, arctissima & peruigili custodia teneretur, dæmonis auxilium implorabat, qui sæpenumero illi affuit, & è multis eum periculis liberauit. Tandem iterum deprehenso, & solitum auxilium imploranti, dæmon magnum calceorum pertusorum fascem super humeros habens apparuit, dicens, Amice amplius tibi auxilio esse non possum: tot enim loca pro te liberando hactenus peragraui, vt hos omnes calceos contriuerim. Nulla mihi superest pecunia, qua alios valeam comparare. Quare pereundum est tibi.

Hæc admonet fabula, ne existimemus nostra semper impunita fore peccata.

De auibus plures reges eligere volentibus. 408

Aues consultabant de pluribus regibus eligendis, cum aquila tantos volucrum greges sola regere non posset, fecissentque voto satis, nisi cornicis monitu à tali consilio destitissent. quæ cum causam rogaretur, cur non plures reges duceret eligendos: Quia difficilius, inquit, plures, quàm vnus saccus, implentur.

Hæc fabula docet, longe melius ab vnò, quàm à multis principibus rem gubernari.

De muliere quæ pro viro se mori velle dicebat. 409

Matrona quædam admodum pudica, & viri amantissima, ægreferebat maritum aduersa valetudine detineri. Lamentabatur, ingemiscebat: & vt suum in virum amorem testaretur, rogabat mortem, vt si maritum sibi esset ereptura, se potius quàm illum vellet occidere. Inter hæc verba mortem cernit horribili aspectu venientem. cuius timore perterrita, & iam sui voti pœnitens, Non sum ego, inquit, quem petis. iacet ibi in lecto, quem occisura venisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi bene esse, quàm alteri.

De adolescente in funere matris canente. 410

Vir quidam defunctam vxorem, quæ ad sepulchrũ efferebatur, lachrymis & fletibus prosequebatur. Filius vero eius canebat. qui cum à patre increparetur, vt amens & insanus, qui in matris funere cantaret, cũ vnà secum mœstus esse, & flere deberet, inquit, Pater mi, si sacerdotes vt canerent, conduxisti, cur mihi irasceris gratis cõcinenti? Cui pater, Non tuum, inquit, & sacerdotum, est idem officium.

Fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

De viro zelotypo qui vxorem dederat custodiendam. 411

Vir zelotypus, vxorem, quam parum pudice viuere compererat, cuidam amico, cui plurimũ

fidebat, dederat custodiendam, ingentem polli citus pecuniã, si eam ita diligenter obseruaret, vt nullo modo coniugalem violaret copulam. At ille vbi aliquot dies expertus, custodiã hanc nimis difficilem, & ingeniũ suum versutia mulieris vinci comperisset, ad maritũ accedẽs dixit, se amplius nolle hãc tam durá gerere prouinciam, quandoquidẽ ne Argus quidẽ, qui totus oculeus fuit, mulierẽ inuitam posset custodire. Addidit præterea, si necesse sit, malle se anno integro saccũ plenum pulicibus quotidie in pratũ deferre, solutóque sacco eos inter herbas pascere, vesperéq; facto omnes domũ reducere, quàm vna die impudicam mulierẽ seruare.

Hæc fabula indicat, nullos custodes ita esse diligentes, qui impudicas mulieres valeant custodire.

De viro clysteria recusante. 412

Vir quidam natione Germanus, diues admodum ægrotabat: ad quem curandum plures accesserãt medici (ad mel enim cateruatim conuolant muscæ) quorum vnus inter cætera dicebat opus esse clysteribus, si vellet conualescere. Quod cum vir huiusmodi insuetus medicinæ audiret, furore percitus, medicos domo eiici iubet, dicẽs, eos esse insanos, qui cum caput sibi doleret, podici vellent mederi.

Hæc fabula innuit, etiam salutaria insuetis & inexpertis, aspera & obfutura videri.

De asino ægrotãte, & lupis visitãtib9. 413

Asinus ægrotabat, famáque exierat, eum ci-

to moriturum. Ad eum igitur visendum, cum lupi canésque venissent, peteréntq; à filio, quomodo pater eius se haberet, ille per ostii rimulam respondit, Melius quàm velletis.

Hæc indicat fabula, quòd multi fingũt moleste ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

Quòd nuci, asino, & mulieri prosunt verbera. 414

Mulier quædam interrogabat nucem secus viam natam, quæ à prætereunte populo saxis impetebatur, quare esset ita amens, vt quò pluribus maioribúsque verberibus cæderetur, eò plures præstãtioresque fructus procrearet. Cui iuglans, Esne, inquit, prouerbii immemor ita dicentis,

Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati:
Hæc tria nil recte faciunt, si verbera cessent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines proprijs iaculis se solere confodere.

De asino laborum finem non inueniente. 415

Asinus hyberno tempore plurimum angebatur, quòd nimio afficeretur frigore, & durum palearum haberet victum. Quare vernam temperiem, & teneras herbas optabat. Sed cum ver aduenisset, cogeretúrque à domino, qui figulus erat, argillam in aream, & ligna in fornacem: indéque lateres, imbrices, tegulas ad diuersa loca deferre: pertæsus veris, in quo tot labores tolerabat, æstatem omnibus votis expe-

tebat, vt dominus messe impeditus eum quiescere pateretur. Sed tunc quoque cum messis in aream, & inde domum triticum ferre compelleretur, nec quieti locus sibi esset, autumnũ saltem laborum finem fore sperabat. Sed vbi ne tunc quoque malorum terminũ adesse cernebat, cum quotidie vinum, poma, ligna portanda essent, rursus hyemis niues & glaciem efflagitabat, vt tunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hæc fabula indicat, nulla esse præsentis vitæ tempora, quæ non perpetuis sint subiecta laboribus.

De mure qui cum fele amicitiam cõtrahere volebat. 416

Mures complures in cauo parietis commorantes, contẽplabantur felem, quæ in tabulato capite demisso, & tristi vultu recũbebat. Tunc vnus ex eis, Hoc animal, inquit, benignum admodum, & mite vide. Vultu enim ipso sanctimoniam quandam præfert, volo ipsum alloqui, & cum eo indissolubilem nectere amicitiam. Quæ cum dixisset, & propius accessisset, à fele captus, & dilaceratus est. Tũc cæteri hæc videntes, secum dicebant, Non est profecto, non est vultui temerè credendum.

Fabula innuit, nõ ex vultu, sed ex operibus homines iudicandos: cum sub ouili pelle, sæpe atroces lupi delitescant.

De asino, qui hero ingrato seruierat. 417

Asinus, qui viro cuidam ingrato multos an-

nos inoffenso pede seruierat, semel, vt fit, dum sarcina pressus esset, graui & salebrosa incedit via, sub onere ceciderat. Tunc dominus implacabilis, multis verberibus surgere compellebat, pigrum animal & ignauum nuncupans. At ille miser inter verbera hæc secum dicebat, Infœlix ego quàm ingratum sortitus sum herũ! Nam quanuis ei multo tẽpore sine offensa seruierim, tamen non hoc vnum delictum tot meis pristinis beneficiis compensat.

Hæc fabula in eos conficta est, qui beneficiorum sibi collocatorum immemores, etiam minimam benefactoris sui in se offensam, atroci pœna prosequuntur.

De lupo suadente histrici vt tela deponeret. 418

Lupus esuriens in histricem intenderat animum: quem tamen, quia sagittis vndique munitus erat, inuadere nõ audebat. Excogitata autem eum perdendi astutia, illi suadere cœpit, ne pauco tempore tantum telorum onus tergore portaret, quandoquidem ne aliquid sagittarii, nisi cum prælii tempus instaret, portarent. Cui histrix, Aduersus lupum, inquit, semper præliandi tempus esse credendum est.

Hæc fabula innuit, virum sapientem oportere aduersus inimicorum & hostium fraudes semper esse munitum.

De mure liberante miluum. 419

Mus cõspicatus miluum, laqueo aucupis implicitum misertus est. Aui quanuis sibi inimicæ, abrosis dente vinculis, euolandi viam fecit.

Miluus tanti immemor beneficii, vbi se solutum vidit, murem nil tale suspicantem corripiens, vnguibus & rostro lacerauit.

Fabula indicat, malignos viros huiusmodi gratias suis benefactoribus solere rependere.

De cochlea petente ab Ioue, vt suam domum secum ferre posset. 420

Cum Iuppiter ab exordio mūdi singulis animalibus munera, quæ petissent, elargiretur, cochlea ab eo petiit, vt domum suam posset circunferre. Interrogata à Ioue, quare tale ab eo munus exposceret, quod illi graue & molestum futurum erat. Malo, inquit, tam graue onus perpetuo ferre, quàm cum mihi libuerit, malum vicinum non posse vitare.

Fabula indicat, malorum vicinitatem omni incommodo fugiendam.

De herinacio viperam hospitem eiiciente. 421

Herinacius hyemem aduentare præsentiens, blande viperam rogauit, vt in propria illius cauerna aduersus vim frigoris locum sibi concederet. Quod cum illa fecisset, herinacius huc illuc se prouoluens, spinarum acumine viperam pungebat, & vehementi dolore torquebat. Illa male secum actum videns, quādo herinacium suscepit hospitio, blandis eum verbis vt exiret, orabat, quandoquidē locus ambobus esset angustus. Cui herinacius, Exeat, inquit, qui hîc manere non potest. Quare vipera sentiens sibi

locum ibi non esse, illinc cessit hospitio.

Fabula indicat, eos in consortia non admittẽdos, qui nos possunt eijcere.

De lepore sese vulpi præferente ob pedum velocitatem. 422

Lepus sese dignũ reputabat, qui vulpi præferretur: quoniam longe illam pedum pernicitate superabat. Tunc vulpes, At ego, inquit, ingenium sum sortita præstantius, quo sæpius, q̃ tu pernicitate tua, canes eludo.

Hæc indicat fabula, corporis velocitatẽ & vires, ab ingenio longe superari.

De agricola & poeta. 423

Agricola quidam ad poetam accedens, cuius agros colebat, cum eum inter libros solum offendisset, interrogauit eum quo pacto ita solus viuere posset. Cui ille, Solus, inquit, tantum esse cœpi, postquam te huc contulisti.

Hæc indicat fabula, eruditos viros, qui doctissimorum virorũ turba continue stipantur, tunc solos esse, cum inter illiteratos homines fuerint.

De lupo ouis pelle induto, qui gregem deuorabat. 424

Lupus ouis pelle indutus, ouium se immiscuit gregi, quotidiéque aliquam ex eis occidebat. Quod cum pastor animaduertisset, illũ in altissima arbore suspendit. Interrogantibus autem cæteris pastoribus, cur ouem suspendisset, aiebat, Pellis quidem, vt videtis, est ouis: opera autem erant lupi.

Hæc indicat fabula, homines non ex habitu, sed ex operi-

bus esse iudicandos: quoniam multi sub vestimētis ouium, lupina faciunt opera.

De patre filium ad virtutes frustra hortante. 425

Pater quidam filium vitiis deditum, multis hortabatur verbis, vt derelicta vitiorũ via, virtutibus inuigilaret, quæ ei laudē & decus erant pariturae. Cui filius, Frustra, inquit, pater ad hæc facienda hortaris. Multos enim prædicatores (vt aiunt) audiui, qui longe te melius ad virtutum hortabantur viam, nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.

Fabula indicat, viros malignæ naturæ, nullius hortatu à vitijs velle desistere.

De cane oues domini sui occidente, à quo suspensus est. 426

Pastor quidam cani oues suas dederat custodiendas, optimis illum pascēs cibis. At ille sæpe aliquam ouem occidebat. Quod cũ pastor animaduertisset, canem capiens, eum volebat occidere. Cui canis, Quid me, inquit, perdere cupis? sum vnus ex domesticis tuis: interfice potius lupum, qui cōtinue tuo insidiatur ouili. Imo, inquit pastor, te, quàm lupum morte dignum magis puto. Ille enim palàm se meũ hostem profitetur: tu vero sub amicitiæ specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabula, longe magis puniendos, qui sub amicitiæ specie nos lædũt, quàm qui aperte se nostros inimicos profitentur.

De ariete cum tauro pugnāte. 427

Aries quidam inter lanigeros greges erat tanta cornuum & capitis firmitate, vt cæteros arietes statim faciléque superaret. Quare cum nullum amplius arietem inueniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris elatus victoriis, taurum ausus est ad certamen prouocare. Sed primo congressu, cū in taurinam frōtem ariętasset, tā atroci ictu repercussus est, vt ferè moriēs hæc diceret, Stultus ego, quid egi? cur tam potentem aduersarium ausus sum lacessere, cui me imparem creauit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse decertandū.

De vidua & asino viridi. 428

Vidua quædam cœlibatū exosa, nubere cupiebat: sed non audebat, verita vulgi irrisiones, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secūdas transeunt nuptias. Sed cōmater eius, quàm contēnendæ essent populi voces, hac arte monstrauit: iussit enim asinum album, quem vidua habebat, viridi colore depingi, & per omnes vrbis vicos circunduci. Quod dum fieret, tanta admiratio ab initio omnes inuaserat, vt non solum pueri, verumetiam senes hac re insolita moti, asinū animi gratia comitarentur. Deinde cū huiusmodi animal quotidie per vrbem duceretur, desierunt admirari. Itidem, inquit ad viduam cōmater, eueniet tibi. Si enim virum acceperis, per aliquot dies eris fabula vul-

gi. deinde hic sermo conticescet.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tantæ dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis non desinat esse miraculum.

De aquila filios cuniculi reperiēte. 429

Aquila in altissima arbore nidulata, catulos cuniculi, qui longe inde pascebantur, in escam pullorum suorum rapuerat. Quam cuniculus blandis orabat verbis, vt suos sibi filios restituere dignaretur. At illa eum vt pusillum & terrestre animal, & ad sibi nocendum impotens arbitrata, eos in cōspectu matris vnguibus dilacerare, & pullis suis epulandos apponere non dubitauit. Tunc cuniculus filiorū morte commotus, hanc iniuriam minime impunitam abire permisit: arborem enim, quæ nidum sustinebat, radicitus effodit. Quæ leui impulsu ventorum procidens, pullos aquilæ adhuc implumes & inuolucres, in humum deiecit: qui à feris depasti, magnum doloris solatium cuniculo præbuerunt.

Hæc indicat fabula, neminem potentia sua fretum, imbecilliores despicere oportere, cum aliquando infirmiores potentiorum iniurias vlciscantur.

De lupo pisce fluuii, maris regnum affectante. 430

Lupus erat piscis in amne quodam, qui pulchritudine, magnitudine, ac robore cæteros eiusdem fluminis pisces excedebat. Vnde cuncti eum admirabantur, & tāquam regem præ-

cipuo prosequebantur honore. Quare in superbiam elatus, maiorem principatum cœpit appetere. Relicto igitur amne, in quo multos annos regnauerat, ingressus est mare, vt eius regnum sibi vendicaret: sed offendens delphinum miræ magnitudinis, qui in illo regnabat, ita ab illo insectatus est, vt aufugiens vix amnis ostium ingrederetur, vnde amplius non est ausus exire.

Hæc fabula nos admonet, vt rebus nostris contēti, ea non appetamus, quæ nostris viribus sunt longe maiora.

De oue pastori conuitiante. 431

Ouis conuitiabatur pastori, quod non contentus lacte, quod in vsum suum, filiorúmque ab ea mulgebat, insuper illam vellere denudaret, Tunc pastor iratus, filium eius trahebat ad mortem. Ecquid, inquit ouis, peius mihi facere potes? Vt te, inquit pastor, occidam, & lupis canibúsque proiiciam deuorandam. Siluit ouis, maiora adhuc mala formidans.

Hæc fabula indicat, non debere homines in deum excandescere, si diuitias, si filios ipsis permittat auferri, cum etiā maiora & viuentibus & mortuis possit inferre supplicia.

De auriga & rota currus stridente. 432

Auriga interrogabat currū, quare rota, quæ erat deterior, strideret, cum cæteræ idem nō facerent. Cui currus, AEgroti, inquit, semper morosi & queruli esse consueuerunt.

Hæc indicat fabula, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

De viro amicos experiri volente. 433

Vir quidam diues admodum & liberalis, magnam habebat amicorum copiá, quos ad cœnam sæpissime inuitabat, ad quam libẽtissime accedebant. Volens autem experiri, an in laborib⁹ & periculis sibi fideles essent, omnes pariter conuocauit, dicens obortos sibi inimicos, ad quos perdendos ire statuerat. Quare correptis armis secum irent, vt illatas sibi vlciscerentur iniurias. Tunc omnes præter duos, sese excusare cœperunt. Cæteris igitur repudiatis, illos tãtum duos in amicorum numero habuit, quos deinde singulari amore prosecutus est.

Hæc indicat fabula, aduersam fortunam amicitiæ experimentum esse quàm optimum.

De vulpe carnem leporis cani laudante. 434

Vulpes cum fugaretur à cane, & iamiam esset capienda, nec vllam aliam euadendi viá inuenire posse se cognosceret, Quid me, inquit, ô canis perdere cupis, cuius caro tibi vsui esse non potest? Cape potius leporem illum (non procul enim lepus aberat) cuius carnem suauissimam mortales esse commemorant. Canis igitur motus consilio vulpis, omissa vulpe, leporẽ insecutus est: quem tamẽ ob incredibilem eius velocitatem capere non potuit. Paucis post diebus, lepus conueniens vulpem, vehementer eã accusabat (verba enim eius audiuerat) quòd

se cani demõstrasset. Cui vulpes, Quid me accusas lepus, quæ te tantopere laudaui? Quid diceres si te vituperassem?

Hæc indicat fabula, multos mortales sub laudationis specie aliis perniciem machinari.

De lepore calliditatem, & vulpe celeritatem à Ioue petentibus. 435

Lepus & vulpes à Ioue petebant: Hæc vt calliditati suæ pedum celeritatem: Ille vt velocitati suæ calliditatem adiungeret: quibus Iuppiter ita respondit, Ab origine mundi, è sinu liberalissimo singulis animantibus sua munera sumus elargiti. Vni autem omnia dedisse, aliorum fuisset iniuria.

Hæc innuit fabula, deũ singulis sua munera ita esse æquali lance largitum, vt quisq; esse debeat sua sorte contentus.

De equo inculto, sed veloci, & cæteris eum irridentibus. 436

Equi complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter vnum quem cæteri, vt incultum, & ad eiusmodi certamen ineptum irridebant, nec vnquam victorem futurum opinabantur. Sed vbi currendi tempus aduenit, & dato tuba signo, cuncti è carceribus exiliere: tum demum innotuit, quanto hic paulo antè irrisus, cæteros velocitate superaret. Omnibus enim aliis post se longo interuallo relictis, palmam assecutus est.

Fabula indicat, non ex habitu, sed ex virtute homines iudicandos.

De ruſtico per vocem hœdi ad iuriſconſultum admiſſo. 437

Ruſticus quidā graui lite implicitus, ad quēdam iuriſconſultū acceſſerat, vt eo patrono ſeſe explicaret. At ille aliis negotiis impeditus, renuntiari iubet ſe non poſſe nunc illi vacare: quare abiret, aliàs reditur⁹. Ruſticus qui huic, vt veteri, fidóque amico, plurimum fidebat, ſæpius rediens, nunquam admiſſus eſt. Tandem hœdum adhuc lactentem & pinguem ſecum deferens, ante ædes iuriſperiti ſtabat, & hœdum vellicans, illum balare cogebat. Ianitor qui ex præcepto heri dona portantes ſtatim admittere ſolebat, audita hœdi voce, ianuam ilico aperiens, hominem introire iubet. Tunc ruſticus ad hœdum conuerſus, Gratias inquit, ago hœdule mi, qui tam faciles mihi has effeciſti fores.

Fabula indicat, nullas res tam duras difficiléſq; eſſe, quas munera non aperiant.

De adoleſcente ex coitu infirmo, & lupo. 438

Adoleſcens quidam vxorem duxerat, & ipſam quoque adoleſcentulam, formoſam admodum & libidinoſam: cuius effrænæ libidini dum ſatiſfacere cupit, ita lumbos exhauſit, vt paucis diebus macilentus fieret, & mortuo magis, quàm viuo ſimilis videretur: nō ingredi, non ſtare, non aliquod opus facere poterat: vt ſenex quidam apricatione gaudebat. Dum

ergo in aprico ſtans loco, calore ſolis ſeſe calefaceret, accidit vt venatores, qui lupum fuerant inſectati, illàc iter haberent. Quos cum adoleſcens interrogaret, cur lupum nō ceperant, Ob incredibilem, inquiũt, illius velocitatem, illum aſſequi non potuimus. Tunc ait adoleſcens, Vxorem profecto hic lupus habere non debet: ſi enim vxori iunctus eſſet, nũquam tanta pedum pernicitate polleret.

Hæc indicat fabula, neminẽ eſſe adeò robuſtum & fortẽ, quem nimius Veneris vſus, nõ infirmum & debilẽ reddat.

De ſene iuuenem poma ſibi ſurripientem, ſaxis deiiciente. 439

Senex quidam iuuenem ſibi poma ſurripiẽtem blandis orabat verbis, vt ex arbore deſcenderet, nec res ſuas vellet auferre. Sed cum incaſſum verba funderet, iuuene eius ætatem, ac verba cõtemnente, Non in verbis tantum, inquit, verumetiam in herbis audio eſſe virtutem. Herbas igitur vellere, & in illum iacere cœpit. Quod iuuenis conſpicatus, in vehementem riſum effuſus eſt, & ſenem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis poſſe depellere. Tũc ſenex omnia experiri cupiens, Quando, inquit, verborum & herbarum vires, aduerſus raptorem mearum rerum nullæ ſunt, lapidibus agam, in quibus quoque dicunt eſſe virtutem: lapidéſque quibus gremium impleuerat, in iuuenem iaciens, illum deſcendere

& abire coegit.

Hæc fabula indicat, omnia prius sapienti tentanda, quàm ad armorum confugiatur auxilium.

De luscinia cantum accipitri pro vita pollicente. 440

Luscinia ab accipitre famelico comprehensa, quum se ab eo deuorandá intelligeret, blande eum rogabat, vt se dimitteret, pollicita pro tanto beneficio ingentem mercedem sese relaturam. Cum autem accipiter eam interrogaret, quid gratiæ sibi referre posset: Aures, inquit, tuas mellifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo mihi ventrem demulceas: sine tuis enim cantibus viuere, sine cibo verò non possum.

Hæc fabula innuit, vtilia iucundis anteponenda.

De leone porcũ sibi sociũ eligẽte. 441

Leo cũ socios asciscere sibi vellet, multáque animalia sese illi adiungere optarẽt, ídque precibus & votis exposcerent, cæteris spretis, cum porco solũ societatem voluit inire. rogatus autẽ causam respondit, Quia hoc animal adeò fidum est, vt amicos & socios suos in nullo quã tumuis magno discrimine vnquam relinquat.

Hæc fabula docet eorum amicitiam appetendam, qui aduersitatis tempore à præstando auxilio non referũt pedem.

De culice cibum & hospitium ab ape petente. 442

Culex hyberno tempore, cum & fame & frigore se periturum coniiceret, ad apium acces-

ſit aluearia, ab eis cibum & hoſpitium petens. Quæ ſi ab eis fuiſſet conſecutus, promittebat filios earũ ſe artem muſicam edocturum. Tunc quædam apis, At ego, inquit, artem meam malo liberi mei diſcant, quæ res à famis & frigoris periculo eximere poterit.

Fabula nos admonet, vt liberos noſtros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopia valeant vindicare.

De aſino tubicine, & lepore tabellario. 443

Leo rex quadrupedum aduerſus volucres pugnaturus, ſuorum acies inſtruebat. Interrogatus autẽ ab vrſo quid ei aſini inertia, aut leporis timiditas, ad victoriam cõferre poſſent, quos ibi inter cæteros milites adeſſe cernebat: reſpondit, Aſinus tubæ ſuæ clangore milites ad pugnam concitabit. Lepus vero ob pedum celeritatem, tabellarii fungetur officio.

Fabula ſignificat, neminem adeò contemptibilem, qui aliqua re nobis prodeſſe non poſſit.

De accipitribus inter ſe inimicis, quos columbæ pacauerant. 444

Accipitres inuicem inimici quotidie decertabant, ſuiſque odiis occupati, alias aues minime infeſtabant. Columbæ eorum vicem dolentes, eos miſſis legatis compoſuere. Sed illi vbi inter ſe amici effecti ſunt, cæteras aues imbecilliores, & maxime columbas vexare, & occidere non deſinebant. Tunc ſecum columbæ, Quàm vtilior accipitrũ diſcordia, quàm con-

cordia nobis erat!

Hæc monet fabula, malorum inter se ciuium odia alenda potius, quàm extinguenda, vt dum inter se digladiantur, viros bonos quiete viuere permittant.

De muliere ignem in mariti domum ferente. 445

Vir quidam prudẽs vxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi vellet facula illa, quam noua nupta accensam à paterna domo efferret, rursúsque mariti domum ingressura accendit, & introfert. Significat, inquit, me hodie ignẽ è soceri mei ædibus ablatum, in domum meam inferre.

Fabula significat, sæpenumero mulieres ignem quendam esse, qui mariti bona comburit.

De prætore repetundarũ dãnato. 446

Prætor qui prouinciã, cui præfuerat, expilauerat, repetundarum accusatus fuerat. Cúmque ægre ablata restitueret, dicebat quidam è prouincialibus, Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus concipientes, mira voluptate afficiuntur: cum autem eos emittunt, incredibili dolore torquentur.

Fabula significat, aliena non esse surripienda: ne illa deponere coacti, mœrore conficiamur.

De sene mortẽ differre volente. 447

Senex quidam mortem, quæ eum è vita raptura aduenerat, rogabat vt paululum differret dum testamentum conderet, & cætera ad tantũ iter necessaria prępararet. Cui mors, Qur nõ, inquit, hactenus præparasti, toties à me admo-

nitus? Et quum ille eam nunquam à se visam amplius diceret: Quum, inquit, non æquales tuos modo, quorum nulli fere iam restant, verumetiam iuuenes, pueros, infantes, quotidie rapiebam, nõ te admonebam mortalitatis tuæ? Quum oculos hebescere, auditum minui, cæterósque sensus in dies deficere, corpus ingrauescere sentiebas, nónne tibi me propinquam esse dicebam? Et te admonitum negas? Quare vlterius disserendum non est.

Hæc fabula indicat, ita viuendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

De viro auaro sacculum nummorum alloquente. 448

Vir quidam auarus, qui ingentem aureorum aceruum male partum relicturus, moriebatur, interrogabat sacculum nũmorum, quem morienti sibi iusserat afferri, quibus voluptatẽ esset allaturus. Cui sacculus, Hæredibus, inquit, tuis, qui nummos à te tanto sudore quæsitos, in scortis & conuiuiis profundent & dæmonibus, qui animam tuam æternis suppliciis mancipabunt.

Hæc indicat fabula, stultissimum esse in his laborare, quæ alijs gaudium, nobis autem sint allatura tormentum.

INDEX FABVLARVM iuxta earum numerum.

A

S.1.